

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

DLA POWIATU SIEMIATYCKIEGO NA LATA 2020 - 2023 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2024 - 2027

ZLECENIODAWCA

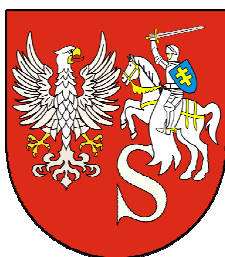
Zarząd Powiatu Siemiatyckiego
Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach
ul. Leg. Piłsudskiego 3
17 - 300 Siemiatycze

WYKONAWCA

EKOTON sp. z o. o.
siedziba: ul. Ciepła 12/4 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U, 15 - 464 Białystok
tel./fax: (+48) 85 744 67 95
www.ekoton.pl

Zamawiający:

Zarząd Powiatu Siemiatyckiego
Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach
ul. Leg. Piłsudskiego 3
17 - 300 Siemiatycze

Wykonawca:

siedziba: ul. Ciepła 12/4 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U 15 - 464 Białystok
tel./fax: (+48) 85 744 67 95

Zespół autorów:

dr Grzegorz Chocian
mgr inż. Beata Gładkowska - Chocian
mgr inż. Agnieszka Łuniewska

Kierujący zespołem autorów:	mgr inż. Beata Gładkowska-Chocian
Podpis kierującego zespołem autorów	
Data sporządzenia programu:	11.10.2019 r.

SPIS TRESCI

1.	WYKAZ SKRÓTÓW	3
2.	WSTĘP.....	5
3.	STRESZCZENIE	7
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA - OBSZARY INTERWENCJI.....	9
4.1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	15
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	19
4.3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	20
4.4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	21
4.5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	24
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE.....	27
4.7.	GLEBY.....	31
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	33
4.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	36
4.9.1.	<i>Lasy.....</i>	<i>36</i>
4.9.2.	<i>Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne.....</i>	<i>37</i>
4.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	59
4.11.	PODSUMOWANIE STANU OBECNEGO	62
4.11.1.	<i>Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska.....</i>	<i>62</i>
4.11.2.	<i>Analiza SWOT .....</i>	<i>70</i>
5.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	74
5.1.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	74
5.1.1.	<i>Dokumenty krajowe .....</i>	<i>74</i>
5.1.2.	<i>Dokumenty wojewódzkie .....</i>	<i>96</i>
5.1.3.	<i>Dokumenty powiatowe .....</i>	<i>107</i>
5.2.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	109
5.3.	ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	129
5.3.1.	<i>Zadania własne .....</i>	<i>129</i>
5.3.2.	<i>Zadania monitorowane.....</i>	<i>130</i>
5.3.3.	<i>Wytyczne dla samorządów w zakresie sporządzania gminnych Programów ochrony środowiska .....</i>	<i>134</i>
6.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	135
6.1.	ZARZĄDZANIE I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	135
6.1.1.	<i>Monitorowanie Programu.....</i>	<i>135</i>
6.1.2.	<i>Uwarunkowania realizacyjne Programu.....</i>	<i>138</i>
6.1.3.	<i>Uwarunkowania prawne Programu.....</i>	<i>138</i>
6.1.4.	<i>Planowanie przestrzenne.....</i>	<i>138</i>
6.1.5.	<i>Uwarunkowania społeczne.....</i>	<i>139</i>
6.1.6.	<i>Związek z integracją europejską.....</i>	<i>139</i>
6.1.7.	<i>Efekt transgraniczny.....</i>	<i>140</i>
6.2.	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	140
7.	SPIS TABEL	148
8.	SPIS RYCIN.....	148
9.	SPIS LITERATURY	149

1. WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

BEiŚ - Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.”

BZT5 - Biochemiczne Zapotrzebowanie Tlenowe (pięciodniowy okres analizy)

ChZT - Chemiczne Zapotrzebowanie Tlenowe

EMAS - Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu (ang. Eco-Management and Audit Scheme)

FOP - Fundusz dla Organizacji Pozarządowych

GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

GUS - Główny Urząd Statystyczny

JCWpD - Jednolite Części Wód Podziemnych

JST - Jednostki samorządu terytorialnego

Life + - Program Priorytetowy - Program współfinansowania przedsięwzięć, uzyskujących wsparcie w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OSO - Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000

OZE - Odnawialne Źródła Energii

PEM - Promieniowanie Elektromagnetyczne

PEP - Polityka Ekologiczna Państwa

PIG - Państwowy Instytut Geologiczny

PKD - Polska Klasyfikacja Działalności

PODR - Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

POliŚ - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

REGON - (akronim od Rejestr Gospodarki Narodowej) Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej

RGO- Regiony Gospodarki Odpadami

RLM - Równoważna Liczba Mieszkańców (oznacza ładunek organiczny ulegający rozkładowi biologicznemu, wyrażony pięciodniowym biochemicznym zapotrzebowaniem tlenu (BZT5) w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 43 ust. 2 Prawo wodne)

RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SOO - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000

SUW - Stacja uzdatniania wody

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WSSE - Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna

ZUOK - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych

2. WSTĘP

Podstawę prawną opracowywania Programów ochrony środowiska stanowi ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019 poz. 1396), która zgodnie z art. 17 nakłada obowiązek sporządzania Programów ochrony środowiska na organy wykonawcze województwa, powiatu oraz gminy. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:

- ministra właściwego do spraw środowiska - w przypadku projektów wojewódzkich programów ochrony środowiska;
- organ wykonawczy województwa - w przypadku projektów powiatowych programów ochrony środowiska;
- organ wykonawczy powiatu - w przypadku projektów gminnych programów ochrony środowiska.

Organ zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2018 poz. 2081 ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Programy uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Niniejszy „*Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą na lata 2024 - 2027*” stanowi aktualizację i kontynuację Programu Ochrony Środowiska Powiatu Siemiatyckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019, uchwalonego dnia 20 września 2013 r. Uchwałą Nr XIX/178/13 przez Radę Powiatu Siemiatyckiego.

„*Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą na lata 2024 - 2027*” opracowano w oparciu o aktualne programy, polityki i strategię z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Opracowanie sporządzono zgodnie ze stanem prawnym aktualnym na sierpień 2019 r.

Program ochrony środowiska ma na celu realizację założeń dokumentów strategicznych kraju i województwa na poziomie powiatu siemiatyckiego uwzględniając zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wdrażane na szczeblu regionalnym.

Niniejszy *Program* opracowano w celu:

- ograniczenia negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko naturalne,
- dążenia do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w powiecie siemiatyckim,
- racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska.

Wobec powyższego realizacja niniejszego dokumentu poprzez wprowadzenie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na analizowanym obszarze oraz stworzy warunki dla wdrożenia obowiązującego prawodawstwa w tym zakresie.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opublikowane przez Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2 września 2015 r.

3. STRESZCZENIE

Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą na lata 2024-2027” jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2019 poz. 1396), który nakłada na organ wykonawczy Powiatu obowiązek sporządzenia programu.

Krajowa polityka ochrony środowiska prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Podstawową strategią w obszarze środowiska jest Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.”

W *Programie* ujęto analizę uwarunkowań wynikających z w/w strategii oraz dokumentów strategicznych krajowych i wojewódzkich oraz planów i programów powiatowych. *Program* zawiera ocenę stanu środowiska powiatu, wskazując na główne zagrożenia środowiska. Opisane komponenty środowiska dotyczą: stanu jakości powietrza atmosferycznego, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrona przed hałasem, ochrony przed polami elektromagnetycznymi, odnawialnych źródeł energii, poważnych awarii przemysłowych, kopalni, gleb i ich zanieczyszczeń. Uwzględniono również analizę zagadnień dotyczących edukacji ekologicznej, infrastruktury ochrony środowiska oraz ekologicznych form działalności w rolnictwie.

Informacje środowiskowe przedstawione zostały również w sposób graficzny dla poszczególnych komponentów środowiska, w tym m.in. na mapach z zaznaczonymi granicami powiatu. Dodatkowo, na podstawie stanu aktualnego, w opracowaniu dokonano analizy mocnych i słabych stron, ukazujących szanse i zagrożenia dla powiatu siemiatyckiego.

Uwzględniając powyższe analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego, programy i strategię rządowe, regionalne i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne określono w *Programie* cele i kierunki interwencji na lata 2020 - 2027 dla każdego z obszarów interwencji.

Nadrzędnym celem niniejszego *Programu* jest zrównoważony rozwój powiatu siemiatyckiego przy poszanowaniu i promocji środowiska naturalnego.

Powyższy nadrzędny cel będzie realizowany poprzez cele i zadania ekologiczne powiatu, które są zgodne ze Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.”, „Polityką ekologiczną państwa” i „Programem Ochrony Środowiska

województwa podlaskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywa do 2024 roku”. Realizacja niniejszego Programu odbywać się będzie w oparciu o cele zakładane do realizacji w latach 2020 - 2027.

Cele interwencji:

- Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, jako działania adaptacyjne do zmian klimatu,
- Ograniczenie emisji hałasu,
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej,
- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami,
- Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków,
- Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych,
- Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym,
- Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym,
- Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego,
- Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii.

W osiągnięciu założonych w *Programie* celów mają służyć określone w harmonogramie działania, ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego oraz szacunkowych kosztów ich realizacji. W niniejszym dokumencie określono również zasady zarządzania Programem Ochrony Środowiska oraz monitoringu jego realizacji. *Program* zawiera także wytyczne do tworzenia i realizacji gminnych Programów Ochrony Środowiska.

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA - OBSZARY INTERWENCJI

Powiat siemiatycki jest zlokalizowany w południowej części województwa podlaskiego. Od północy analizowany powiat sąsiaduje z powiatami hajnowskim, bielsko-podlaskim i wysokomazowieckim, od południa z powiatami województwa mazowieckiego: siedleckim i łosickim oraz z powiatami województwa lubelskiego bialsko-podlaskim, od strony zachodniej z mazowieckim powiatem sokołowskim, natomiast wschodnia granica powiatu stanowi granicę z Republiką Białorusi.

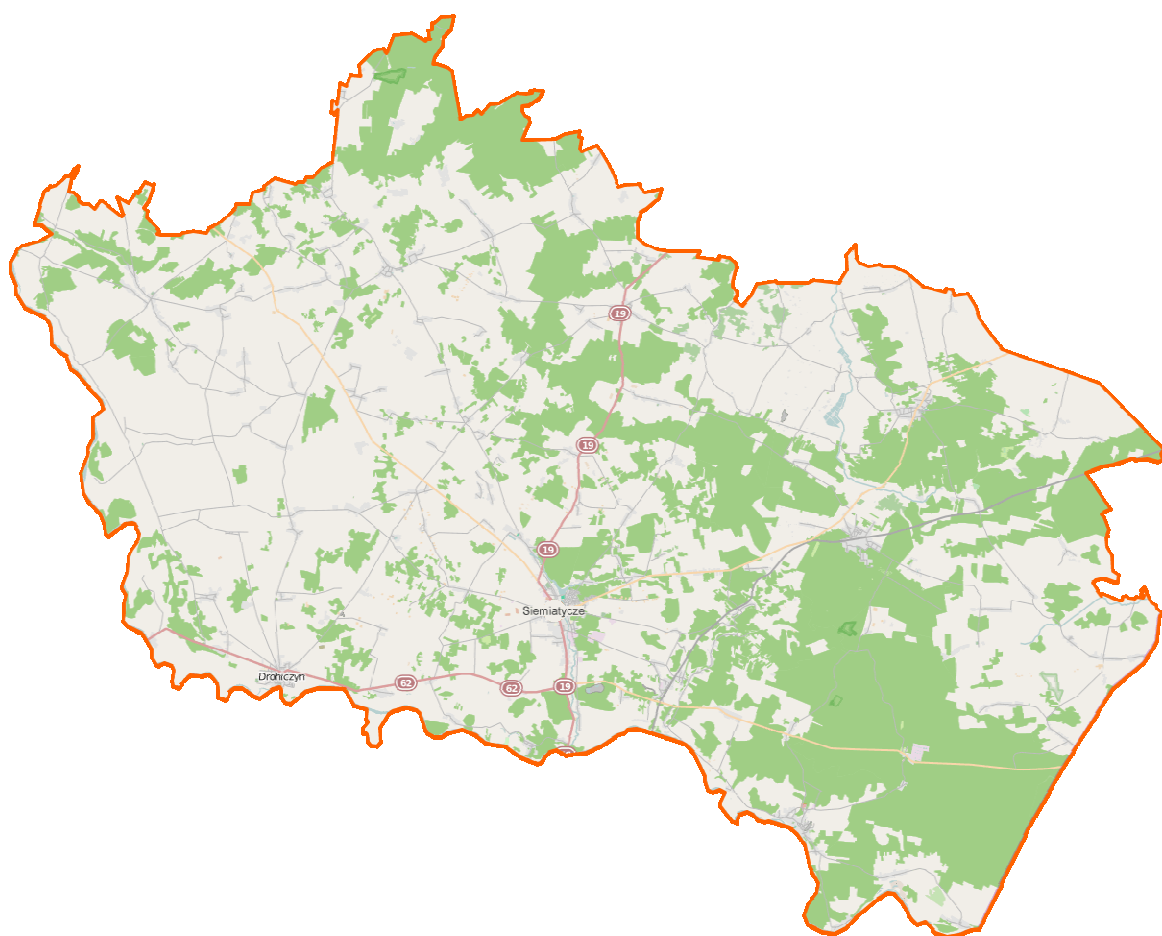

Ryc. 1. Położenie powiatu siemiatyckiego w województwie podlaskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl/>

Powiat siemiatycki swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje następujące gminy:

- 1 gmina miejska - Siemiatycze,
- 1 gmina miejsko wiejska - Drohiczyn,
- 7 gmin wiejskich - Dziadkowice, Grodzisk, Milejczyce, Mielnik, Nurzec-Stacja, Perlejewo, Siemiatycze.

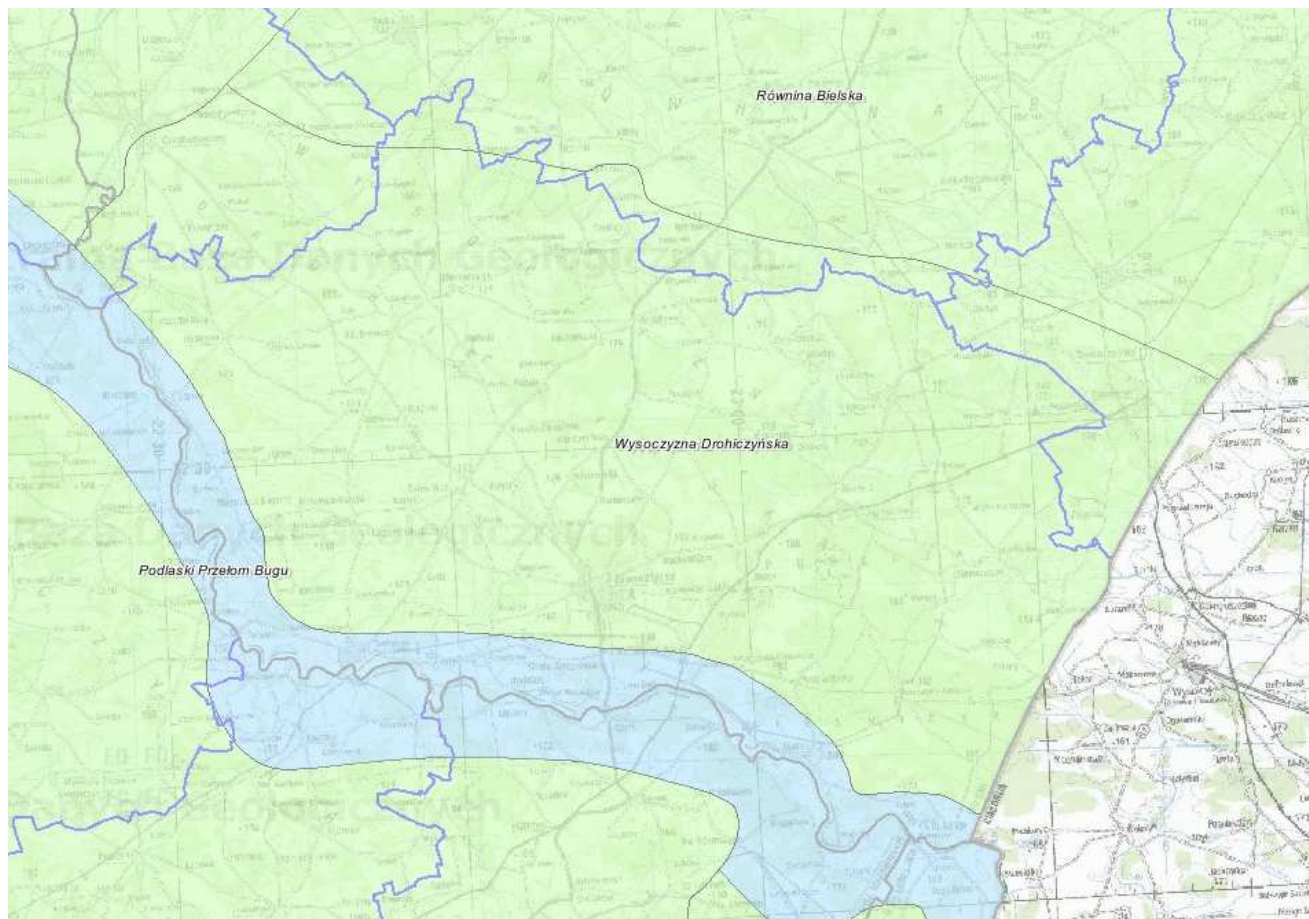

Ryc. 2. Powiat siemiatycki.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Pod względem fizycznogeograficznym, opracowanym przez Jerzego Kondrackiego powiat siemiatycki położony jest w obrębie bezzeiornej wysoczyzny staroglacjalnej tworzącej Mezoregion Wysoczyzna Drohiczyńska, będący częścią składową Niziny Północnopodlaskiej. Najbardziej wysunięty na północ fragment powiatu wchodzi w skład Mezoregionu Wysoczyzny Bielskiej, natomiast południowo - zachodni fragment pokrywający się z przebiegiem granicy powiatu stanowi Mezoregion Podlaski Przełom

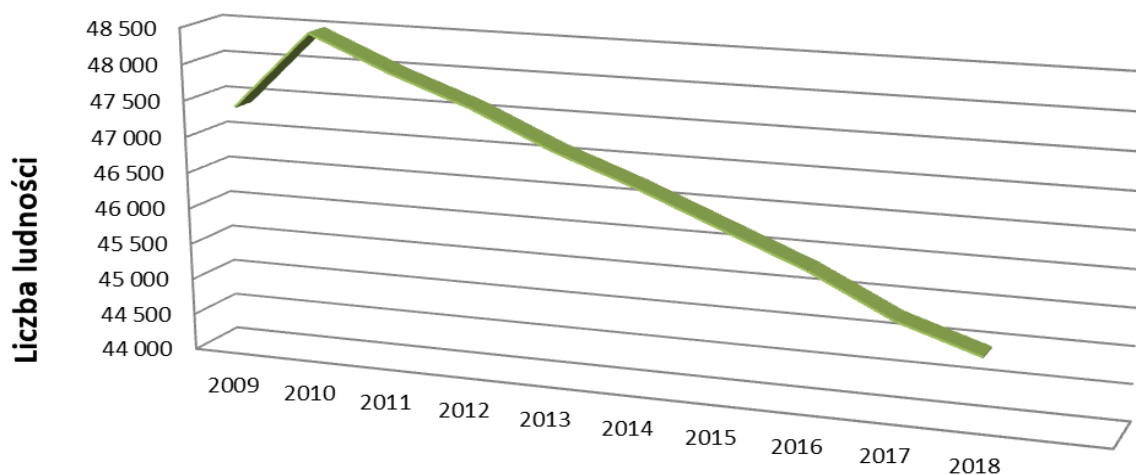
Bugu. Położenie powiatu na tle podziału fizycznogeograficznego Polski przedstawiono na rycinie poniżej.

Ryc. 3. Granice powiatu siemiatyckiego na tle podziału fizycznogeograficznego Polski.

Źródło: <http://web3.pgi.gov.pl/website/cbdg/>

Zgodnie z danymi GUS obszar powiatu siemiatyckiego w 2018 roku zamieszkiwało 44 901 osób (stan na 30 VI), w tym 16536 osób mieszkało w mieście a 28365 na obszarze wsi. Gęstość zaludnienia w 2017 roku wynosiła 31 osób na 1 km². Zmianę liczby ludności powiatu siemiatyckiego w latach 2009 - 2018 obrazuje poniższa rycina.

Ryc. 4. Zmiana liczby ludności powiatu siemiatyckiego w latach 2009-2018.

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tab. 1. Liczba ludności powiatu siemiatyckiego w podziale na gminy w 2018 r.

Jednostka samorządu terytorialnego	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności
Gmina miejska Siemiatycze	3625	14528
Gmina miejsko wiejska Drohiczyn	20796	6350
Gmina wiejska Dziadkowice	11611	2776
Gmina wiejska Grodzisk	20305	4240
Gmina wiejska Mielnik	19639	2396
Gmina wiejska Milejczyce	15145	1792
Gmina wiejska Nurzec-Stacja	21490	3891
Gmina wiejska Perlejewo	10654	2836
Gmina wiejska Siemiatycze	22681	6092
Powiat siemiatycki razem	145946	44901

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Zgodnie z „Programem rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku” podstawową dziedziną gospodarki jest rolnictwo. Użytki rolne stanowią 62% powierzchni ogólnej powiatu. Naturalne warunki glebowe i klimatyczne oraz tradycja wpłynęły na ukształtowanie profilu produkcji roślinnej, który obejmuje głównie zboża (60% struktury zasiewów), poza tym: ziemniaki, rośliny pastewne i przemysłowe oraz warzywa gruntowe. W powiecie dominują gospodarstwa o produkcji wielokierunkowej. Produkcja zwierzęca ukierunkowana jest na produkcję mleka, żywca wołowego i wieprzowego oraz drobiu. Dominująca większość użytków rolnych około 96% znajduje się we władaniu indywidualnych gospodarstw rolnych. Powiat charakteryzuje się dość dobrymi warunkami wodnymi, łagodną rzeźbą terenu oraz dużym zróżnicowaniem jakości gleb.

Na terenie powiatu dominują mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie firmy należące do sektora prywatnego, działające głównie w obszarze handlu i usług. Zgodnie z danymi GUS za 2018 rok na terenie powiatu siemiatyckiego staniało 2854 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, w tym:

- sektor publiczny - ogółem - 133,
- sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego - 95,
- sektor publiczny - spółki handlowe - 2,
- sektor prywatny - ogółem - 2710,
- sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 2199,
- sektor prywatny - spółki handlowe - 81,
- sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego - 10,
- sektor prywatny - spółdzielnie - 16,
- sektor prywatny - fundacje - 9,
- sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne - 145.

Zgodnie z „Programem rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku” gospodarka powiatu siemiatyckiego to przede wszystkim przemysł rolno - spożywczy, drzewny, budowlany, maszynowy, a także turystyczny. Stopień uprzemysłowienia powiatu jest bardzo niski. Dominuje przemysł przetwórstwa rolno - spożywczego oparty na miejscowej produkcji rolnej. Do największych zakładów funkcjonujących w tej branży należą:

- „POLSER” Sp. z o.o. - zakład przetwórstwa mleczarskiego (miasto Siemiatycze),
- „O.K. Owocowe Koncentraty” Sp. z o. o. - zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego (miasto Siemiatycze),
- „Oerlemans Food” Sp. z o.o. - zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego (miasto Siemiatycze),
- PHU „KOMIREX” - skup, przetwórstwo i export grzybów (miasto Siemiatycze),
- „Dary Natury” skup i przetwórstwo ziół (gmina Grodzisk).

Drugą gałęzią gospodarki, której wiele podmiotów funkcjonuje na terenie powiatu siemiatyckiego jest przemysł drzewny. Bogate zasoby leśne sprawiają, że na terenie powiatu siemiatyckiego działa wiele zakładów przetwórstwa drzewnego, produkcji parkietów, mebli, stolarki okiennej i drzwiowej.

Innymi gałęziami gospodarki spełniającymi ważną rolę w rozwoju powiatu siemiatyckiego jest przemysł budowlany i maszynowy. Do najważniejszych przedsiębiorstw należy zaliczyć:

- Przedsiębiorstwo Drogowo - Mostowe „Maksbud” Sp. z o. o. (Odział w mieście Siemiatycze),
- „Pronar” Sp. z o. o. Zakład Produkcji Maszyn Komunalnych (miasto Siemiatycze),
- PATER FIRMA - producent kostki brukowej (gmina Siemiatycze).
- DZT Tymińscy Sp. j. - producent elementów wyposażenia do pojazdów samochodowych (gmina Siemiatycze),
- OMP Sp. z o. o. w Krakowie Mielnickie Zakłady Kredowe - przedsiębiorstwo zajmujące się wydobyciem złóż kredy (gmina Mielnik),

Ważną rolę odgrywa Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągu Naftowego „Przyjaźń” S. A. - Stacja Pomp nr 1 w Adamowie - przesyłająca ropę naftową na potrzeby kraju i zagranicy (gmina Mielnik).

Czyste środowisko naturalne, walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne stanowią idealne warunki do rozwoju turystyki. Obok istniejących i działających obiektów turystycznych w powiecie siemiatyckim powstają nowe, między innymi:

- Kresowiak, Cezar (miasto Siemiatycze),
- ETERNITE Hotel Spa (gmina Siemiatycze),

- Panorama (gmina Mielnik),
- Zamkowa (gmina Drohiczyn),
- Hotel Drohicki (gmina Drohiczyn).

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z „Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego” z grudnia 2018 r. Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie powiatu są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno - bytowego (ciepłownie miejskie i osiedlowe oraz zakłady przemysłowe zlokalizowane w większości w Siemiatyczach), a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie samochodowej Białystok - Bielsk Podlaski - Siemiatycze (DK19). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2018 r. emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z terenu powiatu wynosiła 14553 ton. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano nieznaczny jej spadek. Emisja zanieczyszczeń pyłowych na przestrzeni lat jest niska i utrzymuje się na poziomie kilkunastu ton.

Tab. 2. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie siemiatyckim

Emisja/jednostka		Rok								
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Emisja zanieczyszczeń pyłowych										
ogółem	t/r	18	11	13	11	18	11	18	15	14
ogółem (Polska = 100)	%	0,03	0,02	0,02	0,02	0,04	0,02	0,05	0,04	0,04
ogółem na 1 km ² powierzchni	t/r	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
ze spalania paliw	t/r	18	11	13	11	18	11	18	15	14
Emisja zanieczyszczeń gazowych										
ogółem	t/r	20 897	19 127	17 159	16 238	15 686	14 264	15 933	16 041	14553
ogółem (bez dwutlenku węgla)	t/r	15	166	148	150	145	150	132	142	134

Emisja/jednostka		Rok								
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
dwutlenek siarki	t/r	17	13	18	16	14	12	12	13	11
tlenki azotu	t/r	15	15	13	11	14	13	14	14	13
tlenek węgla	t/r	128	113	113	111	117	104	112	115	110
dwutlenek węgla	t/r	20 731	18 979	17 009	16 093	15 536	14 132	15 789	15 899	14419
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń										
pyłowe	t/r	0	0	0	0	16	12	11	0	0
gazowe	t/r	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie woj. podlaskiego dokonywana jest w oparciu o pomiary kontrolne głównych zanieczyszczeń bezpośrednio emitowanych do atmosfery (emisja) oraz badania monitoringowe substancji powstających w atmosferze (emisja).

Celami corocznej oceny jakości powietrza wykonywanej na mocy art. 89 Ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- dokonanie klasyfikacji stref według określonych kryteriów (poziom dopuszczalny substancji, poziom docelowy, poziom celu długoterminowego). Wynik klasyfikacji jest podstawą do określenia potrzeby podjęcia i prowadzenia określonych działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (w tym opracowania programów ochrony powietrza POP).
- uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach. Informacje te są niezbędne do określenia obszarów wymagających podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza (redukcji stężeń zanieczyszczeń) a w przypadku uznania posiadanych informacji za niewystarczające – do przeprowadzenia dodatkowych badań we wskazanych rejonach.
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach (w zakresie możliwym do uzyskania na

podstawie posiadanych informacji). Określenie przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń, w rozumieniu wskazania źródeł lub grup źródeł emisji odpowiedzialnych za zanieczyszczenie powietrza w danym rejonie, często wymagających przeprowadzenia złożonych analiz. Analizy stanowią element programu ochrony powietrza (POP). W niektórych przypadkach, informacje zgromadzone na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza, w połączeniu z wynikami wieloletnich badań, ze znajomością rejonu i z doświadczeniem osób wykonujących ocenę, mogą pozwolić na wskazanie przyczyn przekroczeń norm jakości powietrza na określonych obszarach

W województwie podlaskim, zostały ustanowione dwie strefy: aglomeracja białostocka (którą tworzy powiat miasto Białystok) oraz strefa podlaska (obejmująca pozostały obszar województwa podlaskiego).

Zgodnie z publikacją: „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017 roku” Na terenie strefy podlaskiej prowadzony jest:

- w Łomży: automatyczny pomiar pyłu PM10 i zanieczyszczeń gazowych (dwutlenku i tlenku azotu oraz dwutlenku siarki) oraz pomiar manualny pyłu PM2,5;
- w Suwałkach: automatyczny pomiar pyłu PM2,5 oraz pomiar manualny pyłu PM10, metali i WWA w pyle (z końcem 2017 r. podjęto działania w celu przeniesienia stacji);
- w Borsukowiznie (gm. Krynki), automatyczny pomiar: ozonu, dwutlenku i tlenku azotu oraz dwutlenku siarki na stacji 1 tła wiejskiego wykonującej pomiary na potrzeby oceny wg kryterium - ochrona roślin.
- laboratorium mobilne prowadzące automatyczny pomiar pyłu PM10 i PM2,5 i zanieczyszczeń gazowych (dwutlenku i tlenku azotu oraz dwutlenku siarki, ozonu, tlenku węgla). W 2017 r. wykonano badania w Augustowie a zgodnie z Aneksem do Programu Monitoringu Środowiska województwa podlaskiego przedłużono pomiar w uzdrowisku o kolejny rok. Na kolejne lata założono program prowadzenia badań laboratorium mobilnym w różnych miastach województwa

Ocena jakości powietrza za 2017 rok w strefach województwa podlaskiego wykazała, że:

1. Przekroczenia norm jakości powietrza stwierdzono w odniesieniu do:

- stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podlaskiej - obszar przekroczeń Łomża (kryterium - ochrona zdrowia);

- poziomu dopuszczalnego II fazy pyłu zawieszzonego PM_{2,5} w strefie podlaskiej - obszar przekroczeń Łomża (kryterium - ochrona zdrowia). Wyniki pomiarów pyłu PM_{2,5} w strefie aglomeracja białostocka, także wykazały wysokie wartości, chociaż nie przekroczyły one dopuszczalnej normy. Ryzyko przekroczenia ocenia się jako wysokie.
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu w aglomeracji białostockiej i strefie podlaskiej - według kryterium ochrona zdrowia, obszary przekroczeń wyznaczono uwzględniając metodę zastosowaną pomocniczo w wykonaniu oceny - modelowanie.
- poziomów celów długoterminowych ozonu według kryterium ochrona zdrowia - w strefie aglomeracja białostocka i strefa podlaska oraz według kryterium - ochrona roślin w strefie podlaskiej;

2. Nie stwierdzono przekroczeń norm jakości powietrza w strefie aglomeracja białostocka i strefie podlaskiej w odniesieniu do następujących zanieczyszczeń:

- stężenia 24 - godzinnego pyłu zawieszzonego PM₁₀. Wyniki modelowania rozkładu zanieczyszczeń pyłu PM₁₀ wskazują na ryzyko występowania przekroczenia dopuszczalnej liczby z przekroczeniem normy dobowej w odniesieniu do północno - zachodniej części aglomeracji białostockiej. Wyniki modelowania wykorzystano w ocenie pomocniczo. Nie wpłynęły na ocenę strefy. Zgodnie z wytycznymi GIOŚ, ocenę przeprowadzono na podstawie pomiarów, spełniających wymagania jakości danych dla pomiarów intensywnych.
- stężenia średniorocznego pyłu zawieszzonego PM₁₀. Niższe wartości odnotowane w ostatnich latach (2013-2016) wynikały z łagodniejszych zim. Okres charakteryzował się wyjątkowo wysokimi temperaturami zimą, co skutkowało mniej intensywnym ogrzewaniem budynków i mniejszym zapyleniem powietrza. Z tego powodu odnotowano również mniejszą od dopuszczalnej - liczbę dni z przekroczeniami normy stężeń 24 - godzinnych pyłu PM₁₀. Wyniki modelowania nie wykazały obszarów przekroczeń dla średniorocznego stężenia pyłu zawieszzonego.
- poziomu docelowego metali w pyłe PM₁₀. Od lat nie odnotowano przekraczania poziomów docelowych metali ciężkich oznaczanych w pyłe PM 10. Zgodnie z wytycznym zaleca się ich dalsze monitorowanie.
- poziomów dopuszczalnych i docelowych: dwutlenku siarki, dwutlenku i tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu oraz ozonu.

3. Wyniki pomiarów wykonane przy użyciu laboratorium mobilnego w Augustowie (strefa podlaska) wykazują na ryzyko przekroczenia norm zapylenia.

4.2. Zagrożenia hałasem

Hałas jest powszechnie występującym zanieczyszczeniem środowiska i jednym z poważniejszych problemów obniżających jakość życia. Są to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Hałas w środowisku powodowany jest głównie przez ruch transportowy (drogowy, kolejowy, lotniczy), działalność przemysłową oraz aktywność związaną z rekreacją. Na terenie województwa najistotniejsze źródła hałasu to transport drogowy oraz w niewielkim stopniu zakłady przemysłowe.

Wpływ na klimat akustyczny ma niezwykle dynamiczny rozwój motoryzacji, także na terenie powiatu siemiatyckiego. Wraz ze wzrostem ilości samochodów wzrasta natężenie ruchu drogowego, a tym samym wzrasta uciążliwość hałasowa.

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia oraz części procesów technologicznych, instalacje i wyposażenie zakładów przemysłowych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane z obiektów handlowych takie jak: urządzenia klimatyzacyjne, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół zasięg lokalny i często w bardzo ograniczonym stopniu kształtuje klimat akustyczny środowiska.

Zgodnie z „*Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego*” na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2016 - 2017 Inspektorat nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

Od stycznia 2017 r. na terenie powiatu Inspektorat przeprowadził kontrole podmiotów gospodarczych, w których nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.3. Pola elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne (PEM) jest zjawiskiem fizycznym złożonym z układu dwóch pól: elektrycznego i magnetycznego. Zmiany pola elektrycznego i magnetycznego rozchodzą się w przestrzeni w postaci fal elektromagnetycznych.

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł PEM: naturalne (pole magnetyczne Ziemi, pole wytwarzane przez wyładowania atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne i promieniowanie Słońca) oraz sztuczne (powstające wokół radiolinii i wytwarzane przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal, np.: stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo-telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej, napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne; jak również urządzenia elektryczne codziennego użytku takie jak: telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory itp.).

Niewątpliwie najistotniejszymi źródłami PEM oddziałującymi negatywnie na środowisko i zdrowie są stacje radiowe i telewizyjne, nadajniki GSM, linie wysokiego napięcia.

W Polsce obowiązują niezależne przepisy ochronne związane z narażeniem na promieniowanie elektromagnetyczne dotyczące ochrony środowiska. Dopuszczalne poziomy PEM wyznaczone zostały dla terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludności i odnoszą się do różnych zakresów częstotliwości. Parametry PEM określa się zależnie od częstotliwości.

Zgodnie z „*Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego*” z grudnia 2018 r. w ramach wieloletniego programu pomiarowego, Inspektorat corocznie przeprowadza pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa. W roku 2017 pomiary przeprowadzono w 2 miejscowościach na obszarze powiatu siemiatyckiego: Dziadkowicach i Siemiatyczach. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdza się, iż w żadnym z punktów nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Również pomiary kontrolne stacji bazowych telefonii komórkowej w miejscowościach: Perlejewo, Korzeniówka, Siemiatycze, Wiktorowo, Korycin, Nurzec, Grodzisk, Milejczyce,

Drohiczyn, Siemianówka, Dziadkowice nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

4.4. Gospodarowanie wodami

Powiat Siemiatycki położony jest w dorzeczu Wisły. Główną rzeką analizowanego regionu jest płynący po granicy województwa Bug oraz dopływy Nurca. Na terytorium Polski powierzchnia zlewni Bugu wynosi 19 284 km². Na terenie analizowanego powiatu zlewnię Bugu tworzą dopływy: Moszczona, Kamianka, Szysia i Silna, zlewnię Nurca: Nurczyk, Pełchówka, Czarna i Leśna wraz z towarzyszącymi im mniejszymi dopływami. Zlewnia Rzeki Bug posiada w większości cechy typowe dla zlewni nizinnych. Odznacza się licznymi dorzeczami, starorzeczami, nieuregulowanym korytem i ciągle meandrującym nurtem.

Ze względu na unikatowe walory przyrodniczo - krajobrazowe doliny Bugu, jest ona obejmowana ochroną prawną w formie rezerwatów przyrody i Obszarów Chronionego Krajobrazu.

Na terenie analizowanego powiatu nie występują duże, naturalne zbiorniki wodne. Zbiorniki sztuczne, reprezentowane są głównie przez zlokalizowane w Siemiatyczach dwa duże zalewy o powierzchni łącznej ok. 32 ha.

Zgodnie z „Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego” z grudnia 2018 r. badania jakości wód w systemie Państwowego Monitoringu Środowiska są realizowane w 6-cio letnich cyklach pomiarowych. Aktualnie realizowany jest program badań w latach 2016-2021, w ramach opracowanego Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa podlaskiego na lata 2016-2020. W 2017 roku na terenie powiatu monitoring wód prowadzono na rzece Kamiance (dopływ Bugu) w profilu pomiarowym na ujściu w miejscowości Turna Mała, i rzece Silna w profilu pomiarowym na ujściu do Bugu.

Rzeka Kamianka wyływa z Wysoczyzny Drohiczyńskiej w pobliżu miejscowości Czerepy i płynie w kierunku południowo-wschodnim. Całkowita długość wynosi 27,0 km, a powierzchnia zlewni 127,2 km². Powyżej Siemiatycz Kamiankę zasilają wody największego dopływu Mahomet. Rzeka przepływa przez teren miasta i uchodzi do Bugu poniżej miejscowości Turna Mała. W zlewni znajduje się zalew pełniący funkcję kąpieliska, zasilany wodami rzeki Kamianki i jej dopływu. Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód są miejscowości Siemiatycze i Czartajew. Odcinek ujściowy rzeki leży w obszarze Natura 2000 objętym ochroną.

Ocena jakości wód w JCWP: PLRW200017266569, Kamianka z dopływami

- Stan ekologiczny - wody zakwalifikowano do IV klasy - stan słaby. O klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: ichtiofauna.
- Stan chemiczny - określono jako poniżej dobrego ze względu na ponadnormatywne wartości substancji z grupy 4.1. tj. substancji priorytetowych
- Stan wód - określany na podstawie ocen stanu ekologicznego i chemicznego oceniono jako zły.

Rzeka Silna jest prawostronnym dopływem Bugu o długości 28,00 km i powierzchni zlewni 59,6 km², której zlewnia jest położona w większej mierze na terenach rolniczych.

Ocena jakości wód w JCWP: PLRW20001726659729, Silna

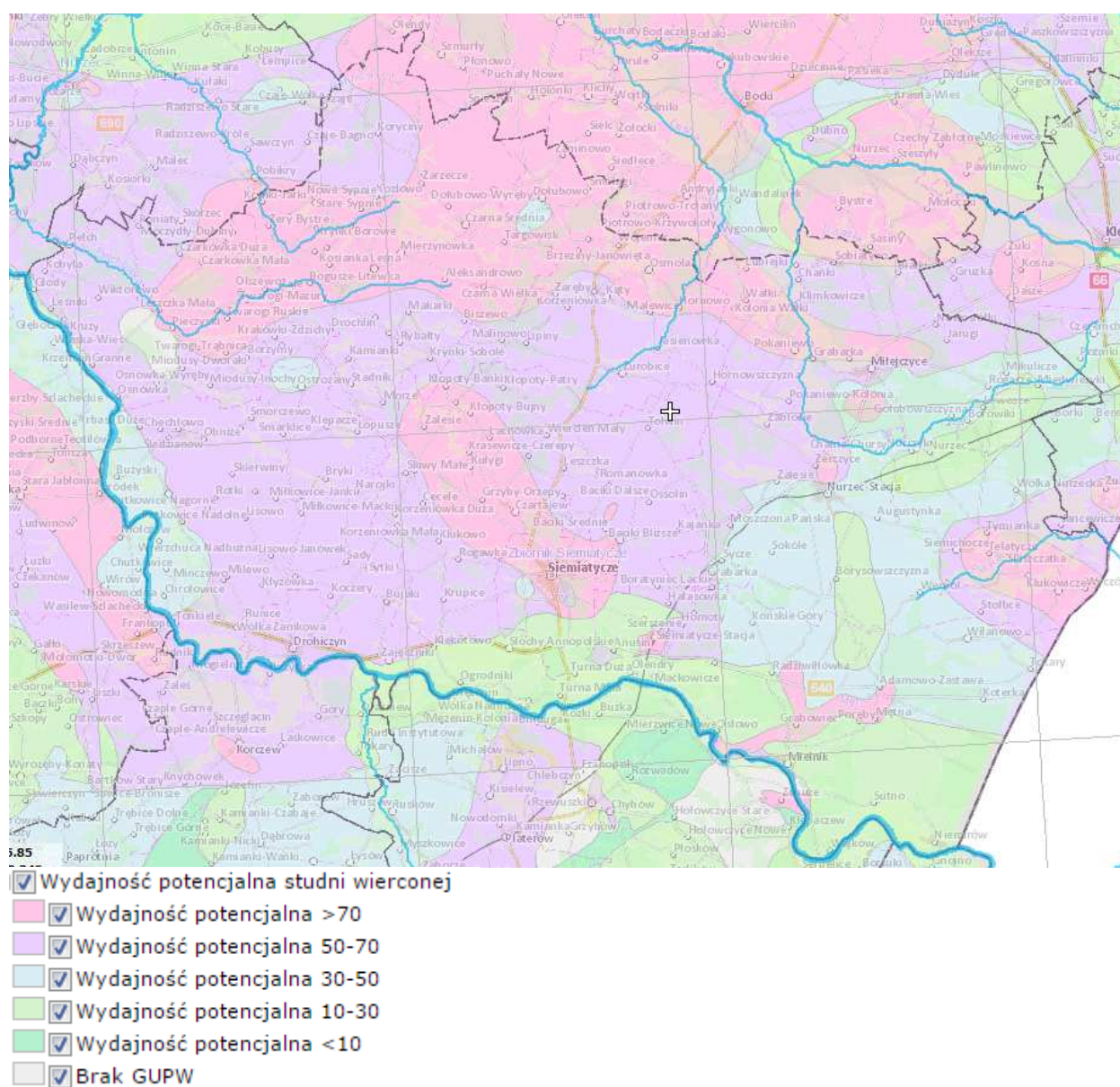
- Stan ekologiczny - wody zakwalifikowano do IV klasy - stan słaby. O klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: ichtiofauna oraz ponadnormatywne stężenia wskaźników fizyko-chemicznych.
- Stan chemiczny - określono jako poniżej dobrego ze względu na ponadnormatywne wartości substancji z grupy 4.1. tj. substancji priorytetowych
- Stan wód - określany na podstawie ocen stanu ekologicznego i chemicznego oceniono jako zły

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności niezbędna jest ochrona obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52 % powierzchni naszego kraju.

Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: substancje ropopochodne, azotany, fosforany, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych składowisk odpadów, z baz magazynowania i dystrybucji paliwowych do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia azotanami i fosforanami występują przede wszystkim na terenach rolniczych (związki te są także przyczyną eutrofizacji wód powierzchniowych).

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności powiatu siemiatyckiego, są wody podziemne, na stacjach wodociągowych oraz wody ujmowane studniami kopanymi, zlokalizowanymi przy gospodarstwach domowych. Tereny Wysoczyzny Drohickej charakteryzują się średnią zasobnością słodkich wód podziemnych występujących najczęściej na głębokości 20 - 150 m w porowych i porowo-szczelinowych formacjach wodonośnych. Pierwsze zwierciadło występuje najczęściej już na głębokości od 0 do 20 m, a w okolicy Mielnika do 40 m. Na głębokości powyżej 500 m występują mineralne wody chlorkowe.

Na poniższej rycinie przedstawiono wydajność potencjalną studni wierconych w powiecie siemiatyckim.

Ryc. 5. Wydajność potencjalna studni wierconej w powiecie siemiatyckim.

Źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Zgodnie z „Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego” z 2018 r. monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy w sieci otworów badawczych obejmujących wszystkie JCWPd na obszarze kraju.

Ostatnie badania stanu chemicznego, w ramach monitoringu diagnostycznego, PiG przeprowadził w 2016 roku w dwóch punktach pomiarowych zlokalizowanych w m. Tymianka i Klukowicze. Jakość wód w m. Klukowicze należy uznać za dobrą (wody dobrej jakości), natomiast w m. Tymianka są to wody zadowalającej jakości.

Należy podkreślić, że przedstawiona klasyfikacja wód podziemnych skierowana jest na ocenę stopnia zanieczyszczenia wód i nie obejmuje oceny stanu sanitarnego oraz badań pod kątem przydatności wody do picia (po uzdatnieniu). Oceny te wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Zgodnie z danymi GUS w 2018 roku w powiecie siemiatyckim pobrano na potrzeby gospodarki narodowej i ludności 2650,8 dam³ wody. Najwięcej wody w 2018 roku w powiecie zużyto na eksploatację sieci wodociągowej - 1966,8 dam³. Zużycie wody na jednego mieszkańca od 2010 roku oscyluje w granicach 49,5 - 59 m³.

Tab. 3. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w powiecie siemiatyckim w ciągu roku.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	Jednostka	Lata								
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ogółem	dam ³	2530,3	2566,7	2414,3	2333,6	2413,5	2432,9	2527,5	2481,7	2650,8
przemysł	dam ³	804	786	745	646	635	571	681	646	666
rolnictwo i leśnictwo	dam ³	34	25	50	30	0	0	30	18	18
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	1692,3	1755,7	1619,3	1657,6	1778,5	1861,9	1816,5	1817,7	1966,8

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	Jednostka	Lata								
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam3	1514,5	1599,6	1532,3	1503,3	1571,8	1688,3	1650,2	1656,6	1783,0
udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	31,8	30,6	30,9	27,7	26,3	23,5	26,9	26,0	25,1
zużycie wody na 1 mieszkańca	m3	52,2	53,5	50,7	49,5	51,7	52,6	55,2	54,8	59,0

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Sieć wodociągowa w pow. siemiatyckim jest systematycznie, choć powoli, rozbudowywana. Zgodnie z danymi GUS za 2017 r. w powiecie znajduje się 856,6 km czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej. Najdłuższą sieć posiada gmin Drohiczyn. W 2017 r. (brak danych za rok 2018) 87,2 % ludności powiatu siemiatyckiego korzystało z sieci wodociągowej.

W powiecie siemiatyckim sieć kanalizacyjna jest znacznie krótsza od sieci wodociągowej. Od lat kanalizacja jest powoli rozbudowywana. Długość całkowita w 2017 roku wyniosła 133,8 km. Najdłuższą sieć kanalizacyjną ma miasto Siemiatycze, natomiast gminy wiejskie - Milejczyce i Perlejewo - są całkowicie nieskanalizowane (dane GUS za 2017 r.). Kanalizacja w 2017 r. (brak danych za rok 2018) obsługiwała 35,9 % mieszkańców powiatu siemiatyckiego.

Tab. 4. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie siemiatyckim w 2017 r.

Parametr i jednostka		Jednostka Samorządu Terytorialnego									
		powiat siemiatycki	m. Siemiatycze	gm. Siemiatycze	gm. Drohiczyn	gm. Dziadkowice	Gm. Grodzisk	gm. Mielnik	gm. Milejczyce	gm. Nurzec-Stacja	gm. Perlejewo
Wodociągi											
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	856,6	52,1	123,5	139,9	80,2	113,3	75	83,9	95,8	92,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	11461	1983	1680	1871	705	1175	1149	813	1250	835
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności JST	87,2	94,1	80,1	83,1	97,2	89,3	93,4	85,2	73,9	78,2
Kanalizacja											
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	133,8	60,1	8,1	19,4	10,1	8,2	17,7	0	10,2	0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3093	1664	84	428	146	213	312	0	246	0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności JST	35,9	82,5	6,8	21,8	20,1	14,9	24,3	0	15,4	0

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

W 2017 r. z terenu powiatu siemiatyckiego odprowadzono do wód lub do ziemi łącznie 1197,0 dam³ ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia, z czego 100 % ścieków oczyszczono. Dotyczy to oczywiście tylko terenów skanalizowanych. Dominującym sposobem oczyszczania ścieków jest ich oczyszczanie biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów - związków azotu i fosforu (1097 dam³), co przyczynia się do ograniczenia antropopresji na środowisko wodne.

W 2017 roku na terenie powiatu funkcjonowało 7 komunalnych i 2 przemysłowe oczyszczalnie ścieków. Trzy komunalne oczyszczalnie były wyposażone w system podwyższonego usuwania biogenów.

Ze względu na słabo rozbudowaną sieć kanalizacyjną, głównie na terenach wiejskich, znaczna ilość ścieków gromadzona jest w nie zawsze dokładnie uszczelnionych, lub wcale nie uszczelnionych, szambach. Ponadto część nieczystości wywożona jest na łąki, pola lub wylewana do rowów, skąd trafia do środowiska wodnego.

Według danych GUS w 2017 roku na terenie powiatu funkcjonowało 6915 zbiorników bezodpływowych (szamb), 236 oczyszczalni przydomowych oraz 5 stacji zlewnych.

Ilość ścieków przemysłowych odprowadzanych i oczyszczanych w powiecie siemiatyckim w 2017 roku wyniosła 679 dam³. Ścieki zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego są w całości oczyszczane mechanicznie.

Niekorzystnym „ubocznym” zjawiskiem związanym z procesem oczyszczania ścieków jest powstawanie na oczyszczalniach osadów ściekowych. W 2017 roku wg danych GUS było to 869 ton osadów z oczyszczalni komunalnych, z czego 766 tony zastosowano w rolnictwie. Na oczyszczalniach przemysłowych powstało w 2017 roku łącznie 2 tony osadów.

4.6. Zasoby geologiczne

Powiat siemiatycki nie należy do obszarów zasobnych w surowce mineralne. Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie powiatu głównymi surowcami są:

- surowce okrucowe - kruszywo naturalne (głównie piasek i piasek ze żwirem),
- surowce zwięzłe - kreda piszcząca,
- surowce ilaste - surowce ilaste ceramiki budowlanej (głina).

W Polsce naturalne złoża kruszyw piaszczysto - żwirowych są przeważnie wieku czwartorzędowego, odznaczają się dość równomiernym rozmieszczeniem.

Na obszarze powiatu siemiatyckiego złoża piasków i żwirów zlokalizowane są w gminach: Nurzec - Stacja, Mielnik, Milejczyce, Siemiatycze, Grodzisk i Dziadkowice. W Mielniku występują czwartorzędowe złoża kredy piszącej, będącej skałą wapienną, słabo zwięzłą, porowatą, mającą zastosowanie w przemyśle gumowym, papierniczym, chemicznym, farbiarskim i cementowym. Surowce ilaste ceramiki budowlanej, reprezentowane na omawianym obszarze przez glinę występują w Milejczycach.

W poniższej tabeli zamieszczono charakterystykę eksploatowanych złóż zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 r.” opracowanym przez Państwowy Instytut Geologiczny:

Tab. 5. Złoża kopalin na terenie powiatu siemiatyckiego

Nazwa złoża	Kopalina główna / podtyp	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. Mg]		Wydobycie [tys. Mg]
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Biszewo	piaski i żwiry	E	53	-	4
Chanie-Chursy		R	209	-	-
Czarna Cerkiewna		E	Tylko pzb.	-	3
Czarna Wielka		E	Tylko pzb.	-	12
Czarna Wielka I		R	Tylko pzb.	-	-
Czarna Wielka I/I		R	Tylko pzb.	-	-
Koczery		T	1416	1568	-
Koczery II		R	Tylko pzb.	-	-
Kol. Stochy Annopolskie		T	20	-	-
Kol. Stochy Annopolskie		T	270	-	-
Krupice		E	866	866	70
Krupice II		R	4113	300	-
Moszczona		T	238	-	-
Moszczona Pańska		T	144	-	-

Nazwa złoża	Kopalina główna / podtyp	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. Mg]		Wydobycie [tys. Mg]
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Ostowo		Z	57	-	-
Pokaniewo		E	264	-	10
Pokaniewo I		T	483	-	-
Pokaniewo II		R	743	-	-
Pokaniewo II-73/1		E	640	-	4
Pokaniewo III		T	849	-	-
Pokaniewo IV		E	684	-	6
Pokaniewo V		E	2689	2689	109
Rogawka		E	2538	2538	76
Rogawka III		T	164	-	-
Rogawka VI		R	682	-	-
Romanówka		E	21	-	3
Siemiatycze		E	5010	4744	91
Siemiatycze Stacja		E	276	-	4
Siemiatycze Stacja I		Z	101	-	-
Siemiatycze Stacja II		E	294	-	15
Siemiony		E	84	-	3
Siemiony II		Z	50	-	-
Siemiony III		E	Tylko pzb.	-	4
Stochy Annopolskie		Z	322	-	-
Sobiatyno		E	2267	797	6
Sobiatyno I		T	836	-	-
Wajków		R	179	-	-
Zalesie		R	Tylko pzb.	-	-
Żurobice		R	31	-	-
Mielnik	kreda	E	2659	2659	37

Oznaczenia stanu zagospodarowania złoża:

R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kategorie A+B+C₁),

Z - złożo, z którego wydobycie zostało zaniechane,

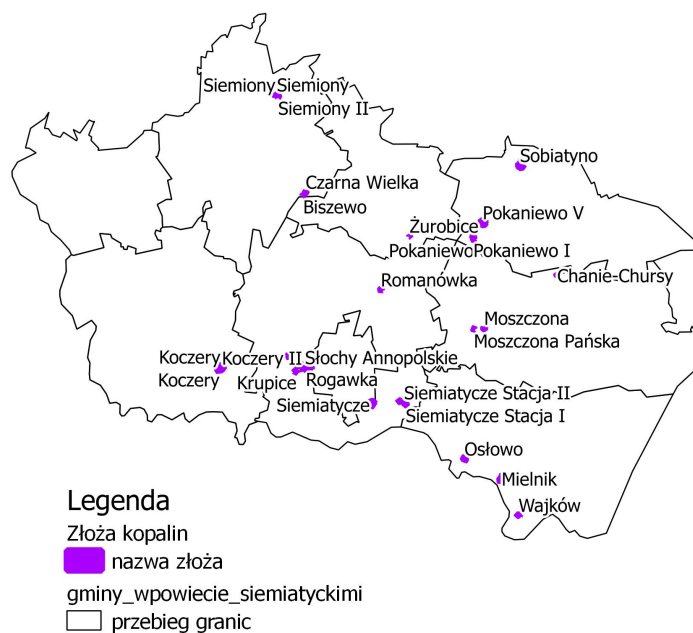
E - złożo eksploatowane,

T - złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo,

P - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie (kategoria C₂).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2018 r.

Rozmieszczenie złóż przedstawiono na poniższej rycinie.

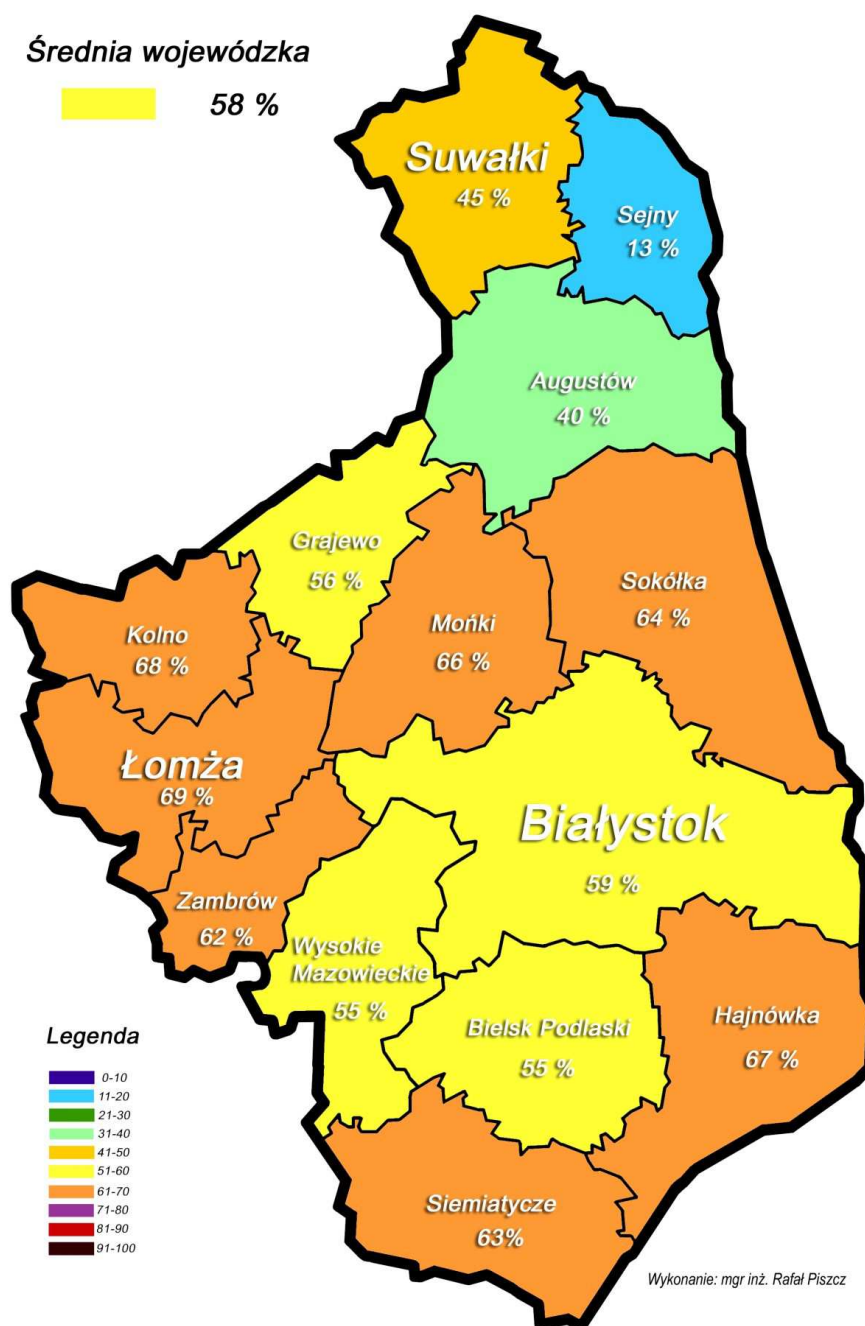
Ryc. 6. Złoża kopalin na obszarze powiatu siemiatyckiego

4.7. Gleby

Na obszarze powiatu siemiatyckiego występują gleby wykształcone głównie z glin i piasków czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego. Dominują gleby opadowo - glejowe i płowe opadowo - glejowe oraz rdzawe z towarzyszącymi brunatnymi, bielcowymi, czarnymi ziemiami i madami w dolinie Bugu. Pod względem uziarnienia gleby występujące na terenie powiatu to gliny i ły, piaski luźne i słabogliniaste oraz piaski gliniaste i gliny piaszczyste. W zachodniej części powiatu występują gleby o korzystnym uwilgotnieniu natomiast w części wschodniej przeważają obszary okresowo zbyt suche o odczynie kwaśnym.

Zgodnie z opracowaniem „Wyniki badań agrochemicznych gleb w województwie podlaskim w latach 2009 - 2012 oraz realizacja podstawowych zadań w 2012 r.” Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolnicza w Białymstoku, 63 % gleb powiatu siemiatyckiego jest kwaśnych i bardzo kwaśnych (średnia wojewódzka 58 %). Zgodnie z w/w opracowaniem 66 % gleb powiatu wymaga systematycznego - co około 4 lata - wapnowania (średnia wojewódzka 60 %).

Tab. 6. Procentowy udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych w województwie podlaskim (na podstawie badań OSChR w Białymstoku w latach 2009-2012)

Źródło: „Wyniki badań agrochemicznych gleb w województwie podlaskim w latach 2009 - 2012 oraz realizacja podstawowych zadań w 2012 r.” Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Białymstoku, luty 2013 r

Użytki rolne stanowią około 60 % powierzchni ogólnej powiatu. Naturalne warunki glebowe i klimatyczne oraz tradycja wpłynęły na ukształtowanie profilu produkcji roślinnej, który obejmuje głównie zboża, poza tym: ziemniaki, rośliny pastewne i przemysłowe oraz warzywa gruntowe. W powiecie dominują gospodarstwa o produkcji

wielokierunkowej. Produkcja zwierzęca ukierunkowana jest na produkcję mleka, żywca wołowego i wieprzowego oraz drobiu. Dominująca większość użytków rolnych się w władaniu indywidualnych gospodarstw rolnych. Powiat charakteryzuje się dość dobrymi warunkami wodnymi, łagodna rzeźbą terenu oraz dużym zróżnicowaniem jakości gleb.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

ODPADY KOMUNALNE

Zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016 - 2022* w województwie podlaskim wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami:

- RGO Centralny: Obszar Białystok z instalacją termicznego przekształcania odpadów w ZUOK Białystok oraz pozostałymi instalacjami w ZUOK Hryniewicze,
- RGO Południowy,
- RGO Północny: Obszar Koszarówka,
- RGO Zachodni: Obszar Czartoria i Obszar Czerwony Bór. Do RGO Zachodni, Obszar Czerwony Bór kierowane są również odpady z pięciu gmin województwa mazowieckiego: Andrzejewo, Boguty Pianki, Nur, Szulborze Wielkie, Zaręby Kościelne (gminy powyższe przypisane zostały do WPGO Województwa Podlaskiego na podstawie uzgodnień z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego.

Powiat siemiatycki według tego podziału należy do Regionu Południowego.

LEGENDA:

ISTNIEJĄCE RIPOK

- - mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych
- - przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów
- - składowanie odpadów

- - instalacja termicznego przekształcania odpadów

ISTNIEJĄCE INSTALACJE ZASTĘPCZE

- - mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych
- - przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów
- - składowanie odpadów

POZOSTAŁE ISTNIEJĄCE INSTALACJE

- - linia do segregacji odpadów z selektywnej zbiórki

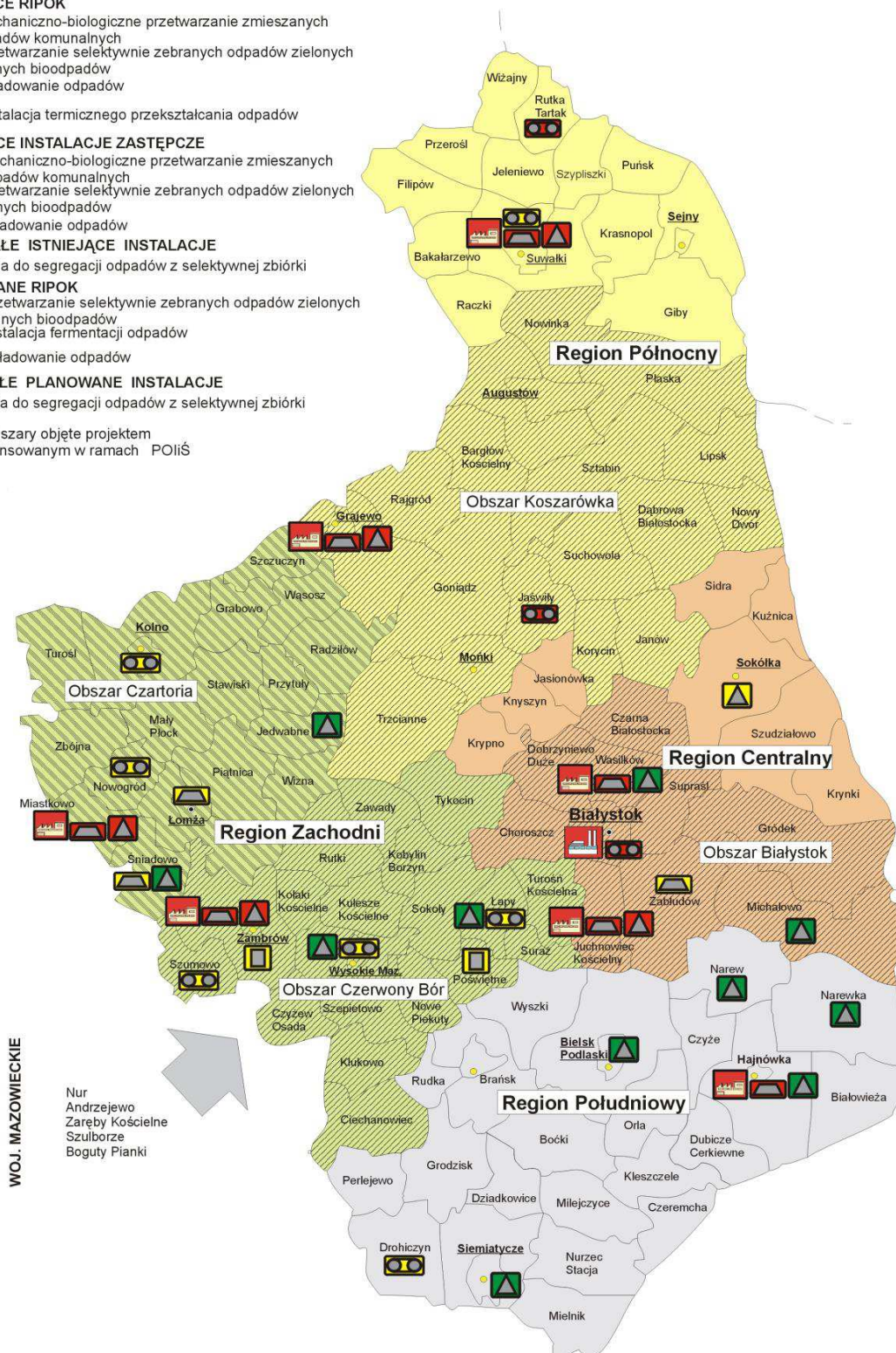
PLANOWANE RIPOK

- - przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów
- - instalacja fermentacji odpadów
- - składowanie odpadów

POZOSTAŁE PLANOWANE INSTALACJE

- - linia do segregacji odpadów z selektywnej zbiórki

- - obszary objęte projektem finansowanym w ramach POIiŚ
- - obszary objęte projektem finansowanym w ramach POIiŚ

Ryc. 7. Podział województwa podlaskiego na regiony gospodarki odpadami oraz regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych wraz z instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionów.

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016 - 2022

W Regionie Południowym aktualnie i w przyszłości funkcjonować będzie tylko jedna instalacja RIPOK MBP w Hajnówce. W związku z tym zapewnienie niezbędnych wydajności w zakresie zagospodarowania odpadów zmieszanych realizowane jest przez tę instalację.

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość zebranych odpadów komunalnych w powiecie siemiatyckim w 2017 r. (brak danych za 2018 r.) wyniosła 6214,91 Mg. Odpady wytwarzane w gospodarstwach domowych (4789,81 Mg) stanowią około 77 % zebranych odpadów komunalnych.

Zgodnie z danymi GUS w powiecie siemiatyckim w 2017 r. zebrano selektywnie 1897,99 Mg odpadów, w tym:

- Papier i tektura - 184 Mg,
- Szkło - 501,52 Mg,
- Tworzywa sztuczne - 45,95 Mg,
- Metale - 2,87 Mg,
- Tekstylna - 15,68 Mg,
- Niebezpieczne - 0,11 Mg,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - 15,60 Mg,
- wielkogabarytowe - 87,69 Mg,
- biodegradowalne - 366,95 Mg,
- baterie i akumulatory - 0,09 Mg,
- zmieszane odpady opakowaniowe - 464,30 Mg,
- pozostałe - 213,23 Mg.

ODPADY PRZEMYSŁOWE

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość odpadów wytworzonych i nagromadzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w powiecie siemiatyckim w 2017 r. wyniosła 5,8 tys. ton. Przekazane innym odbiorcom zostało 4,4 tys. ton, magazynowane czasowo było 0,7 tys. ton, a unieszkodliwione zostało 0,7 tys. ton odpadów przemysłowych.

4.9. Zasoby przyrodnicze

4.9.1. Lasy

Lesistość powiatu siemiatyckiego zgodnie z danymi GUS za 2018 rok wynosi 34,5 %. Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie w 2018 roku wynosiła 50972,17 ha. Lesistość w 2010 roku wynosiła 33,7 %, w 2012 r. - 34 % a w 2016 r. już 34,5 %, należy więc stwierdzić iż powierzchnia lasów w powiecie siemiatyckim systematycznie wzrasta.

Tab. 7. Leśnictwo wszystkich form własności w powiecie siemiatyckim.

Parametr	Jednostka miary	Ilość w 2017 r.	Ilość w 2018 r.
Powierzchnia gruntów leśnych			
ogółem	ha	51136,98	50972,17
lesistość w %	%	34,6	34,5
grunty leśne publiczne ogółem	ha	27357,98	27252,17
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	27223,93	27102,88
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	26515,80	26516,31
grunty leśne prywatne	ha	23779,00	23720,00
Powierzchnia lasów			
lasy ogółem	ha	50527,70	50363,15
lasy publiczne ogółem	ha	26748,70	26643,15
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	26618,66	26497,87
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	25910,53	25911,30
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	149,53	150,80
lasy publiczne gminne	ha	130,04	145,28
lasy prywatne ogółem	ha	23779,00	23720,00
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia			
zalesienia ogółem	ha	56,07	17,37
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	56,07	17,37
zalesienia w % powierzchni ogółem	%	0,0	0,0

Parametr	Jednostka miary	Ilość w 2017 r.	Ilość w 2018 r.
LASY PRYWATNE I GMINNE			
Powierzchnia gruntów leśnych			
ogółem	ha	23913,05	23869,29
lasy ogółem	ha	23909,04	23865,28
lasy ochronne	ha	1017,00	679,00
grunty leśne prywatne ogółem	ha	23779,00	23720,00
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	21961,00	22387,00
grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	ha	230,00	677,00
grunty leśne prywatne lasy ochronne	ha	1017,00	679,00
grunty leśne gminne ogółem	ha	134,05	149,29
grunty leśne gminne lasy ogółem	ha	130,04	145,28
grunty leśne gminne lasy ochronne	ha	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

4.9.2. Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody na terenie powiatu siemiatyckiego zlokalizowane są:

- 5 rezerwatów: Góra Uszeście, Grąd Radziwiłłowski, Koryciny, Sokóle, Witanowszczyzna;
- 2 obszary chronionego krajobrazu: Dolina Bugu, Dolina Bugu i Nurca;
- 4 obszary Natura 2000 - Ostoja Nadbużańska, Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego, Ostoja w Dolinie Górnego Nurca, Dolina Dolnego Bugu
- 42 pomniki przyrody,
- 64 użytki ekologiczne,
- 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy: Głogi.

REZERWATY

Rezerwat Góra Uszeście

Rodzaj rezerwatu: stepowy, Gmina Mielnik

Rezerwat utworzony w roku 1985, położony jest na terenie Leśnictwa Sutno Nadleśnictwa Nurzec. Powierzchnia rezerwatu 12,06 ha. Celem rezerwatu jest zachowanie stanowiska wielu rzadkich gatunków kserotermicznych. Rezerwat obejmuje dwa pagórki morenowe o stromych zboczach, tzw. Duże i Małe Uszeście znajdujące się na północnym obrzeżu wsi Mielnik. Są to najwyższe wyniesienia na terenie Wysoczyzny Drohickej. Duże Uszeście osiąga 204 m n.p.m., Małe Uszeście - 174 m n.p.m.

Rezerwat Grąd Radziwiłłowski

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Mielnik

Rezerwat utworzony został w 1990 roku. Zajmuje powierzchnię 24,44 ha. Jest to rezerwat leśny, którego celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym fragmentu lasu grądowego (naturalnego fragmentu dawnej Puszczy Mielnickiej) charakterystycznego dla Wysoczyzny Drohickej z dominującym gatunkiem dębu szypułkowego w wieku 150-180 lat. Na obszarze rezerwatu zachował się cenny pod względem przyrodniczym fragment grądu, reprezentujący starodrzewia dawnej Puszczy Mielnickiej. W drzewostanie dominują okazałe dęby z domieszką lip, sosen i innych, z dolnym piętrem grabowym. W typowym grądowym runie występują gatunki rzadkie i chronione. Rezerwat jest również ostoją wielu gatunków zwierząt i ptaków.

Rezerwat Koryciny

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Grodzisk

Rezerwat leśny obejmujący kompleks liściastych lasów grabowo - dębowych o powierzchni 87,72 ha. Rezerwat został utworzony w 1975 roku, w celu zachowania w naturalnym stanie zbiorowisk leśnych grabowo - dębowych charakterystycznych dla Wysoczyzny Drohiczyńskiej. Chroni naturalne grądy typowe i wilgotne z rzadkimi gatunkami roślin np. miodunką miękkowłosą, turówką leśną i fiołkiem przedziwnym.

Rezerwat Sokółe

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Nurzec-Stacja

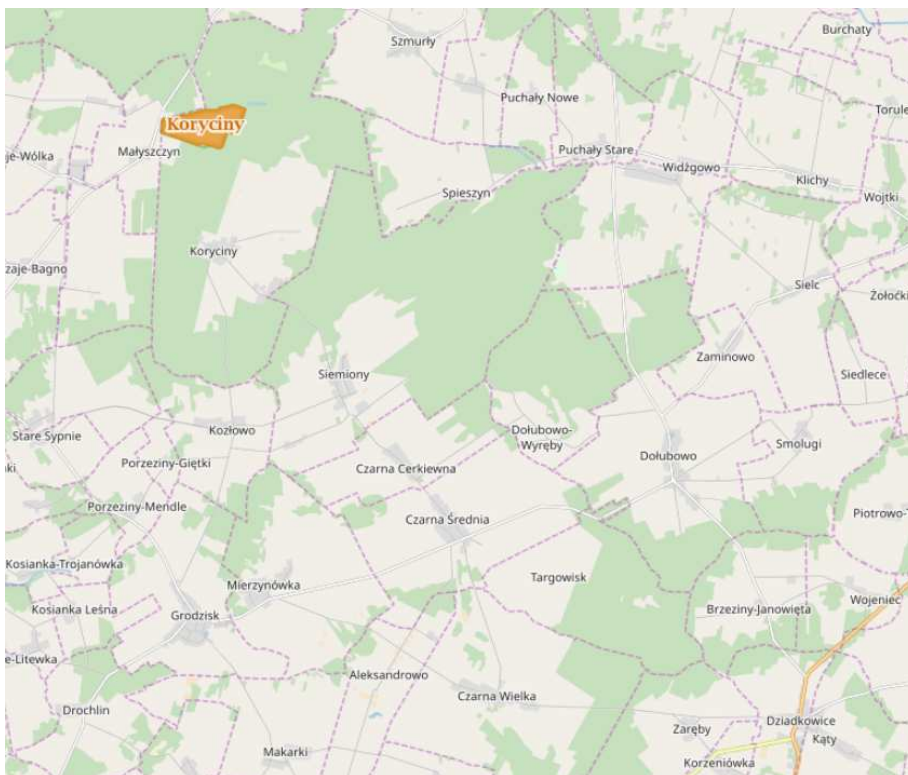
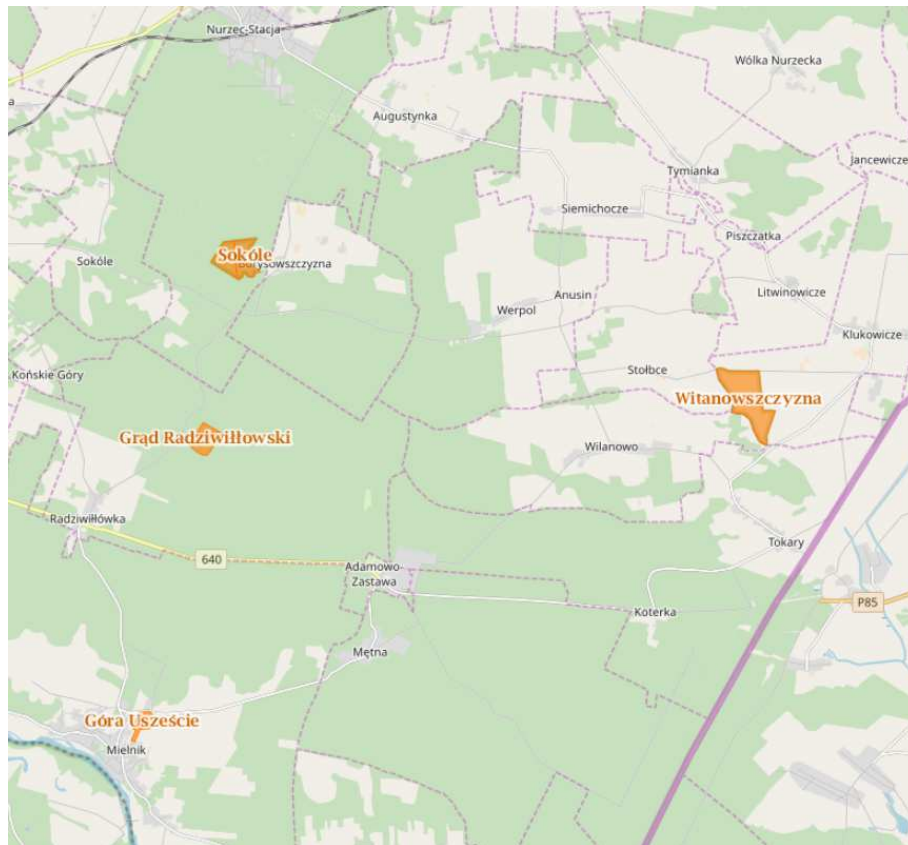
Rezerwat ma na celu zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych o typowych dla Wysoczyzny Drohickiej drzewostanach mieszanych stanowiących ostatnie fragmenty dawnej Puszczy Nurzeckiej. Rezerwat został utworzony w 1990 roku, ma powierzchnię 44,69 ha.

Rezerwat Witanowszczyzna

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Nurzec-Stacja

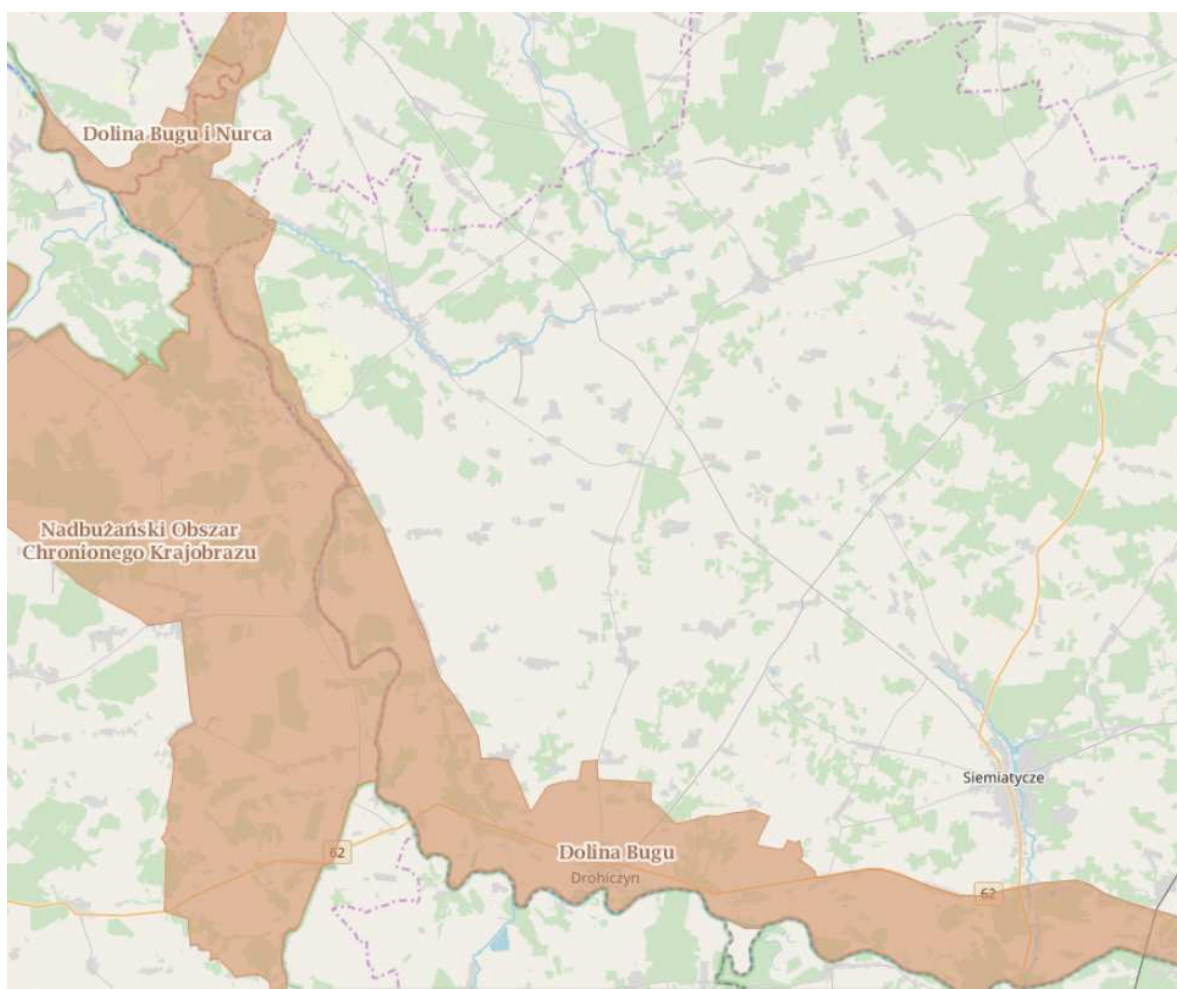
Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie w stanie naturalnym ekosystemów leśnych lasów łęgowych i grądów, a w szczególności zachowanie stanowisk rzadko występujących na niżu gatunków).

Ryc. 8. Położenie rezerwatów na terenie powiatu siemiatyckiego.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Ryc. 9. Położenie Obszarów Chronionego Krajobrazu w powiecie siemiatyckim.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Bugu"

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody obszar ten został wyznaczony w 1986 roku i posiada powierzchnię 30162 ha. Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Bugu" położony jest w obrębie gmin: Mielnik (wiejska), Nurzec-Stacja (wiejska), Drohiczyn (miejsko-wiejska), Perlejewo (wiejska), Siemiatycze (miejska), Siemiatycze (wiejska).

Czynna ochrona ekosystemów Obszaru, realizowana w ramach racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie Bugu oraz na terenie kompleksu leśnego Puszczy Mielnickiej i Puszczy Nurskiej.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Bugu i Nurca”

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody obszar ten został wyznaczony w 1982 roku i posiada powierzchnię 2917,59 ha. Różnorodność biologiczna dolin Bugu i Nurca o naturalnym charakterze oraz fragment Wysoczyzny Drohickej odznaczające się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi. Obszar znajduje się w powiecie siemiatyckim na terenie gminy Perlejewo (801,78 ha) oraz w powiecie wysokomazowieckim na terenie gminy Ciechanowiec (2 115,81 ha).

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - PLB140001 Dolina Dolnego Bugu

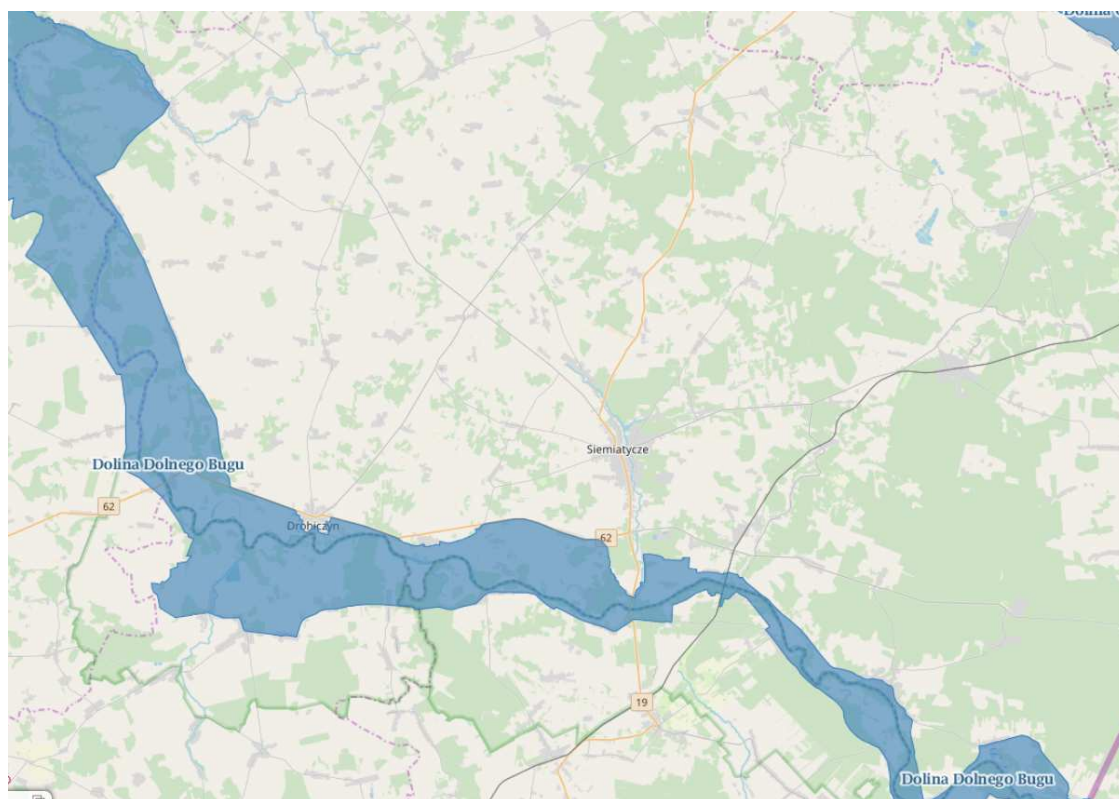
Zgodnie ze standardowym formularzem danych Obszar Dolina Dolnego Bugu obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi; wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów.

Obszar Dolina Dolnego Bugu to ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar Dolina Dolnego Bugu to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych gadożera, do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona.

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyc, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. Niestety brak jest danych o ptakach w okresie pozalęgowym. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pajaków (*Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantes flavipes*, *Styloctetor stativus*).

Cenny kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym charakterze naturalnym, oraz szereg zbiorowisk roślinnych związanych z siedliskami wilgotnymi. Stanowiska rzadkich gatunków roślin.

W obszarze Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 września 2014 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB 140001 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2014 poz. 3204), które zostało zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 2 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2016 poz. 3239).

Ryc. 10. Położenie Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu na terenie powiatu siemiatyckiego.

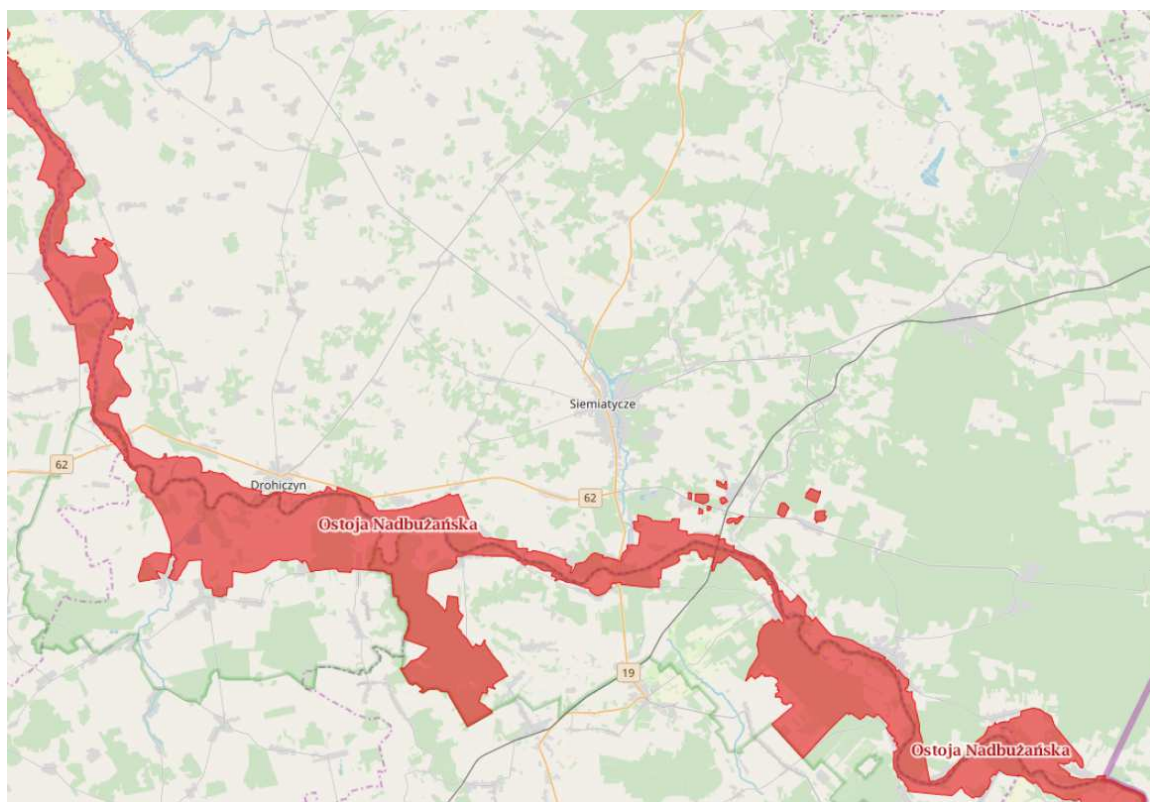
Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 - PLH140011 Ostoja Nadbużańska

W tym obszarze Natura 2000 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2014 poz. 3132).

Zgodnie ze standardowym formularzem danych Ostoja obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzeczными, z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowana pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Lasy zajmują niecałe 20% obszaru. Dominują siedliska nieleśne: łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze.

Naturalna dolina dużej rzeki. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z koza złotawą i kielbim białopłetwym. Stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pajaków (*Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantès flavipes*, *Styloctetor stativus*). Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Ryc. 11. Położenie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska w powiecie siemiatyckim

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

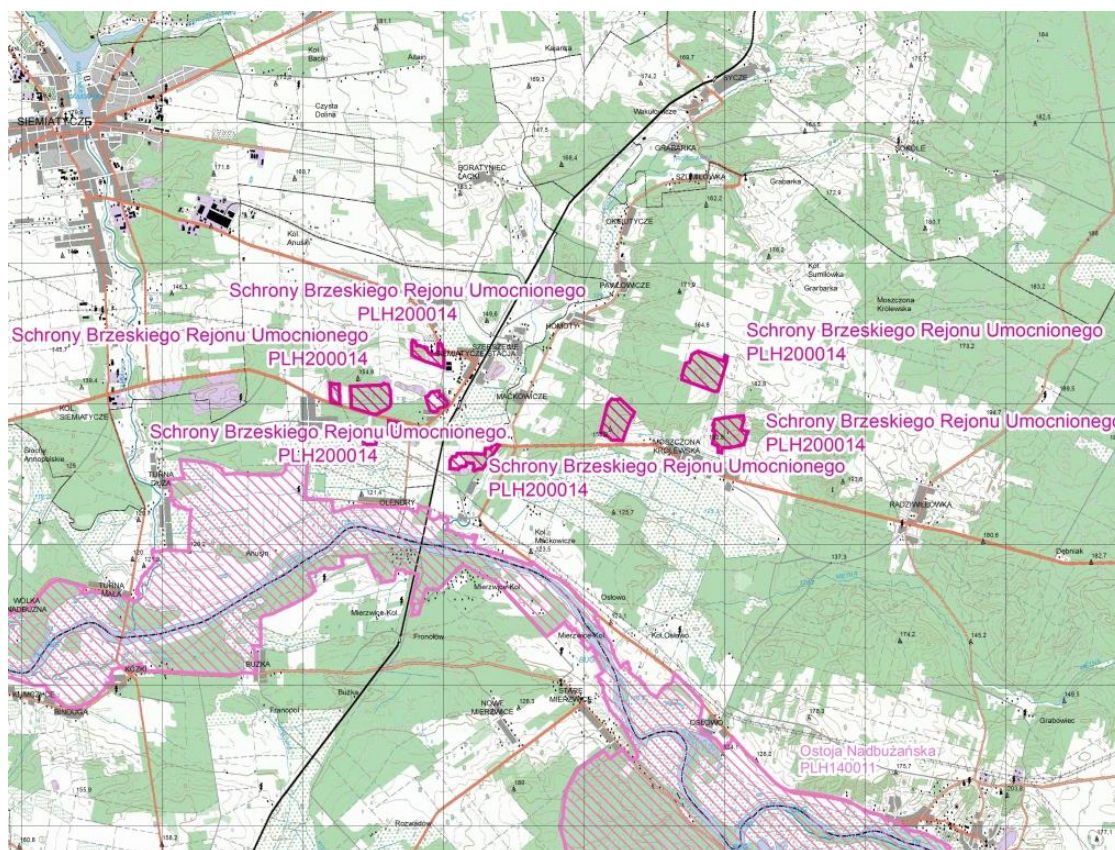
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 - PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego

Zgodnie ze standardowym formularzem danych Obszar leży na terenie Podlaskiego Przełomu Bugu, w okolicach Siemiatycz. Betonowe bunkry z kondygnacjami pod ziemią położone są na prawym brzegu rzeki. Obecne studnie wewnątrz. Wybudowane podczas II Wojny światowej. Obszar obejmuje niektóre obiekty 2 umocnień - koto Anusina i Moszczony Królewskiej.

Dla obszaru Natura 2000 procedowana jest zmiana granic obszaru. Po akceptacji Komisji Europejskiej granice obszaru i informacje zawarte w SDF zostaną zaktualizowane. Zgodnie z Kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obszar uzyskał 40 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000. Na terenie obszaru stwierdzono 1 gatunek nietoperzy z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Jedno z ważniejszych zimowisk mopka w Polsce.

W obszarze Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego obowiązuje Zarządzenie nr 20/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 22 sierpnia

2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego PLH200014 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2013 poz. 3243).

Ryc. 12. Położenie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego w powiecie siemiatyckim

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 - PLH200021 Ostoja W Dolinie Górnego Nurca

W tym obszarze Natura 2000 obowiązuje Zarządzenie nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 września 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2013 poz. 3498) oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 grudnia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2018 poz. 4893).

Zgodnie ze standardowym formularzem danych Dolina Górnego Nurca (DGN) znajduje się w północno-wschodniej części Polski, w południowo-wschodniej części województwa

podlaskiego, w powiecie bielskim (gminy Orla i Boćki) oraz hajnowskim (gmina Kleszczele). Osią Obszaru jest rzeka Nurzec - prawostronny dopływ Bugu IV rzędu.

Rzeka Nurzec należy do rzek typowo nizinnych przepływających przez tereny bagienne i podmokłe. Wyływa w podmokłej dolinie na południowy wschód od miasta Czeremcha na wysokości ok. 180 m n.p.m. Całkowita długość rzeki wynosząca 100,2 km i powierzchnia zlewni rzędu 2082,6 km² stawiają rzekę w pierwszej grupie największych rzek Makroregionu Północno-Wschodniego i jednocześnie kwalifikują do jednej z większych zlewni dopływów Bugu.

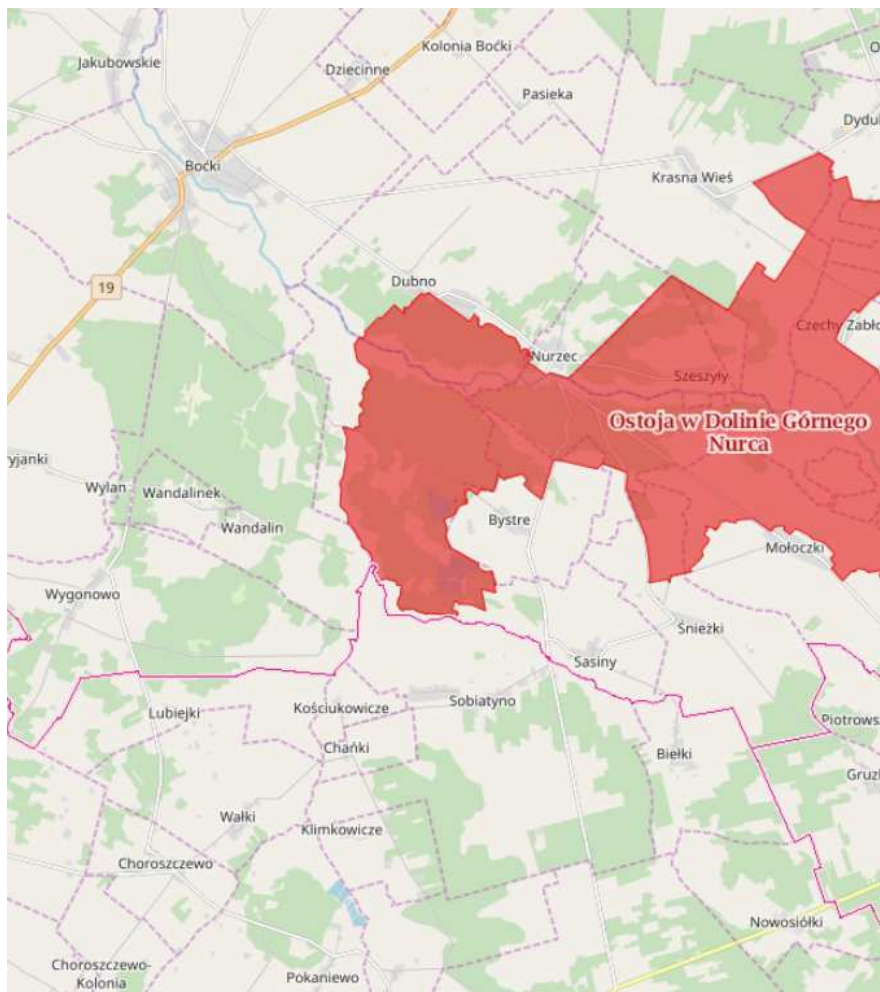
Jeszcze w końcu lat 30. ubiegłego stulecia rozpoczęto regulację koryta Nurca, którą przerwała II wojna światowa - wcześniej tereny te były silnie zabagnione. W latach 1956 - 1965 od Bociek do źródeł rzeka została uregulowana a przylegające tereny zmeliorowane. Wykonano wówczas trzy jazy: w Kleszczelach (94,220 km biegu rzeki), w Pogrebach (90,930) i Pawlinowie (85,530). W 1988 roku wybudowano przepusty z piętrzeniem w okolicach 100. km biegu rzeki (Hukało i in. 1998). Jazy te nie mają przepławek, w związku z czym naturalna dyspersja ryb jest ograniczona. Celem tych inwestycji było nawodnienie terenów użytków zielonych przylegających do koryta rzeki powyżej budowli wodnych (Pałys 2005). Szerokość koryta wynosi średnio 4 m. W ostatnich latach, na skutek niedrożności rowów i działalności bobrów, następuje rewitalizacja doliny. W okresie wczesnowiosennym woda pochodząca z topniejącego śniegu i opadów atmosferycznych tworzy rozległe, ale krótkotrwałe rozlewiska na dużych połaciach łąk. W okresie wegetacyjnym wysoki poziom wód utrzymuje się do końca maja tylko lokalnie, uniemożliwiając koszenie oraz wypas krów, owiec i koni (Budka 2007). Na obszarze DGN występują niewielkie kompleksy leśne Nadleśnictw Bielsk i Nurzec. Na całym badanym terenie zdecydowanie dominują łąki i pastwiska, zajmujące około 75% areалу. Znakomita większość z nich jest wykaszana jedno- lub dwukrotnie w sezonie. Nierzadko po sianokosach prowadzony jest wypas. Poprzecinane są one licznymi rowami melioracyjnymi, w większości porośniętymi brzożami i krzaczastymi wierzbami. Około 15% terenu nie jest w ogóle użytkowana lub użytkowana jest nieregularnie. Miejsca takie porośnięte są głównie pokrzywą i podlegają bardzo powolnej sukcesji roślinności drzewiastej. W miejscach bardziej podmokłych występują turzycowiska i trzcinowiska. Nie pokrywają one jednak więcej niż 3% powierzchni doliny. Większość łąk jest koszona dwa razy w roku. Pierwsze koszenie ma miejsce około 20 czerwca, drugie jest w dużej mierze uzależnione od warunków wilgotnościowych. W latach wilgotnych może odbywać się już na początku sierpnia, w latach bardziej suchych nawet w połowie września. Na granicy wyniesień mineralnych i otaczających je torfowisk, w okolicach wsi Pawlinowo, Wólka Wygonowska i Żuki, występują jedne z najbogatszych w regionie stanowiska *Polemonium caeruleum* i *Betula humilis*. Na północny wschód od wsi Mołoczki, przy jednym z rowów melioracyjnych, rośnie jeden z największych w północno-wschodniej Polsce okazów brzozy niskiej, osiągający ponad 3,5 m wysokości i tyleż samo średnicy

kępy. Miejscowości charakteryzują się zwartą, wydłużoną zabudową tzw. ulicówek. Spotykane są w nich jeszcze budynki gospodarskie kryte strzechą. Dominują gospodarstwa o powierzchni 3 - 8 ha, prowadzące wielokierunkową produkcję rolną tradycyjnymi metodami. Działki rolne w większości przypadków nie przekraczają 1 ha. Zarysowuje się jednak tendencja do ich scalania (Budka 2007). Tereny gmin (Boćki, Orla, Kleszczele), na których leży proponowany Obszar, są głównie użytkowane rolniczo i użytki rolne stanowią od 80% (gm. Orla) do 54% (gm. Kleszczele) powierzchni gminy. Użytki leśne stanowią od 38% (gm. Kleszczele) do 12% w gminie Orla. Niezwykle niskie jest zagęszczenie ludności na tym terenie i osiąga ok. 21,5 osób na 1 km², co nawet w porównaniu ze średnią dla województwa (ponad 59 osób na 1 km²) jest ponad dwukrotnie mniejsze (<http://pl.wikipedia.org/wiki/>). Lasy Doliny Górnego Nurca zajmują około 5% powierzchni i występują w dużym rozproszeniu. Znajdują się w granicach Nadleśnictw Bielsk i Nurzec. Są to w większości drzewostany gospodarcze, głównie olsy i bory mieszane wilgotne. Zróżnicowanie wiekowe drzewostanów jest bardzo duże - najstarsze olsy mają 95 lat (PUGLN Bielsk 2000).

O wartości przyrodniczej Doliny Górnego decydują przede wszystkim rozległe wieloprzestrzenne użytki zielone, zajmujące ponad 90% powierzchni całego obiektu. Najcenniejsze fitocenozy tych ekstensywnie użytkowanych łąk (6510), lokują się w przykrawędziowej strefie doliny, zwłaszcza w jej części północnej i wschodniej. Są to siedliska zasilane głównie wodami soligenicznymi, co warunkuje względnie dobre uwilgotnienie przez większą część sezonu wegetacyjnego. Dominują tu kwietne polidominantowe łąki wilgotne, bogate florystycznie i bardzo typowo wykształcone. W partiach centralnych i przykorytowych doliny jakość łąk radykalnie spada za sprawą drenażu siedlisk, szybkiego odpływu wód i murszenia wierzchniej warstwy torfu. W składzie gatunkowym fitocenoz przewagę uzyskują wówczas *Phalaris arundinacea*, *Deschampsia cespitosa*, *Filipendula ulmaria*; miejscami łanowo występuje też *Urtica dioica*. Na sporym areale doliny zaniechano użytkowania tego typu łąk. W zachodniej części obszaru, w okolicach wsi Szeszyły i Nurzec, dolina jest głównie wypasana, a wielogatunkowe łąki nie występują. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt powszechnej obecności na niemal całym obszarze rdestu węzownika *Polygonum bistorta* - gatunku kluczowego dla rozwoju czerwodziaka fioletka *Lycaena helle* (4038, II Załącznik Dyrektywy Siedliskowej) występującego na tym terenie. Cennym uzupełnieniem krajobrazu Doliny Górnego Nurca są zbiorowiska zajmujące wyniesienia wśród gruntów hydrogeniczných, a także siedliska mineralne przy krawędzi doliny: murawy napiaskowe (6120), wrzosowiska (4030) oraz murawy blińniczkowe (6230). Są to wprawdzie siedliska drobnopowierzchniowe, ale w ich składzie florystycznym notuje się gatunki rzadkie dla rodzimej flory. Pozostałe typy siedlisk, wykształcone w różnym stopniu - od dobrze zachowanych torfowisk przepływowych (7230) do silnie przekształconych borów chrobotkowych (91T0) i torfowisk przejściowych (7140) - występują fragmentarycznie i nie odgrywają większej roli w krajobrazie doliny. Na obszarze DGN obserwowane są

gatunki owadów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: zalotka większa (*Leucorhinia pectoralis*), czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*), czerwończyk fioletek (*Lycaena helle*), przeplatka aurinia (*Euphydryas aurinia*) a także szlaczkoń szafraniec (*Colias myrmidone*) - stan populacji tych owadów na tym terenie wskazuje na ich znaczący udział w populacjach krajowych. Na uwagę zasługuje także ichtiofauna Doliny Górnego Nurca. Stwierdzono tu występowanie kozy złotawej *Sabanejewia aurata* (Pugacewicz 2006). Jeszcze w latach 70-tych poprzedniego wieku odławiano tu bolenia (*Aspius aspius*). W dalszym odcinku Nurca (powyżej Brańska) stwierdzono występowanie bolenia, piskorza (*Misgurnus fossilis*), kozy (*Cobitis taenia*) i minoga (*Eudontomyzon mariae*) (Chętnicki 2008). Z rozmów z wędkarzami wynika, że i obecnie na terenie obszaru DGN spotyka się piskorza i kozę. W obszarze DGN dotychczas pozostały stosunkowo liczne starorzecza i tereny podmokłe (często fragmenty olsów), które stanowią doskonałe miejsca do rozrodu płazów. Mimo tego, że są tu głównie gatunki powszechnie spotykane (żaby brunatne *Rana temporaria* i *R. arvalis*, zielone *R. lessonae* i *R. esculenta* i ropucha szara, *Bufo bufo*, choć także rzekotka drzewna, *Hyla arborea*), to w lokalnych warunkach stanowią one istotny element stabilizujący istniejący układ ekologiczny. Na tym terenie występuje także kumak nizinny (*Bombina bombina*). Bogata jest flora porostów obszaru DGN. Na około 600 gatunków występujących w północno-wschodniej Polsce (Cieśliński 2003a) odnotowano tu 130, a jest prawdopodobne występowanie dalszych 51 gatunków. Trzy z nich są to gatunki krytycznie zagrożone wymarciem (kategoria CR). Jeden z nich, *Melanelia exasperata* występuje tu na pewno, dwa dalsze, *Bryoria implexa* i *B. subcana* - prawdopodobnie. Dalszych 5 gatunków tu występujących należy do kategorii EN (wymierających) i są to: *Cetraria sepicola*, *Cladonia botrytes*, *C. turgida*, *Pleurosticia acetabulum* i *Ramalina fraxinea* i 9 gatunków wysokiego ryzyka (VU) (Cieśliński i in. 2003). Także spośród gatunków zagrożonych na Podlasiu występuje prawdopodobnie jeden gatunek kategorii CR (*Phaeophyscia ciliata*), jeden EN (*Melanelia exasperata*) i cztery kategorii VU (Cieśliński 2003b). Dolina Górnego Nurca uzyskała międzynarodową rangę ostoi ptaków w roku 1989 a późniejsza weryfikacja potwierdziła walory ornitologiczne tego terenu na skalę międzynarodową (Gromadzki i in. 1994). W roku 2002 straciła jednak tę rangę i pozostała jedynie jako ostoja krajowa, po czym znowu w roku 2004 odzyskała rangę ostoi europejskiej (kod PL056) (Budka 2007). W październiku tego roku stała się obszarem specjalnej ochrony ptaków (PLB200004) (Rozporządzenie 2008). Dolina Górnego Nurca stanowi fragment naturalnego korytarza ekologicznego, który niewątpliwie służy jako droga migracji m.in. ptaków oraz ssaków z Puszczy Białowieskiej.

Ryc. 13. Położenie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca w powiecie siemiatyckim

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

POMNIKI PRZYRODY

Największą liczbę pomników przyrody w powiecie siemiatyckim stanowią pojedyncze drzewa, wiekowe, potężnych rozmiarów o pięknym pokroju. Liczba drzew objętych ochroną zmienia się każdego roku - część z nich ulega zniszczeniu przez wichury lub obumiera, ale również za pomniki uznawane są nowe objekty.

Tab. 8. Pomniki przyrody na obszarze powiatu siemiatyckiego

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Gmina Dziadkowice				
Dąb szypułkowy	1955	25	Kąty	Uchwała Prezydium WRN w Białymstoku Nr XXX/298 z 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN z 1955, Nr 7, poz. 85)
Jesion wyniosły	1981	361	Dziadkowice	Zarządzenie Nr 27/81 Woj. Biał. z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN z 1981, Nr 10, poz. 52)
Dąb szypułkowy	1987	533	Dziadkowice	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1999	1184	Hornowo	Rozporządzenie Nr 35/99 Woj. Podl. z 7.10.1999 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 1999, Nr 33, poz. 522)
Jesion wyniosły, kasztanowiec zwyczajny	1981	363	Dziadkowice	Zarządzenie Nr 27/81 Woj. Biał. z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN z 1981, Nr 10, poz. 52)
Grupa drzew: 21 lip drobnolistnych, 5 dębów szypułkowych, 1 brzoza brodawkowa	1999	1183	Hornowo	Rozporządzenie Nr 35/99 Woj. Podl. z 7.10.1999 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 1999, Nr 33, poz. 522)
Głaz narzutowy	1955	24	Osmola	Uchwała Prezydium WRN w Białymstoku Nr XXX/298 z 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 85)
Gmina Grodzisk				
Grupa drzew: 56 dębów szypułkowych, 1 podwójna lipa, 1 kasztanowiec	1998	57	Siemiony	Rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Białostockiego z 10.12.1998 (Dz. U. WB Nr 25, poz. 277)
Grupa drzew 9 dębów	2001	1193	Koryciny	Rozporządzenie Nr 28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001r. (Dz. Urz. W.P. Nr 45.poz.758)
Sosna zwyczajna	1998	1329	Porzeziny	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Sosna wejmutka	1998	1330	Krynki Białokunki	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Gmina Mielnik				
Głaz narzutowy	1996	209	Moszczona Królewska	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 38, poz. 137)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SIEMIATYCKIEGO

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Dąb szypułkowy	1996	133	Mielnik	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 38, poz. 137)
Sosna pospolita	1996	134	Mielnik	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. nr 38, poz. 137)
Dąb szypułkowy	2001	1801	Sutno 5	Rozporządzenie Nr 28/01 Woj. Podl. z 3.10.2001 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2001, Nr 45, poz. 758)
Lipa drobnolistna	1996	206	Moszczona Królewska	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 38, poz. 137)
Dąb szypułkowy	1981	357	Sutno 7	Zarządzenie Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN, Nr 10, poz. 52)
Głaz narzutowy	1973	87	Sutno	Orzeczenie WRiL Prezydium WRN z 22.10.1973 (Dz. Urz. WRN z 1973, Nr 18, poz. 178)
Gmina Milejczyce				
Dąb szypułkowy	1996	418	Kol. Pokaniewo	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. z 1996, Nr 38, poz. 137)
Gmina Perlejewo				
Lipa drobnolistna	1982	75 Ł	Perlejewo	Zarządzenie Nr 54/82 Woj. Łomż. z 26.10.1982 (Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1982, Nr 3, poz. 34)
Lipa drobnolistna	1982	79 Ł	Perlejewo	Zarządzenie Nr 54/82 Woj. Łomż. z 26.10.1982 (Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1982, Nr 3, poz. 34)
Gmina Siemiatycze				
Lipa drobnolistna	1978	219	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Jesion wyniosły	1978	220	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Trzy dęby szypułkowe	1987	534	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1987	535	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SIEMIATYCKIEGO

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Dąb szypułkowy	1987	536	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1987	538	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Głaz narzutowy	1969	83	obwód Czartajew, łąka zespołu szkół Rolniczych w Czartajewie, przy drodze gminnej Nr 109486B	Orzeczenie WRiL Prezydium WRN z 5.09.1969 (Dz. Urz. WRN z 1969, Nr 4, poz. 84)
Miasto Siemiatycze				
Lipa drobnolistna	1978	219	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Jesion wyniosły	1978	220	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Gmina Drohiczyn				
Dąb szypułkowy	1981	1318	Bujaki	Rozporządzenie Nr 1/98 Wojewody Białostockiego z 10.03.1998r. (Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 5 poz.13)
Jesion wyniosły	1981	358	Ostrożany	Zarządzenie Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN Nr 10, poz.52)
Głaz narzutowy	1971	85	przy drodze krajowej Nr 62 na odcinku Drohiczyn - Zajęczniki w obrębie gruntów wsi Zajęczniki	Decyzja Nr PŁop-4106/9/1-11/71 Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z 16.06.1971 (Dz. Urz. WRN Nr 4, poz.105).
Gmina Nurzec - Stacja				
Dąb szypułkowy	1955	23	w rezerwacie przyrody „Sokóle”	Uchwała Prezydium WRN w Białymstoku Nr XXX/298 z 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 85)
Świerk pospolity	1983	434	Zabłocie	Zarządzenie Nr 16/83 WB z 18.04.1983 (Dz. Urz. WRN Nr 4, poz. 33)

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Jałowiec zwyczajny	1998	1181	Obręb Nurzec, oddział 394a	Rozp. Nr 15/98 Wojewody B-ckiego z 10.12.1998 (Dz. Urz. WB Nr 25, poz.278)
Dąb szypułkowy	1998	1182	Obręb Nurzec, oddział 371c	Rozp. Nr 15/98 Wojewody B-ckiego z 10.12.1998 (Dz. Urz. WB Nr 25, poz.278)
Jesion wyniosły	1998	1320	w dawnym parku dworskim, Klukowicze	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Kłon zwyczajny	1998	1323	w dawnym parku dworskim, Klukowicze	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Dąb szypułkowy	2001	1626	Zabłocie	Rozp.Nr28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001r (Dz. Urz. W.P. Nr45,poz.758)
Dąb szypułkowy	2001	1627	Zabłocie	Rozp.Nr28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001 (Dz.Urz.W.P. Nr45,poz.758)
Dąb szypułkowy	2001	1628	Zabłocie	Rozp. Nr 28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001 (Dz.Urz.W.P. Nr45,poz.758)

Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne są to zazwyczaj pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Poniżej zestawiono najważniejsze informacje o użytkach ekologicznych znajdujących się na obszarze powiatu siemiatyckiego.

Tab. 9. Użytki ekologiczna na terenie poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego

Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego bagienka z naturalną roślinnością szuwarową
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej roślinności wodnej i bagiennej
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością
Mielnik	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną

Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
Mielnik	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie śródleśnego torfowiska z roślinnością bagienną i torfowiskową
Mielnik	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności bagiennej
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności szuwarowej na śródleśnym bagienku
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności szuwarowej na śródleśnym bagienku
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska wysokiego
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności szuwarowej na śródleśnym torfowisku
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności torfowiskowej.
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego bagienka z roślinnością torfowiskową i wodną
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia okresowo podtapianego z naturalną roślinnością nieleśną.
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie zatorfionej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia z naturalną roślinnością nieleśną
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego zabagnienia z naturalną roślinnością nieleśną
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności na śródleśnym torfowisku
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności na śródleśnym torfowisku
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polanki z naturalną roślinnością nieleśną

Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego zabagnienia z naturalną roślinnością nieleśną.
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej rozległej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej roślinności torfowiskowej
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej roślinności torfowiskowej
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności nieleśnej
Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności na śródleśnym mokradle
Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności na śródleśnym okresowo podtapianym obniżeniu
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie roślinności nieleśnej na śródleśnej okresowo podtapianej polanie
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności nieleśnej na śródleśnym torfowisku
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności bagiennej na śródleśnym torfowisku

Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności w śródleśnym okresowo podtapianym obniżeniu
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego bagienka z naturalną roślinnością szuwarową
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polanki z roślinnością łąkową
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego mokradła z naturalną roślinnością szuwarową
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności wodnej i bagiennej
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności bagiennej
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności bagiennej
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością szuwarową
Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego mokradła z naturalną roślinnością bagienną
Drohiczyn	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności na śródleśnym bagienku
Drohiczyn	1997-12-04	Zachowanie starorzecza Bugu
Mielnik	1997-12-04	Ochrona fragmentu zatorfionej doliny strumienia
Mielnik	1997-12-04	Ochrona zbiornika wody w dolinie strumienia ulegającemu osuszeniu
Mielnik	1997-12-04	Ochrona zbiornika wodnego w ulegającej osuszeniu dolinie strumienia
Siemiatycze	1997-12-04	Ochrona zbiornika wody
Drohiczyn	1997-12-04	Zachowanie spontanicznej roślinności opanowującej nieużytkowaną żwirownię

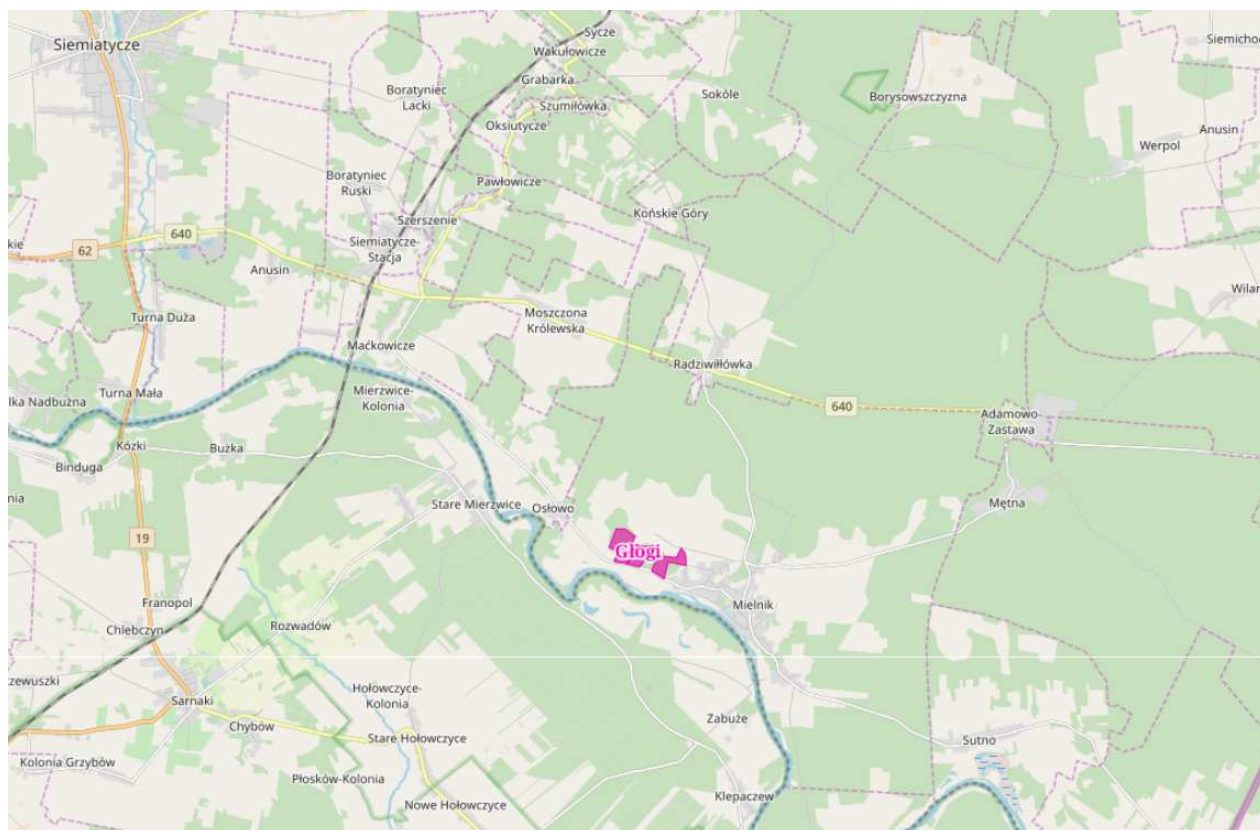
Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019)

ZESPOŁY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE.

Głogi

Zespół przyrodniczo - krajobrazowy Głogi, został powołany Uchwałą Rady Gminy Mielnik Nr XXIX/132/94 dnia 26 maja 1994 roku. Położony jest w miejscowości Mielnik i posiada powierzchnię 50,85 ha.

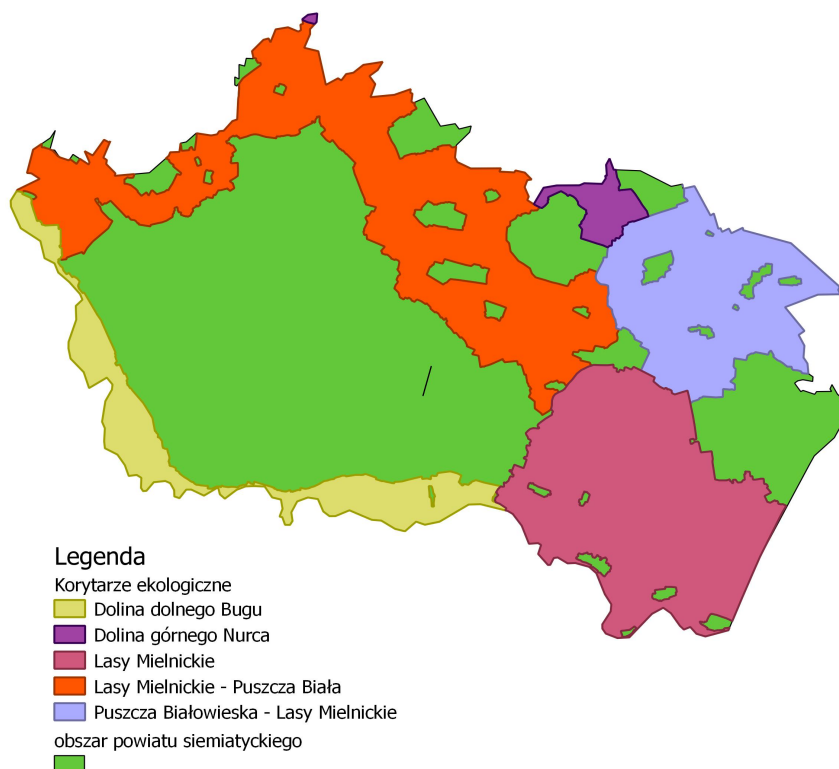
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy obejmuje fragment krawędzi przetomowej doliny Bugu, charakteryzującej się bogatą rzeźbą terenu, rzadką roślinnością kserotermiczną i wysokimi walorami krajobrazowymi. Celem ochrony jest zachowanie tego fragmentu doliny rzecznej.

Ryc. 14. Położenie zespołu przyrodniczo - krajobrazowego Głogi.

Zgodnie z danymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na obszarze powiatu siemiatyckiego przebiegają następujące korytarze ekologiczne:

- GKPnC-1A - Lasy Mielnickie - Puszcza Biała,
- GKPnC-4 - Dolina dolnego Bugu,
- GKPnC-2A - Lasy Mielnickie
- KPnC-2B - Puszcza Białowieska - Lasy Mielnickie
- KPnC-1B - Dolina górnego Nurca.

Ryc. 15. Korytarze ekologiczne na obszarze powiatu siemiatyckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z IBS w Białowieży.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Zagrożenia środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego mogą powstawać w przypadku awarii czy katastrof w obiektach przemysłowych lub podczas transportu substancji niebezpiecznych. Zdarzenia te charakteryzują się wieloma specyficznymi cechami: niepewnością ich wystąpienia, indywidualnym niepowtarzalnym przebiegiem, złożonością przyczyn, różnorodnością bezpośrednich skutków. W ramach przeciwdziałania powstawaniu poważnych awarii i poważnych awarii przemysłowych, powodujących zagrożenie zdrowia i życia oraz zagrożenie dla środowiska, WIOŚ w Białymstoku prowadzi szereg czynności przeciwdziałających ich wystąpieniu. Podstawowym sposobem przeciwdziałania są kontrole jednostek gospodarczych, które magazynują, stosują bądź prowadzą obrót niebezpiecznymi substancjami.

Zgodnie z „Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego” z 2018 roku WIOŚ w Białymstoku prowadzi rejestr i kontrole obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku. W rejestrze znajduje się 1 zakład zlokalizowany na terenie powiatu, który został zaliczony do grupy zakładów o dużym ryzyku powstania poważnej awarii

przemysłowej10 - PERN S.A., ul. Wyszogrodzka 133, 09-410 Płock, Dział Wschodni, Baza Adamowo, 17-307 Mielnik.

Baza magazynowa PERN w Adamowie zlokalizowana jest na południowo-wschodnich obrzeżach województwa podlaskiego, około 7 km od granicy państwa z Republiką Białorusi. Na terenie bazy zlokalizowanych jest obecnie 15 zbiorników magazynowych naziemnych, pionowych z pływającym dachem, o łącznej pojemności magazynowej kilkuset tysięcy metrów sześciennych ropy naftowej. Zbiorniki posadowione są w tacach, połączonych z systemami kanalizacyjnymi, stanowiącymi zabezpieczenie przed wyciekami ropopochodnych i zanieczyszczeniem środowiska. Baza magazynowa usytuowana została na systemie rurociągów przesyłowych ropy naftowej. Na terenie województwa podlaskiego, a jednocześnie powiatu siemiatyckiego, znajduje się odcinek rurociągów o długości 47,3 km, wyposażonych w niezbędną armaturę do przesyłu oraz monitoringu transportowanej ropy. Zastosowany na terenie Bazy Adamowo monitoring umożliwia:

- monitoring przepływu na każdej nitce rurociągu, na wyjściu z Bazy,
- ciśnienie na każdej nitce rurociągu,
- parametry pompowni służące do identyfikacji awarii (prądy i moce agregatów, ciśnienie),
- wszystkie nitki rurociągu posiadają system wykrywania wycieków, informujący o miejscu wycieku (metoda obliczeniowa).

Baza Adamowo ze względu na ilości magazynowanej substancji niebezpiecznej, została zaliczona do zakładów dużego ryzyka powstania poważnej awarii przemysłowej. WIOŚ w Białymstoku przeprowadza kontrole obiektu co najmniej raz w roku. W wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, nie stwierdzono uchybień mających wpływ na bezpieczeństwo jak i zagrożenie skażeniem środowiska. Na terenie bazy zlokalizowanych jest 18 otworów piezometrycznych, służących do monitoringu wód podziemnych. Przeprowadzone badania oraz pomiary WIOŚ w zakresie obecności w wodzie substancji ropopochodnych nie wykazały występowania zanieczyszczenia.

Przedsiębiorstwo opracowało i wdrożyło oraz dokonuje bieżących aktualizacji, wymaganych przepisami, dokumentacji z zakresu bezpieczeństwa (raport o bezpieczeństwie został zatwierdzony decyzją przez Wojewódzkiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku).

Ponadto na terenie znajduje się 2 zakłady - potencjalni sprawcy (które nie spełniają kryteriów kwalifikacyjnych Zakładów Zwiększonego Ryzyka zawartych w w/w rozporządzeniu) stosujący i magazynujący znaczne ilości substancji niebezpiecznych,

które w wyniku wystąpienia awarii, mogą spowodować zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska. Są to zakłady:

- Oerlemans Foods Siemiatycze Spółka z o.o. ul. Armii Krajowej 31, 17-300 Siemiatycze. W zakładzie eksploatowana jest instalacja chłodnicza, w której stosowanym czynnikiem chłodniczym jest amoniak. Maksymalna ilość amoniaku w instalacji to ok. 45 Mg. Ponadto w zakładzie do celów mycia i dezynfekcji stosowane są substancje niebezpieczne. Substancje magazynowane są w sposób prawidłowy, w oznakowanych pojemnikach. Kontrolowana jednostka posiadała wymagane karty charakterystyk substancji niebezpiecznych.
- POLSER” Sp. z o.o. w Siemiatyczach, ul. Armii Krajowej 18, 17-300 Siemiatycze. W zakładzie eksploatowana jest instalacja chłodnicza, w której stosowanym czynnikiem chłodniczym jest amoniak. Maksymalna ilość amoniaku w instalacji to ok. 5 Mg. Ponadto w zakładzie do celów mycia i dezynfekcji stosowane są substancje niebezpieczne. Substancje magazynowane są w sposób prawidłowy, w oznakowanych pojemnikach. Kontrolowana jednostka posiadała wymagane karty charakterystyk substancji niebezpiecznych.

Zgodnie z „Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego” z 2018 r. przeprowadzone przez WIOŚ kontrole podmiotów nie wykazały uchybień w zakresie bezpieczeństwa eksploatacji tych instalacji. Ponadto należy podkreślić, że wszystkie instalacje są na bieżąco modernizowane i wyposażane w urządzenia zabezpieczająco-alarmujące np.: zawory bezpieczeństwa, systemy detekcji par amoniaku.

Na terenie powiatu znajduje się kilkanaście stacji paliw. Eksploatacja ich stwarza lokalne zagrożenie dla środowiska np. możliwości awarii czy pożary. Według danych posiadanych przez WIOŚ w rozpatrywanym okresie stan ilościowy i jakościowy stacji paliw płynnych zlokalizowanych na terenie powiatu nie uległ zmianie. Najczęściej zdarzenia o znamionach poważnych awarii mające związek z paliwami płynnymi i gazowymi mają jednak miejsce w trakcie ich transportu w ramach zaopatrzenia stacji paliw.

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu, oceniane na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać wypadki drogowe czy kolejowe środków transportu przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych na tych trasach, grożą one bezpośrednim skażeniem rzek.

W przypadku powiatu siemiatyckiego ważne znaczenie w aspekcie zagrożenia dla ludzi i środowiska w zakresie transportu ma również transport rurociągowy. Dotyczy to głównie rurociągu należącego do PERN S.A., którym transportowana jest ropa naftowa. Na terenie województwa podlaskiego, a jednocześnie powiatu siemiatyckiego, znajduje się odcinek

rurociągów o długości 47,3 km, który na swojej trasie przecina między innymi kilka cieków wodnych. Podjęte działania zapobiegawcze oraz ciągły nadzór nad jego funkcjonowaniem powodują jednak, że zagrożenie wystąpienia zdarzeń awaryjnych zostało ograniczone do minimum.

Zgodnie z „Informacją Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego” z 2018 r, w omawianym okresie na terenie powiatu siemiatyckiego nie odnotowano poważnych awarii jak również zdarzeń o znamionach poważnych awarii, zarówno w zakładach będących potencjalnymi sprawcami jak i w transporcie towarów niebezpiecznych.

4.11. Podsumowanie stanu obecnego

4.11.1. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Stopień realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska został opracowany w oparciu o materiały nadesłane z gmin oraz ze Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach.

Tab. 10. Stopień realizacji zadań na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2012-2019

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacowane koszty przedsięwzięcia (zł)	Źródła finansowania	Sposób i stopień realizacji
1.	Opiniowanie Gminnych Programów Ochrony Środowiska pod względem ich zgodności z obowiązującym prawodawstwem	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	-
2.	Propagowanie umiarkowanego użytkowania zasobów naturalnych zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwach domowych	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	-

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacowane koszty przedsięwzięcia (zł)	Źródła finansowania	Sposób i stopień realizacji
3.	Działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz hałasu z transportu poprzez rozwój infrastruktury drogowej	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	Zrealizowano- opis poniżej
4.	Organizowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	-
5.	Upowszechnianie informacji o podejmowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz aktywnej ochrony środowiska w powiecie	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	Organizacja akcji „Sprzątanie Świata”
6.	Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorządy, lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	-
7.	Promocja walorów przyrodniczych powiatu	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	-
8.	Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców powiatu	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu	-

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o. na podstawie danych z powiatu siemiatyckiego

W ramach działań mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz hałasu z transportu poprzez rozwój infrastruktury drogowej w powiecie siemiatyckim zrealizowano inwestycje:

- Przebudowa ulicy Wysokiej o długości 1,858 km w ciągu drogi powiatowej Nr 1762B Siemiatycze-Grabarka;
- Przebudowa mostu wraz z rozbudową dojazdu do mostu w m. Perlejewo w ciągu drogi powiatowej Nr 1700B Brańsk - Perlejewo - Granne;

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 2101B Ostrożany - Perlejewo, na odcinku Twarogi Trąbnica - Pieczyski;
- Budowa parkingu przy ulicy Przemysłowej w Mielniku wraz z przebudową sieci telefonicznej w rejonie parkingu;
- Odnowa przepustu na drodze powiatowej Nr 1729B Siemiatycze - Narojki - Miłkowice -Rotki - droga 1728B;
- Rozbudowa drogi powiatowej nr 1715B Czarna Wielka - Czarna Średnia - Siemiony - Koryciny o długości 2,430 km;
- Wykonanie zadań inwestycyjnych w ramach Projektu Bezpieczeństwo w ruchu drogowym, poprawiających bezpieczeństwo ruchu pieszego na terenie powiatu siemiatyckiego;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1704B Dołubowo - Zaminowo - Sielc - Solniki na odcinku od drogi powiatowej nr 1694B do m. Zaminowo;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1716B Żerczyce-Zabłocie- Makarki, odcinek Żerczyce-Zabłocie w km 2+200 - 3+120;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1770B Wilanowo - Tokary wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1729B Siemiatycze - Wierzchuca w m. Siemiatycze, ul. Kilińskiego, o dł. 1,200km;
- Przebudowa mostu na rzece Mahomet wraz z dojazdami w msc. Siemiatycze w ciągu drogi powiatowej 1754B Siemiatycze - Tołwin - Hornowo - Dziadkowiec;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1716 B Żerczyce - Zabłocie - Makarki, odcinek Żerczyce - Zabłocie w km rob. 3+120 - 3+920;
- Rozbudowa i przebudowa drogi powiatowej nr 1715B odc. dł. 4,878 km i przebudowa drogi powiatowej nr 1713B w m. Koryciny o dł. 0,958 km
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1698B Koryciny - Czaje w km roboczym 0+000 ÷ 0+250;
- Przebudowa nawierzchni bitumicznej odcinków drogi powiatowej nr 1729B, na terenie gminy Siemiatycze;
- Przebudowa nawierzchni bitumicznej na odcinkach drogi powiatowej nr 1710B, na terenie gminy Siemiatycze;

- Przebudowa nawierzchni bitumicznej drogi powiatowej nr 2101B Ostrożany - Koski Wypychy w obrębie skrzyżowania z drogą powiatową nr 1734B do m. Smorczewo;
- Przebudowa nawierzchni bitumicznej ul. 22 Lipca w ciągu drogi powiatowej nr 1710B w m. Grodzisk;
- Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 1716 B na odcinku Żerczyce - Zabłocie wraz z remontem istniejących poboczy, rowów odwadniających i zjazdów gospodarczych;
- Przebudowa nawierzchni bitumicznej na drodze powiatowej nr 1710B w obrębie m. Sypnie Stare;
- Przebudowa pobocza w Miłkowicach Paszkach w ciągu drogi powiatowej nr 1729B Siemiatycze - Wierzchuca;
- Budowa wyniesionego przejścia dla pieszych wraz z oznakowaniem pionowym w ciągu drogi powiatowej nr 1732B ul. Drohiczyńska w Siemiatyczach w obrębie skrzyżowania z ul. Bursztynową;
- Rozbudowa i przebudowa dróg powiatowych nr 1710B na odcinku Siemiatycze - Czartajew - Krasewice Stare oraz nr 1726B na odcinku Czartajew - droga wojewódzka nr 690;
- Przebudowa mostów wraz z dojazdami w ciągu drogi powiatowej nr 1711B na odc. Smarklice do drogi wojewódzkiej nr 690 - ETAP I w km rob. 0+265,70 do km 5+316,30;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1735B wraz z budową ciągu pieszego oraz budową przepustu na rzece Ciek spod Stadnik w miejscowości Ostrożany, gmina Drohiczyn;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1711B w m. Drohiczyn, odcinek około 1,000 km;
- Przebudowa ul. Tartacznej i ul. Leśnej w ciągu drogi powiatowej nr 1765B w m. Nurzec-Stacja;
- Przebudowa nawierzchni bitumicznej i brukowcowej na drodze powiatowej nr 1766B Milejczyce - Tymianka - Klukowicze - Wyczółki w msc. Wyczółki na odcinku o łącznej długości około 0,950 km;
- Przebudowa pobocza w Miłkowicach Paszkach w ciągu drogi powiatowej nr 1729B Siemiatycze - Wierzchuca;

- Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 1727B w m. Lisowo, odc. od drogi gminnej nr 109523B do drogi gminnej nr 109524B;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1716B, odcinek Żerczyce - do drogi powiatowej nr 1754B na terenie Gminy Dziadkowice;
- Rozbudowa drogi powiatowej nr 2101B na odcinku Ostrożany - skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1727B od km 0+038 do km 5+068;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2101B na odcinku Twarogi Trąbnica - Pieczyski w km 5+068 do km 7+458;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1728B na odcinku droga krajowa nr 62 - Minczewo, etap I w km 0+013 - 1+263; łącznie z przebudową przepustu drogowego w ciągu drogi;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1694B na odcinku granica powiatu siemiatyckiego - Dołubowo - droga krajowa nr 19 - etap I;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1694B na odcinku granica powiatu siemiatyckiego - Dołubowo - droga krajowa nr 19 - etap II;
- łącznie przebudowa drogi powiatowej 1694B na odcinku granica powiatu siemiatyckiego - Dołubowo - droga krajowa nr 19 - etap I i II;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1728B na odcinku droga krajowa nr 62 Minczewo, etap II w km 1+263 - 1+873 łącznie z przebudową przepustu drogowego;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1728B na odcinku droga krajowa nr 62 Minczewo, etap III w km 1+873 - 2+563;
- łącznie przebudowa drogi powiatowej 1728B na odcinku droga krajowa nr 62 Minczewo, etap II i III;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1727B na odcinku Drohiczyn - Kłyżówka w km 0+597 - 1+597 (odcinek o dł. 1,000 km) łącznie z przebudową przepustu drogowego w ciągu drogi;
- Rozbudowa drogi powiatowej nr 1716B od drogi wojewódzkiej nr 693 - Nurczyk, w km roboczym 0+006 - 1+008;
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1765B ul. Żerczycka w m. Nurzec Stacja;

- Przebudowa drogi powiatowej nr 1716B odcinek Zabłocie - do drogi powiatowej nr 1754B
- Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 1727B w m. Lisowo, odc. od drogi gminnej 109523B do drogi gminnej 109524B;
- Przebudowa drogi Małyszczyn - Koryciny - etap I.

Zgodnie z danymi Powiatowego Zarząd Dróg w Siemiatyczach wykonano także wiele remontów nawierzchni dróg.

Tab. 11. Stopień realizacji zaplanowanych inwestycji na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2012-2019

Lp.	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania	Sposób i stopień realizacji
Gmina Grodzisk					
1.	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Drochlinie	2013	122.508,00	NFOŚiGW, środki własne Gminy	Zrealizowano
2.	Zakup agregatu prądotwórczego do przepompowni wody w Aleksandrowie	2013	28000,00	środki własne Gminy	Brak realizacji zadania
Gmina Mielnik					
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Mielnik, Ostowo, Moszczona Królewska	2015	12 000 000,00	RPO WP, WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane w zakresie miejscowości Mielnik i Ostowo
4.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	2013	360 000,00	RPO WP (75%), środki własne Gminy (15%)	Zadanie zrealizowane
Gmina Nurzec - Stacja					
5.	Modernizacja istniejącej kotłowni w budynku szkoły w Nurcu-Stacji	2013	300 000,00	środki własne Gminy	Zadanie zrealizowane
6.	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy	2013 - 2020	250 000,00	środki własne Gminy	Wykonane częściowo ze względu na ograniczone środki budżetowe
Gmina Perlejewo					

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SIEMIATYCKIEGO

Lp.	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania	Sposób i stopień realizacji
7.	Budowa sieci wodociągowej do kol. Petch, kol. Kobyła, Twarogi Lackie - Gaj	2013	230000,00	środki własne Gminy (25%), środki UE (75%)	Zadanie zrealizowane
8.	Zagospodarowanie centrum w miejscowości Granne	2014	400000,00	środki własne Gminy (40%), środki UE (60%)	Zadanie zrealizowane
9.	Modernizacja drogi gminnej - Kobyła	2013	250000,00	środki własne Gminy (50%), środki UE (50%)	Zadanie zrealizowane
10.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2014	2000000,00	środki własne Gminy (20%), środki UE (80%)	Zadanie niezrealizowane, Brak dofinansowania
Gmina Milejczyce					
11.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	2014	2358 369,72	pożyczka (61,5%), kredyt bankowy (37,9%), środki własne Gminy (1,6%)	Zadanie zrealizowane
powiat siemiatycki					
12.	Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1715 Czarna Wielka - Czarna Średnia - Siemiony - Koryciny o dł. 2,430 km w ramach Programu Wieloletniego pod nazwą „Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój”	2013	2887068,90	środki z budżetu państwa, środki własne Gmin, środki UE	Zrealizowano
13.	Projekt „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym”	2013	1000000,00	środki własne Gmin, środki UE	Zrealizowano
14.	Przebudowa kotłowni i budowa sieci ciepłej i c.w.u. do budynków mieszkalnych wielorodzinnych, hali sportowej i budynku internatu w miejscowości Ostrożany	2013	880686,00	środki własne Gmin, kredyty i pożyczki	Zrealizowano
15.	Projekt „Scalenie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym obiektu OSTROŻANY II”	od 2010 - 2014	18163545,04	środki UE	Zrealizowano

Lp.	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania	Sposób i stopień realizacji
16.	Projekt „Scalenie gruntów na terenie powiatu siemiatyckiego”	od 2011 - 2015	40122742,36	środki UE	Zrealizowano

Ponadto z nadesłanych ankiet i materiałów wynika, iż poza wymienionymi wyżej inwestycjami w gminie Grodzisk zrealizowano:

- Zakup agregatu prądotwórczego do hydroforni w Czarnej Średniej w 2012 r., koszt 40.959,00 zł;
- Opracowanie Programu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Grodzisk w 2016 r. koszt 10.000,00 zł;
- Usuwanie wyrobów zawierających azbest z tereny gminy Grodzisk w 2016 r., koszt 36.392,26z zł;
- Montaż kolektorów słonecznych na posesjach prywatnych na terenie gminy Grodzisk w 2018 r., koszt 1.396.641,51 zł;
- Usuwanie wyrobów zawierających azbest z tereny gminy Grodzisk w 2018 r., koszt 39.298,43 zł.

Poza zaplanowanymi zadaniami w gminie Mielnik zrealizowano:

- W latach 2012-2018 z budżetu gminy dofinansowano budowę 24 przydomowych oczyszczalni ścieków, koszty 20000 zł rocznie;
- W latach 2012-2015 wykonano 354 instalacji solarnych (kolektorów słonecznych) w budynkach mieszkalnych osób fizycznych i 1 na UG Mielnik, koszty 4000000 zł pokryto z budżetu gminy oraz z RPO WP (75 %);
- W 2018 wykonano montaż kolektorów słonecznych (82 instalacje solarne na budynkach mieszkalnych osób fizycznych), koszty 800000 zł pokryto z budżetu gminy oraz RPO WP(75%);
- W latach 2018-2019 wykonano montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach gminnych (oczyszczalnia ścieków, Zespół szkół, Orlik), koszty 280000 zł pokryto z budżetu gminy oraz RPO WP;

- W latach 2012-2018 usunięto 87,5 Mg wyrobów zawierających azbest, koszty 35000 zł pokryto z budżetu gminy oraz ze środków WFOŚiGW.

W chwili obecnej stan poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego jest oceniony jako stosunkowo dobry. W celu zachowania istniejącego stanu środowiska lub jego poprawy niezbędna jest kontynuacja realizacji polityki ochrony środowiska oraz dalsze przeznaczanie znaczących nakładów finansowych na działania, które doprowadzą do poprawy jego poszczególnych komponentów. W pełni szanując zasadę zrównoważonego rozwoju, należy szukać takich kierunków rozwoju, które doprowadzą do ograniczania emisji, oszczędności energii i zasobów wodnych, zachowania obszarów cennych przyrodniczo, wzmocnienia struktur ekologicznych, rozwijania aktywności obywatelskiej i świadomości ekologicznej społeczeństwa.

4.11.2. Analiza SWOT

W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy stanu aktualnego środowiska naturalnego powiatu siemiatyckiego oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników.

W poniższej tabeli przedstawiono strategiczne czynniki, istotnie wpływające w dalszych rozdziałach Programu na formułowanie celów, kierunków i zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska powiatu siemiatyckiego.

W wyniku analizy określono mocne i słabe strony powiatu (czynniki wewnętrzne), a na tej podstawie wyznaczono szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), rozpatrując je nie tylko pod kątem ochrony środowiska, lecz także w kontekście czynników społeczno - gospodarczych związanych pośrednio lub bezpośrednio ze środowiskiem, kierując się nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju, na której założeniach opiera się niniejszy Program.

Tab. 12. Analiza czynników wewnętrznych powiatu

OBSZAR INTERWENCJI	MOCNE STRONY	SLABE STRONY
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Dobrej jakości stan powietrza.	Stabo rozwinięta przesyłowa sieć ciepła oraz sieć gazowa Tzw. „niska emisja” zanieczyszczeń pochodząca z lokalnych kotłowni. Wysoka emisja spalin związana z ruchem pojazdów na drodze krajowej nr 19.
Zagrożenia hałasem	Brak dużych zakładów przekraczających dopuszczalne normy hałasu Stosowanie skutecznych rozwiązań technicznych w zakresie ograniczania hałasu przemysłowego.	Niska jakość nawierzchni i stan infrastruktury drogowej.
Pola elektromagnetyczne	Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.	Niedostateczna edukacja.
Gospodarowanie wodami	Dobra jakość wód podziemnych przeznaczonych do celów komunalnych i przemysłowych.	Zły stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych. Znaczne potrzeby w zakresie modernizacji obiektów i urządzeń melioracyjnych oraz w zakresie retencjonowania wody. Niska świadomość społeczna o zagrożeniach wód.
Gospodarka wodno-ściekowa	Wysoki stopień zwodociągowania gmin powiatu. Dominującym sposobem oczyszczania ścieków jest ich oczyszczanie z podwyższonym usuwaniem biogenów (związków azotu i fosforu), co znacznie przyczynia się do ograniczenia antropopresji na środowisko wodne.	Niski stopień skanalizowania powiatu i bardzo powolne rozbudowywanie tego rodzaju instalacji. Gromadzenie ścieków w nieuszczelnionych szambach - brak pełnej kontroli nad szczelnością zbiorników bezodpływowych i gospodarowaniem nieczystościami płynnymi.
Zasoby geologiczne	Występowanie złóż kruszywa budowlanego (piasków i żwirów) i kredy.	Negatywne oddziaływanie eksploatacji złóż surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze, w tym: degradacja naturalnej rzeźby terenu i gleb, możliwe lokalne obniżenie poziomu wód gruntowych. Wzrost powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji powstałych w wyniku eksploatacji surowców mineralnych Eksploatacja surowców poza koncesjami.
Gleby	Korzystne warunki do rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego Dobre warunki naturalne pozwalające na rozwój produkcji rolniczo-warzywniczej i sadowniczej oraz innych upraw intensywnych.	63 % gleb powiatu siemiatyckiego jest kwaśnych i bardzo kwaśnych 66 % gleb powiatu wymaga systematycznego - co około 4 lata - wapnowania
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Brak.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców pomimo wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi wciąż istniejące zjawisko nielegalnych wysypisk.
Zasoby przyrodnicze	Mało przekształcone środowisko oraz wysokie walory przyrodnicze regionu Liczne powierzchniowe formy ochrony przyrody. Systematyczny wzrost lesistości w ostatnich latach.	Brak pełnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru powiatu. Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wielu obszarów.

OBSZAR INTERWENCJI	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Zagrożenia poważnymi awariami	Niewielka liczba zakładów szczególnie uciążliwych - degradujących środowisko. Spełnianie wymogów bezpieczeństwa przez zakłady znajdujące się na liście potencjalnych sprawców poważnych awarii.	Droga krajowa nr 19, obciążona bardzo dużym ruchem tranzytowym. Przewóz substancji niebezpiecznych transportem drogowym i kolejowym, trasami wyznaczonymi przez miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Tab. 13. Analiza czynników zewnętrznych powiatu

OBSZAR INTERWENCJI	SZANSE	ZAGROŻENIA
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozwój odnawialnych źródeł energii Realizacja strategii i programów w zakresie ochrony powietrza i klimatu Systematyczna modernizacja kotłowni i wprowadzanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku, systemów grzewczych	Nasilająca się konkurencja sąsiednich samorządów o korzystanie ze środków unijnych
Zagrożenia hałasem	Poprawa układów komunikacyjnych (drogi)	Wzrastające natężenie ruchu drogowego Niski stan techniczny dróg, powodujący zagrożenie bezpieczeństwa, obniżenie komfortu jazdy, zwiększoną presją na środowisko. Brak środków finansowych na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.
Pola elektromagnetyczne	Brak	Brak
Gospodarowanie wodami	Zatwierdzenie i wdrożenie dokumentów planistycznych dotyczących gospodarowania wodami dorzeczy i regionów wodnych, Racjonalne i oszczędne gospodarowanie wodą Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarowania wodami ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa	Niestabilność i niespójność przepisów prawnych, ciągle trwający proces implementacji prawa UE Niewłaściwa gospodarka nawozowa i zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. Niedobór środków finansowych, Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (długich okresów bezdeszczowych, gwałtownych burz) - wzrost zagrożenia suszą lub powodzią
Gospodarka wodno-ściekowa	Postęp naukowy i techniczny w zakresie technologii oczyszczania wód i ścieków oraz uzdatniania wody Budowa nowych, rozbudowa oraz modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa systemu kanalizacji ze źródeł zewnętrznych (środki UE) lub budżetu państwa.	Niestabilność i niespójność przepisów prawnych, ciągle trwający proces implementacji prawa UE Nasilająca się konkurencja sąsiednich samorządów o korzystanie ze środków unijnych
Zasoby geologiczne	Nowoczesne technologie pozyskiwania surowców Rozwój firm budowlanych w oparciu o istniejące zasoby kopalin. Ochrona kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego Położenie nacisku na rekultywację terenów po zakończonych eksploatacjach kopalin	Sprzeczność interesów państwowych, lokalnych i inwestorów. Nadmierna i niekontrolowana eksploatacja złóż surowców.

OBSZAR INTERWENCJI	SZANSE	ZAGROŻENIA
Gleby	<p>Walory regionu umożliwiają tworzenie gospodarstw ekologicznych i rozwoju agroturystyki</p> <p>Specjalizacja w produkcji rolnej</p> <p>Tworzenie grup producenckich</p> <p>Stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej</p> <p>Realizacja programów rolnośrodowiskowych.</p>	<p>Intensyfikacja produkcji rolnej prowadząca do wzrostu degradacji gleb.</p> <p>Brak stosowania racjonalnych rozwiązań unieszkodliwiania odchodów zwierzęcych w gospodarstwach wysokotowarowych.</p> <p>Niedobór środków finansowych</p>
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<p>Rozwój systemu gospodarki odpadami.</p> <p>Możliwość wykorzystania odpadów z rolnictwa do produkcji biogazu.</p> <p>Edukacja ekologiczna w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.</p> <p>Aktywizacja społeczeństwa do walki z patologiami w zakresie wytwarzania i zbiórki odpadów.</p>	<p>Nieosiągnięcie wskaźników związanych z odzyskiem i recyklingiem odpadów.</p> <p>Brak zaangażowania społeczeństwa w działania na rzecz ograniczenia ilości powstających odpadów w gospodarstwach domowych.</p> <p>Niedobór środków finansowych.</p>
Zasoby przyrodnicze	<p>Wsparcie opracowania planów i realizacji zadań ochronnych ze środków budżetu państwa, UE i innych zewnętrznych źródeł finansowania.</p> <p>Doskonalenie aktów normatywnych w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu.</p> <p>Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plan urządzenia lasów, uproszczony plan urządzenia lasów lub inwentaryzację stanu lasów.</p>	<p>Niedobór środków finansowych,</p> <p>Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (w szczególności suszy hydrologicznej),</p> <p>Inwazje obcych gatunków i dalszy wzrost liczebności problematycznych gatunków rodzimych</p> <p>Zagrożenia pożarowe lasów</p> <p>Brak rozwoju infrastruktury związanej z kanalizacją ruchu turystycznego powodujący niekontrolowaną presję turystyki na środowisko</p> <p>Ograniczenia dla rozwoju działalności gospodarczej wynikające z występowania obszarów prawnie chronionych</p>
Zagrożenia poważnymi awariami	<p>Rozwój nowych technologii służących zapobieganiu awariom instalacji przemysłowych.</p> <p>Rozwój dostępnych technik i technologii do likwidacji skutków awarii.</p>	<p>Transport substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, stanowi zagrożenie dla ludności i środowiska przyrodniczego.</p> <p>Niedobór środków finansowych.</p>

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

5. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

5.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

„Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą na lata 2024 - 2027” stworzony jest w oparciu o cele zawarte w dokumentach strategicznych kraju i województwa oraz planów i programów powiatowych. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla oraz z opracowań powiatowych posłużyły do wyznaczenia celów i kierunków ochrony środowiska niniejszego Programu, który jest z nimi kompatybilny. Główne założenia tych dokumentów zostały opisane poniżej.

5.1.1. Dokumenty krajowe

STRATEGIA „BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO PERSPEKTYWA DO 2020 R.”

Celem głównym „Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, które zostały zdefiniowane jako priorytety krajowe w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 roku, jak i w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Cele i działania zaplanowane w BEiŚ są także zgodne z celami strategii Europa 2020. W zakresie energetyki zgodność ta dotyczy pięciu priorytetów strategii energetycznej UE, tj. podniesienia efektywności energetycznej w Europie, utworzenia zintegrowanego, ogólnoeuropejskiego rynku energii, nadania szerszych uprawnień konsumentom i uzyskania najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienia przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji, a także wzmocnienia zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. W zakresie polityk środowiskowych BEiŚ jest zgodne z podejściem UE prezentowanym w jednej z inicjatyw przewodnich strategii Europa 2020 - Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Celem głównym „Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego

sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Przedstawione w niniejszej strategii działania umożliwią, w połączeniu z pozostałymi zintegrowanymi strategiami, przezwycięzenie barier wzrostu, hamujących potencjał rozwojowy Polski, przyczyniając się w konsekwencji do wzmocnienia pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej.

Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,

- Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

II POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA (DOKUMENT Z PERSPEKTYWĄ DO 2025 ROKU)

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju, uzupełniona szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, które znalazły zastosowanie w rozwiniętych demokracjach. Program stanowi realizację poniższych zasad polityki ekologicznej państwa w skali powiatu, które odzwierciedlają tendencje europejskiej polityki ekologicznej:

- zasada przezorności,
- zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- zasada regionalizacji,
- zasada uspołecznienia,
- zasada "zanieczyszczający płaci",
- zasada prewencji,
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- zasada subsydiarności,
- zasada klauzul,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno - gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. Uzupełnieniem ramy strategicznej rozwoju Polski do 2030 roku jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16 marca 2012 r.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,

Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta,
- Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,

- Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,

Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

- Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju - rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.

SOR zmierza do zmiany struktury gospodarki na rzecz uczynienia jej bardziej innowacyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby kapitału rzeczowego i ludzkiego. Na podkreślenie zasługuje dążenie do zwiększenia odpowiedzialności instytucji państwa za kształtowanie procesów gospodarczych, społecznych i terytorialnych.

Główne cele Strategii to:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu;

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii - Środowisko.

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- Ochrona gleb przed degradacją,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi,
- Gospodarka odpadami,
- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Głównym założeniem SIEG jest przygotowanie odpowiednich warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw oraz sektora nauki i administracji, które pozwolą zwiększyć konkurencyjność i innowacyjność naszej gospodarki. Strategia zakłada dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki, stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy, wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych: Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu, Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji, Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki: Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki: Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej, Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu, Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW), Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia: Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów, Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego. Strategia uwzględnia priorytety różnych polityk Unii Europejskiej - transportowej, regionalnej, innowacyjnej oraz ochrony środowiska.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020

Głównym celem opracowania SZRWRiR jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Działania strategii wychodzą naprzeciw nowym wyzwaniom cywilizacyjnym, w tym m.in. takim jak: starzenie się społeczeństw, zmiany klimatu, wymiana pokoleń, rozwój technologii informacyjnych, mobilność zawodowa i terytorialna oraz wpływ sytuacji demograficznej na świecie na bezpieczeństwo żywnościowe.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich - Kierunki interwencji: 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej, 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej, 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
- Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich - Kierunki interwencji: 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej, 2.2.2. Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad, 2.2.3. Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich - Kierunek interwencji: 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe

- Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych - Kierunek interwencji: 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia - Kierunek interwencji: 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich - Kierunki interwencji: 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką, 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin, 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej, 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi, 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego - Kierunki interwencji: 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego, 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne, 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami,
- Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji) - Kierunki interwencji: 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu, 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym, 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie, 5.3.4. Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu, 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,

- Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich - Kierunki interwencji: 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych, 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi, 5.4.3 Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa, 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich - Kierunki interwencji: 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

STRATEGIA „SPRAWNE PAŃSTWO 2020”

Strategia Sprawne Państwo jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych do roku 2020. Najważniejsze założenia strategii to efektywna i sprawna administracja, otwarta na współpracę z obywatelem, i tworząca dobre prawo. Najważniejszymi cechami sprawnego państwa, zapisanymi w strategii są przejrzystość (np. prawa i procedur), efektywność (np. komunikacja i wymiana dokumentów), szeroka współpraca (między rządem, samorządem terytorialnym i organizacjami pozarządowymi), zaangażowanie i uczestnictwo obywateli w procesie podejmowania decyzji przez administrację publiczną.

U podstaw strategii leży budowanie „państwa optimum” - takiego, które odpowiada na potrzeby obywateli, nie zwleka z regulacjami, ale i też ich nie nadużywa. Taki model zakłada podniesienie efektywności administracji publicznej z korzyścią dla klienta administracji i szeroką współpracę - razem z obywatelem - przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych

- Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju - Przedsięwzięcia: 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego, 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego, 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,

Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych

- Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów - Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
- Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych - Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,

Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

- Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego - Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego,

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022

Za cel główny SRSBN RP uznano wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego, rozumianego jako synergia wysiłków poszczególnych organów, instytucji i służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa do identyfikacji i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego. Efektywność zostanie osiągnięta poprzez podnoszenie sprawności zasadniczych elementów systemu bezpieczeństwa narodowego. Służyć temu będzie realizacja celu pierwszego Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym, celu drugiego Umocnienie zdolności państwa do obrony oraz celu trzeciego Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Osiągnięcie spójności nastąpi poprzez realizację celu czwartego Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa i celu piątego Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Osiągnięcie celu głównego zagwarantuje lepszą realizację interesów narodowych. Przyczyni się także do osiągnięcia odpowiedniego pod względem ilościowym i jakościowym potencjału państwa, który umożliwi zachowanie wpływu na rzeczywistość międzynarodową i przebieg procesów wewnętrznych oraz stymulację pozytywnych tendencji ewolucyjnych w kraju i poza nim.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

- Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej - Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

- Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego - Kierunki interwencji; 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną, 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) to rządowa wizja rozwoju polskich regionów do 2020 roku. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Najważniejszym celem KSRR jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności. Chodzi o politykę rozwoju „szytą na miarę” konkretnej części naszego kraju. Środki na rozwój trzeba inwestować tak, by wspierały mocne strony danego obszaru, dawały szansę na wzrost gospodarczy i większe zatrudnienie oraz niwelowały różnice w poziomie rozwoju. Polskie regiony mają być po prostu lepszym miejscem do życia. Ten cel ma charakter ponadczasowy i nie odnosi się tylko do 2020 roku, czyli czasu obowiązywania strategii.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

- Kierunek działań 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych - Działania: 1.1.1. Warszawa - stolica państwa, 1.1.2. Pozostałe ośrodki wojewódzkie,

- Kierunek działań 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi - Działania: 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów, 1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych, 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
- Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne - Działania: 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne, 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- Kierunek działań 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe - Działania: 2.2.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych, 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- Kierunek działań 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- Kierunek działań 2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- Kierunek działań 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej - Kierunek interwencji - kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczynić się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Ważnym elementem inicjowanych zmian powinno być wzmocnienie gotowości Polaków do działania na rzecz dobra wspólnego. Szeroka diagnoza przygotowana dla potrzeb SRKS stanowiła podstawę dla wyodrębnienia czterech obszarów kluczowych, w których w najbliższych latach konieczna jest interwencja państwa, realizowana w partnerskim współdziałaniu z obywatelami. Są to: postawy i kompetencje społeczne, współdziałanie i partycypacja społeczna, komunikacja społeczna, kultura i kreatywność.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej - Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu,

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

PEP to syntetyczny dokument ramowy, który koncentruje się na określeniu głównych kierunków rozwoju i modernizacji szeroko rozumianego sektora energetyki. Zestaw priorytetowych kierunków działania uzupełniono i przedstawia się on następująco:

- I. Poprawa efektywności energetycznej;
- II. Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii;
- III. Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej;
- IV. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw;
- V. Rozwój konkurencyjności rynków paliw i energii;
- VI. Ograniczanie oddziaływania energetyki na środowisko.

Sześć wyżej wymienionych podstawowych kierunków zmian w sektorze energetycznym określa pola działań jakie mają być podejmowane dla osiągnięcia celów głównych dokumentu - w tym w szczególności wzrostu bezpieczeństwa energetycznego kraju - z uwzględnieniem założeń polityki energetycznej UE oraz zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i wymogami ochrony środowiska. W tym kontekście polityka energetyczna służyć ma zapewnieniu rozwoju zabezpieczającego potrzeby energetyczne obecnego pokolenia bez stwarzania zagrożenia niewystarczającej podaży energii dla przyszłych pokoleń, w tym rozwoju infrastruktury przesyłowej, dystrybucyjnej oraz magazynowej paliw i energii.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Kierunek - poprawa efektywności energetycznej

- Cel główny - dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Cel główny - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

Kierunek - wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- Cel główny - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- Cel główny - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

Kierunek - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

- Cel główny - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,

Kierunek - dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

- Cel główny - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych

Kierunek - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- Cel główny - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Cel główny - osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Cel główny - ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

Kierunek - rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- Cel główny - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,

Kierunek - ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- Cel główny - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Cel główny - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny - ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny - minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny - zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

POLITYKA LEŚNA PAŃSTWA

Przedmiotem Polityki Leśnej Państwa są lasy wszystkich form własności i ich funkcje, cele i zasady prowadzenia gospodarki leśnej oraz związki leśnictwa ze społeczeństwem z innymi działami gospodarki narodowej i zarządzania, oraz innymi jednostkami organizacyjnymi współdziałającymi z leśnictwem.

Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa. Główne cele w polityce leśnej państwa zostały sformułowane w następujący sposób:

- Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością
- Zwiększanie zasobów leśnych
- Poprawa stanu i ochrony lasów tak, by mogły one w lepszym stopniu i szerszym zakresie spełniać różnorodne funkcje

PAKIET KLIMATYCZNO - ENERGETYCZNY

Pakiet klimatyczno - energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku) potwierdza podstawowe cele polityki energetycznej Unii Europejskiej tzn.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych do roku 2020 o 20 proc. w stosunku do roku 1990;
- zwiększenie do 2020 r. udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w zużyciu energii do 20 proc.;
- poprawę do 2020 r. efektywności energetycznej o 20 proc.;
- zwiększenie do 2020 r. udziału biopaliw w zużyciu paliw w transporcie do 10 proc.

Ponadto, pakiet doprecyzowuje i modyfikuje instrumenty osiągnięcia tych celów wskazując, że głównymi z nich są:

- system handlu emisjami w ramach UE (EU ETS);
- wiążące cele w zakresie zmian poziomu emisji w sektorach nieobjętych systemem ETS;
- wiążące cele odnośnie udziału OZE w produkcji energii;
- wsparcie rozwoju technologii składowania CO₂ w strukturach geologicznych (carbon capture and storage - CCS); poszerzenie zestawu instrumentów wsparcia państwa dla przedsięwzięć służących ochronie klimatu i środowiska.

W efekcie najważniejsze zobowiązania wynikające z wprowadzenia pakietu energetyczno-klimatycznego dla Polski są następujące:

- w wyniku rezygnacji z krajowych planów rozdziału uprawnień do emisji na rzecz jednego unijnego limitu emisji i wyznaczenia puli uprawnień do sprzedaży na aukcjach dla każdego z państw członkowskich, Polska powinna otrzymać 205 mln uprawnień rocznie na okres 2013-2020. Dochody ze sprzedaży uprawnień trafią do budżetu państwa i w 20 proc. muszą zostać wydane na realizację określonych przez Komisję Europejską celów związanych z ochroną środowiska. Pozostała część dochodów może być przeznaczona na dowolne cele, według uznania polskiego rządu.
- od roku 2013 elektrownie zawodowe będą musiały nabywać 100 proc. uprawnień do emisji na aukcjach. Pozostałe sektory objęte ETS będą kupować 20 proc. pozwoleń na aukcjach od 2013, zaś limit ten będzie zwiększany do 100 proc. w 2020 r.

- w sektorach nieobjętych systemem ETS Polska będzie mogła zwiększyć emisję gazów cieplarnianych o 14 proc. w porównaniu do poziomu emisji z 2005 r.
- do 2020 r. udział energii produkowanej ze źródeł odnawialnych powinien ukształtować się na poziomie 15 proc.
- wszystkie nowe zakłady spalania paliw o mocy powyżej 300 MW będą musiały być przystosowane do instalacji wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (carbon capture and storage -CCS).

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy. SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi, w szczególności Strategią Rozwoju Kraju 2020 i innymi strategiami rozwoju i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji. Uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych. Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju.

DYREKTYWA 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Z DNIA 23 PAŹDZIERNIKA 2000 R. USTANAWIAJĄCEJ RAMY WSPÓLNOTOWEGO DZIAŁANIA W DZIEDZINIE POLITYKI WODNEJ (DZ. U. UE L Z DNIA 22 GRUDNIA 2000 R.) TZW. RAMOWA DYREKTYWA WODNA

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej jest wynikiem wieloletnich prac Wspólnot Europejskich zmierzających do lepszej ochrony wód poprzez wprowadzenie wspólnej europejskiej polityki wodnej, opartej na przejrzystych, efektywnych i spójnych ramach legislacyjnych. Zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju.

Celem niniejszej dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- a) zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych oraz, w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych;
- b) promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- c) dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych;
- d) zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczeniu;
- e) przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz, a przez to przyczyniają się do:
  - zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód,
  - znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
  - ochrony wód terytorialnych i morskich, oraz
  - osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego, poprzez wspólnotowe działanie na mocy art. 16 ust. 3, celem zaprzestania lub

stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, z ostatecznym celem osiągnięcia w środowisku morskim stężeń bliskich wartościom tła dla substancji występujących naturalnie i bliskich zeru dla syntetycznych substancji wytworzonych przez człowieka.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r.

Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie - ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. KPOŚK podlega okresowej aktualizacji przynajmniej raz na cztery lata. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017

Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorzady do realizacji w latach 2016-2021. Wykaz inwestycji planowanych po 2016 r. wynika z dalszych niezbędnych potrzeb zgłaszanych przez samorzady w celu zakończenia inwestycji i wypełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG, uwzględniając jednocześnie nową perspektywę finansową 2014-2020 (lub wynikającą z Umowy Partnerstwa). Biorąc jednak pod uwagę spójność dokumentów planistycznych wszystkie planowane inwestycje powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2021 r., to znaczy do zakończenia kolejnego cyklu realizacji planów gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju.

NARODOWY PROGRAM ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN), przygotowane przez Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Środowiska, zostały przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 16 sierpnia 2011 roku. Opracowanie NPRGN stanowi odpowiedź na konieczność przestawienia polskiej gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną, która wynika ze zobowiązań jakie Polska podjęła na szczeblu prawa międzynarodowego. Zgodnie z projektem dokumentu (wersja z dnia 4 sierpnia 2015 r.) celem głównym NPRGN jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Realizacja celu głównego wspierana będzie przez następujące cele szczegółowe:

1. Niskoemisyjne wytwarzanie energii. Energia jest niezbędna na każdym etapie gospodarki o zamkniętym obiegu, stąd tak ważne jest by pozyskiwać ją w sposób przyjazny środowisku i po możliwie najniższej cenie.
2. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami- skutkująca redukcją odpadów na składowiskach i zwiększeniem stopnia ich powtórnego wykorzystania.
3. Rozwój zrównoważonej produkcji -obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo. W ramach celu kluczowe jest zidentyfikowanie działań przyczyniających się do wytwarzania produktów, które nie tylko będą bardziej przyjazne środowisku, ale po zakończonym cyklu życia staną się ponownym zasobem.
4. Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu.
5. Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. Bez zmian w sferze świadomości nie jest możliwe wykreowanie popytu na zrównoważone produkty, a tym samym przejście od gospodarki linearnej do cyrkularnej.

Realizacja celu głównego i celów szczegółowych NPRGN ma ułatwić adaptację wszystkich sektorów do wymogów gospodarki niskoemisyjnej.

5.1.2. Dokumenty wojewódzkie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU

W Programie Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku:

- zidentyfikowano najważniejsze walory środowiska naturalnego i zagrożenia w tym, wynikające z zanieczyszczenia środowiska, według modelu: siły sprawcze - presja - stan - wpływ - reakcja, dla poszczególnych obszarów interwencji;
- wskazano cele i kierunki inwestycyjne oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska i zachowania równowagi ekologiczno-społeczno-gospodarczej, zgodnie z wymogami polityki ochrony środowiska i dyrektywami UE;
- oszacowano niezbędne nakłady na inwestycje proekologiczne oraz ustalono priorytety i źródła ich finansowania;

Opis stanu środowiska został uzupełniony o opis przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, tj.:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Ponadto w każdym z powyższych obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj. adaptację do zmian klimatu, monitoring środowiska i nadzwyczajne zagrożenia środowiska oraz działania edukacyjne.

Przedstawione w dokumencie cele i kierunki działań w zakresie poszczególnych obszarów interwencji zostały wyznaczone na podstawie zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji wskazanych w analizie SWOT. Ponadto są one wynikiem potrzeb, jakie zaistniały w środowisku regionu i całej Polsce na przestrzeni ostatnich lat.

Wskazane w programie ochrony środowiska cele i kierunki, a także konkretne zamierzenia inwestycyjne im przypisane są spójne, zarówno z krajowymi, jak i wojewódzkimi programami, strategiami i planami w zakresie ochrony środowiska. Odzwierciedlają obecne trendy w zakresie jego ochrony, które przyczynią się także do realizacji polityk krajowych.

Cele interwencji:

- Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, jako działania adaptacyjne do zmian klimatu,
- Ograniczenie emisji hałasu,
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej,
- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami,
- Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków,

- Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych,
- Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym,
- Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym,
- Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego,

Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Plan określa zasady ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów (ogólne i szczegółowe) w zakresie planowania przestrzennego na obszarze województwa podlaskiego.

Zasady ogólne:

- nasywanie obszarów sieci ekologicznej różnymi formami ochrony prawnej ze strefowaniem reżimów ochronnych i zagospodarowania oraz wzmacnianie więzi między obszarami węzłowymi,
- niepodejmowanie decyzji przestrzennych mogących prowadzić do zniszczenia lub dewaloryzacji cennych układów przyrodniczych, w tym przenoszenie działań i urządzeń uciążliwych (tam, gdzie to możliwe) poza obszary sieci ekologicznych
- podporządkowanie zagospodarowania i działalności gospodarczej w obszarach prawnie chronionych zasadom określonym w planach ich ochrony lub w stanowiących je aktach prawnych,
- zmniejszanie kosztów ekologicznych, społecznych i ekonomicznych funkcjonowania i rozwoju osadnictwa poprzez kształtowanie zwartych przestrzennie obszarów zurbanizowanych i hamowanie „rozlewania się zabudowy” zwłaszcza w obszarach podmiejskich większych miast oraz na terenach atrakcyjnych dla rekreacji,
- zarządzanie popytem na zasoby naturalne we wszystkich formach, a zwłaszcza nieodnawialne, pod kątem oszczędności przestrzeni, surowców i energii

- dostosowanie zagospodarowania turystycznego i wypoczynkowego do naturalnej chłonności obszarów, a nie kryterium zysku,
- dostosowanie rozwoju rolnictwa i leśnictwa do istniejących układów przyrodniczych, w tym siedliskowych, z wykorzystaniem ich możliwości i predyspozycji - bez osłabienia,
- uwzględnianie nadrzędności ochrony środowiska i krajobrazu również na obszarach wiejskich poza systemami sieci ekologicznej, a zwłaszcza ochrony przed „żywiolową urbanizacją” i chemizacją,
- zmniejszanie transportochłonności osadnictwa i gospodarki poprzez racjonalne rozmieszczenie miejsc pracy, zamieszkania, usług i wypoczynku oraz preferowanie transportu zbiorowego,
- lokalizowanie elementów infrastruktury transportowej w sposób minimalizujący jej negatywny wpływ na środowisko,
- stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych w transporcie, przemyśle i gospodarce komunalnej, ograniczających do minimum ich negatywny wpływ na środowisko,
- zapewnienie priorytetu działań chroniących wody powierzchniowe i podziemne oraz powiązane z nimi ekosystemy lądowe przed ponadnormatywnymi zanieczyszczeniami i zmianami reżimów hydrologicznych w procesach urbanizacyjnych i gospodarczych, w tym zmniejszanie wodochłonności gospodarki komunalnej, przemysłu i rolnictwa,
- uwzględnianie wyników państwowego monitoringu środowiska oraz państwowych norm wykorzystania środowiska w procesach planowania przekształceń i rozwoju zagospodarowania przestrzennego oraz jego realizacji.

W Planie zawarte zostało kształtowanie sieci ekologicznej na obszarze województwa. Środowisko przyrodnicze poddano analizie w zakresie uwarunkowań wewnętrznych do zagospodarowania przestrzennego. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa precyzuje także kierunki ochrony zasobów środowiska województwa:

1. W zakresie ochrony przyrody:
  - Wdrożenie „Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000”,
  - Ochrona elementów systemu przyrodniczego województwa.
2. W zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- Likwidacja źródeł zanieczyszczeń,
- Ograniczenie niekorzystnych skutków przemysłowej eksploatacji powierzchniowej złóż surowców mineralnych,
- Ochrona gleb przed erozją,
- Ochrona wartościowych gruntów rolnych,
- Ochrona powierzchni ziemi przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.

3. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz jej skutków,
- Uwzględnienie wyników monitoringu powietrza w procesach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Ustalanie dopuszczalnego poziomu niektórych substancji.

4. W zakresie ochrony wód śródlądowych - powierzchniowych i podziemnych:

- Utrzymanie ilości wód powierzchniowych na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej,
- Doprowadzenie jakości wód powierzchniowych powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach,
- Eliminowanie źródeł zanieczyszczeń, zwłaszcza w zlewniach rzek wchodzących w skład obszarów prawnie chronionych
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi,
- Wdrażanie dyrektyw UE w dziedzinie ochrony wód,
- Opracowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
- Realizowanie międzynarodowych porozumień z Białorusią i Litwą w sprawie kontroli jakości i ochrony wód granicznych,
- Przestrzeganie zakazów i nakazów zawartych w decyzjach administracyjnych wyznaczających strefy ochrony pośredniej i bezpośredniej komunalnych ujęć wód,

- Prowadzenie stałego monitoringu wód śródlądowych w zakresie jakości i ich ilości.
5. Ochrona lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów,
  6. Ochrona przed hałasem, wibracjami i elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym,
  7. Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska,
  8. Ochrona przeciwpowodziowa.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO NA LATA 2016-2022

Cele w gospodarce odpadami na lata 2016 - 2028

Odpady komunalne, w tym odpady żywności i inne odpady ulegające biodegradacji - Cele główne:

Cele główne:

1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów:
  - a) ograniczenie marnotrawienia żywności,
  - b) wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia.
2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.
3. Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
4. Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi.
5. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).
6. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.

7. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
8. Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie.
9. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.
10. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.
11. Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.
12. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi.
13. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).
14. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

Odpady komunalne - cele szczegółowe:

1. Objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
2. Osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.
3. Do 2020 roku udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych w województwie nie może przekraczać 30%.
4. Do końca 2021 r. zsynchronizowanie w województwie podlaskim systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych do tego, jaki będzie ujednoczony na terenie całego kraju.
5. Do 2025 r. poddanie recyklingowi 60% odpadów komunalnych.
6. Do 2030 r. poddanie recyklingowi 65% odpadów komunalnych.

7. Do 2030 r. redukcja składowania odpadów komunalnych maksymalnie do 10%.

8. Do końca 2021 r. wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i bioodpadów

Odpady pozostałe - odpady użytkowe - cele:

1. Oleje odpadowe - Zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych; Dążenie do zwiększenia ilości zbieranych olejów odpadowych; Utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%; W przypadku preparatów smarowych: wzrost poziomu recyklingu do wartości co najmniej 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r.
2. Zużyte opony - Utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%; Zwiększenie świadomości społeczeństwa (w tym przedsiębiorców) na temat właściwego tj. zrównoważonego użytkowania pojazdów, w szczególności opon oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami.
3. Zużyte baterie i akumulatory - Wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami; Osiągnięcie w 2016 r. i w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych; Utrzymanie poziomu wydajności recyklingu (zużytych baterii kwasowo-ołowiowych i zużytych akumulatorów kwasowo-ołowiowych w wysokości co najmniej 65%, pozostałych zużytych baterii nikielowo-kadmowych i zużytych akumulatorów nikielowo-kadmowych - 75%, w przypadku pozostałych zużytych baterii i zużytych akumulatorów w wysokości co najmniej 50% masy zużytych baterii lub zużytych akumulatorów).
4. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (ZSEE) - Zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze ZSEE; Ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEE; Zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu; Zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu;
5. Odpady opakowaniowe - Zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych; Zapobieganie powstawaniu odpadów, w tym zmniejszenie zużycia opakowań

(szczególnie jednorazowych) wszędzie tam gdzie jest to możliwe i uzasadnione. Utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi; Osiągnięcie i utrzymanie następujących poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych; Wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych; Wzrost świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne (w tym środków ochrony roślin) odnośnie właściwego postępowania z opakowaniami po tych środkach; Zwiększenie powszechności korzystania z zielonych zamówień publicznych (ZZP); Zwiększenie liczby podmiotów legitymujących się zweryfikowanym systemem zarządzania środowiskowego (posiadających aktualną rejestrację w EMAS); Zwiększenie liczby krajowych produktów certyfikowanych UE Ecolabel oraz krajowymi oznakowaniami ekologicznymi typu I wg norm ISO; Wzrost świadomości użytkowników i sprzedawców nawozów (chemicznych, mineralnych i wapniowych) wykorzystywanych w rolnictwie odnośnie właściwego postępowania z opakowaniami po tych środkach.

6. Pojazdy wycofane z eksploatacji - Osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku na poziomie odpowiednio: 95% i 85%; Ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu; Ograniczenie liczby pojazdów sprowadzanych z zagranicy bezpośrednio do krajowych stacji demontażu w sposób nielegalny.

Odpady pozostałe - odpady niebezpieczne - cele:

7. Odpady medyczne i weterynaryjne - Zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, ilości oraz wydajności spalarni odpadów spalających odpady medyczne i weterynaryjne w ujęciu nie tylko krajowym, ale i regionalnym tak, by ograniczyć transport tych odpadów w celu przestrzegania zasady bliskości; Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych, w tym segregacji odpadów u źródła powstawania.
8. Odpady zawierające PCB - Kontynuacja likwidacji urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³.
9. Odpady zawierające azbest - Intensyfikacja działań na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest w kierunku osiągnięcia celów określonych w Programie

usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa podlaskiego.

Odpady pozostałe - odpady inne - cele:

10. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury budownictwa - Zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem w/w odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu; Utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo.
11. Komunalne osady ściekowe - Całkowite zaniechanie składowania osadów ściekowych; Zwiększenie ilości KOŚ przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ilości osadów poddanych termicznemu przekształceniu; Dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego.
12. Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne - W okresie do 2022 r. i w latach następnych utrzymanie masy składowanych odpadów na poziomie nie większym niż 40% masy wytworzonych odpadów.
13. Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin (grupa 01) Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów w stosunku do wydobywanej masy surowca; Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO 2020 ROKU

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku wyróżniono dwa cele horyzontalne:

- Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody.
- Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

Określono również trzy cele strategiczne:

- Konkurencyjna gospodarka.
- Powiązania krajowe i międzynarodowe.
- Jakość życia.

Przyjęte cele horyzontalne z jednej strony warunkują, z drugiej zaś wspierają możliwości skutecznego osiągnięcia celów strategicznych. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze województwa podlaskiego ma stanowić nie tyle samoistny cel rozwojowy, co wzmocnić naturalną przewagę województwa postrzeganego jako posiadające doskonale zachowane środowisko naturalne. Konieczna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest w układzie celów traktowana jako ważny czynnik zwiększający możliwości wzrostu konkurencyjnej gospodarki - szczególnie jej „zielonych” sektorów. Wizerunek regionu o unikalnym środowisku będzie czynnikiem sprzyjającym rozwojowi powiązań zewnętrznych, poprzez przyciąganie inwestorów zainteresowanych szybko rozwijającą się zieloną gospodarką i jako element promujący na zewnętrznych rynkach regionalne marki. Utrzymanie dobrej jakości środowiska to także kluczowa determinanta wysokiej jakości życia mieszkańców regionu.

PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY PODLASKIEJ

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej został opracowany w związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM 10 oraz pyłu zawieszonego PM 2,5 w powietrzu w 2011 i 2012 r. Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania Programu Ochrony Powietrza w strefie podlaskiej jest ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za 2011 i 2012 rok, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, w których strefa podlaska została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców.

Program Ochrony Powietrza koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych ww. zanieczyszczeń, a także na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomów tych zanieczyszczeń, co najmniej do poziomów dopuszczalnych/docelowych, przy czym działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie. Realizacja zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza ma na celu zmniejszenie stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomów dopuszczalnych/docelowych i utrzymywania ich na takim poziomie.

5.1.3. Dokumenty powiatowe

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SIEMIATYCKIEGO NA LATA 2012 - 2015 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016 - 2019

Nadrzędny cel „Programu Ochrony Środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019” to zrównoważony rozwój powiatu siemiatyckiego szansą na poprawę i promocję środowiska naturalnego.

Cele długoterminowe:

1. Utrzymanie odpowiedniego poziomu jakości powietrza
2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania
3. Ochrona różnorodności biologicznej
4. Zmniejszenie zagrożenia hałasem
5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
6. Ograniczanie energochłonności oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
7. Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii i zagrożeń środowiska
8. Zrównoważona gospodarka zasobami kopalin
9. Ochrona powierzchni ziemi
10. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

PROGRAM ROZWOJU POWIATU SIEMIATYCKIEGO DO ROKU 2020

W programie rozwoju powiatu siemiatyckiego przyjmuje się główne kierunki rozwoju, wizję i misję określone w przyjętej na lata 2013-2020 strategii powiatu. Wizja określa pożądany stan powiatu w 2020 roku, a misja, wskazuje sposób (kierunek) osiągnięcia pożądanego stanu.

Wizja powiatu: Powiat siemiatycki miejscem przyjaznym mieszkańcom i przedsiębiorcom, sprzyjającym rozwojowi zielonej gospodarki.

Misja powiatu:

1. Gospodarskie inicjowanie i realizacja działań organizacyjnych mających na celu zrównoważony rozwój powiatu.
2. Stworzenie warunków do maksymalnego pozyskania i wykorzystania środków rozwojowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020

W Programie Rozwoju Powiatu przyjęto jako cele główne przyjęto cele strategiczne, które konkretyzują misję rozwoju powiatu siemiatyckiego i wszystkie cele są sobie równe pod względem wagi i znaczenia. Numeracja spełnia jedynie funkcję porządkującą, nie hierarchizującą. Celom głównym zostały przypisane bardziej szczegółowe cele operacyjne.

Cel główny 1. Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego.

- Cel szczegółowy 1.1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu
- Cel szczegółowy 1.2. Promocja gospodarcza powiatu
- Cel szczegółowy 1.3. Przygotowanie kadr na potrzeby rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

Cel główny 2. Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki.

- Cel szczegółowy 2.1. Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego
- Cel szczegółowy 2.2. Rozwój produkcji zdrowej żywności i zielarstwa
- Cel szczegółowy 2.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
- Cel szczegółowy 2.4. Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej

Cel główny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców.

- Cel szczegółowy 3.1. Rozwój usług w zakresie opieki społecznej
- Cel szczegółowy 3.2. Poprawa jakości edukacji
- Cel szczegółowy 3.3. Poprawa dostępu i jakości usług w ochronie zdrowia
- Cel szczegółowy 3.4. Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności

5.2. Cele Programu Ochrony Środowiska

Cele niniejszego *Programu Ochrony Środowiska* zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska oraz prognozowanych zmian w oparciu o obowiązujące przepisy oraz nowe wymagania prawne, a także cele dokumentów strategicznych wyższego szczebla, oraz planów i programów powiatowych. Przy formułowaniu celów i zadań wzięto pod uwagę specyficzne uwarunkowania powiatu siemiatyckiego, a także bariery i wytyczne wynikające z oceny realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska oraz możliwości finansowania działań. Zaproponowane w niniejszym *Programie* cele i działania powinny w pierwszej kolejności posłużyć przede wszystkim do utrzymania i zachowania stanu środowiska oraz do stopniowej poprawy jego poszczególnych komponentów. Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która zapewnia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska.

Nadrzędny cel *Programu* to:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ POWIATU SIEMIATYCKIEGO SZANSĄ NA POPRAWĘ I PROMOCJĘ ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Powyższy nadrzędny cel będzie realizowany poprzez cele i zadania ekologiczne powiatu, które są zgodne ze Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.” oraz „Programem Ochrony Środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”. Realizacja niniejszego Programu odbywać się będzie w oparciu o cele i kierunki interwencji obejmujące zakres do 2027 r.

Cele interwencji:

- Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, jako działania adaptacyjne do zmian klimatu,
- Ograniczenie emisji hałasu,
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych,

- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej,
- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami,
- Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków,
- Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych,
- Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym,
- Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym,
- Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego,
- Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii.

Przedstawione w dokumencie cele i kierunki działań w zakresie poszczególnych obszarów interwencji zostały wyznaczone na podstawie zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji wskazanych w analizie SWOT. Ponadto są one wynikiem potrzeb, jakie zaistniały w środowisku regionu i całej Polsce na przestrzeni ostatnich lat.

Wskazane w programie ochrony środowiska cele i kierunki, a także konkretne zamierzenia inwestycyjne im przypisane są spójne, zarówno z krajowymi, jak i wojewódzkimi programami, strategiami i planami w zakresie ochrony środowiska. Odzwierciedlają obecne trendy w zakresie jego ochrony, które przyczynią się także do realizacji polityk krajowych.

Tab. 14. Zestawienie celów i kierunków interwencji w zakresie ochrony środowiska powiatu siemiatyckiego

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza	Modernizacja transportu w kierunku transportu niskoemisyjnego	- Zakup niskoemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego. - Zakup pojazdów spełniających najnowsze normy emisji spalin w celu zastąpienia starszych wyśluzonych pojazdów.	- Zadania monitorowane: JST, spółki transportowe, jednostki podległe JST, ZOZ, przedsiębiorcy, mieszkańcy.	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Opracowanie i aktualizacja programów w zakresie ochrony powietrza	- Opracowanie i aktualizacja planów gospodarki niskoemisyjnej oraz planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz ich realizacja (w tym inwentaryzacje emisji gazów cieplarnianych)	- Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata, niska świadomość konieczności tworzenia takich programów
		Monitoring powietrza	- Uruchomienie linii alarmowych w ramach kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w instalacjach indywidualnych	- Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych
		Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu	- Akcje informacyjne, wydanie broszur i ulotek, organizacja spotkań oraz imprez upowszechniających wykorzystanie OZE konieczność ograniczenia „niskiej emisji” i adaptacji do zmian klimatu	- Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych, brak dofinansowania przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata.
	Poprawa efektywności energetycznej	Rozbudowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci ciepłowniczej i gazowej	- Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci ciepłowniczej i infrastruktury	- Zadania monitorowane: JST, PEC, PGNiG	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			<p>towarzyszącej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci gazowej i infrastruktury towarzyszącej 		<p>inwestycji na inne lata</p>
		<p>Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym, w tym termomodernizacja i wymiana oświetlenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych (w tym wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych). - Budowa energooszczędnych budynków - Wymiana nieefektywnych kotłów na nowe o wyższej sprawności - Modernizacja istniejących kotłowni w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii i odzysku energii - Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne - Modernizacja oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne - Działania skutkujące wzrostem efektywności energetycznej procesów i obiektów (w tym wdrażanie systemów sterowania energią i rekuperacja). - Budowa/ przebudowa systemów oczyszczania spalin 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadania własne - Zadania monitorowane: JST, jednostki podległe JST, zarządcy dróg, ZOZ, PEC, PGE, przedsiębiorcy, mieszkańcy 	<p>Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata</p>

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			<p>w procesach produkcyjnych (w tym w produkcji energii elektrycznej i ciepłej)</p> <p>- Modernizacja, odtwarzanie oraz budowa sieci energetycznej związanej z przyłączeniem odbiorców i wytwórców energii elektrycznej</p>		
	<p>Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, jako działania adaptacyjne do zmian klimatu</p>	<p>Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej</p>	<p>- Instalacja kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych</p> <p>- Budowa biogazowni oraz wysokosprawne wytwarzanie energii ciepłej i elektrycznej w kogeneracji</p>	<p>- Zadanie monitorowane: JST, instytucje podległe, PEC, przedsiębiorcy, mieszkańcy</p>	<p>Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata</p>
Zagrożenia hałasem	Ograniczenie emisji hałasu	<p>Uwzględnienie aspektów związanych z ponadnormatywnym hałasem w zagospodarowaniu przestrzennym</p>	<p>Sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.</p>	<p>Zadanie monitorowane: JST</p>	<p>Brak środków finansowych, niewystarczający poziom dofinansowania</p>
		<p>Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, realizowana z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w</p>	<p>- Budowa/ przebudowa/ modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych</p> <p>- Przebudowa ładu komunikacyjnego w miejscach o dużym natężeniu ruchu</p>	<p>Zadanie własne</p> <p>Zadanie monitorowane: JST, GDDKiA, PZDW, PZD</p>	<p>Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata</p>

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		tym usprawnienie organizacji ruchu)			
		Eliminacja zagrożenia mieszkańców powiatu nadmiernym hałasem	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa/ rozbudowa sieci ścieżek rowerowych - Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania - Zastosowanie środków ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu (w tym budowa ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, tworzenie pasów zieleni) 	Zadanie monitorowane: JST, GDDKiA, PZDW, PZD	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Opracowanie i aktualizacja programów ochrony przed hałasem (w tym aktualizacja map akustycznych)	<ul style="list-style-type: none"> - Aktualizacja istniejących programów ochrony przed hałasem oraz opracowanie nowych w miarę zaistniałej potrzeby - Aktualizacja map akustycznych 	Zadanie monitorowane: JST, GDDKiA, PZDW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Monitoring hałasu komunikacyjnego i kontynuacja kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie hałasu 	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych, niewystarczający poziom dofinansowania

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Monitoring natężeń pól elektromagnetycznych	Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów pola elektromagnetycznego	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych, niewystarczający poziom dofinansowania
Gospodarowanie wodami	Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych	Ochrona zasobów wodnych (w tym ochrona naturalnej hydromorfologii cieków)	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych - Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód - Opracowanie i wdrażanie planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy - Opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych - Realizacja działań wynikających z Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy - Ochrona wód w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 	Zadanie monitorowane: RZGW, JST	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa zbiorników retencyjnych (w ramach adaptacji do zmian klimatu) - Melioracje gruntów - budowa/ przebudowa/ 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadania własne - Zadania monitorowane: JST, PGL LP, RZGW, WZMiUW, właściciele gruntów 	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód	<ul style="list-style-type: none"> modernizacja urządzeń melioracji wodnych - Zagospodarowanie brzegów rzek i jezior (w tym infrastruktura turystyczna i rekreacyjna) - Budowa/ remont budowli hydrotechnicznych - Udrożnianie/ przebudowa/ odbudowa zabudowy regulacyjnej rzek i odtworzenie koryt kanałów - Remont umocnień brzegowych i ubezpieczenie brzegów rzek (w tym zabudowa przeciwozyjna) 		
		Odtwarzanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrażnianie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb - Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory - Wdrożenie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych cennych przyrodniczo (w tym na obszarach bagiennych i torfowiskowych) 	Zadania monitorowane: RZGW, RDOŚ, JST, NGO, administratorzy cieków i obiektów, WZMiUW, parki narodowe, parki krajobrazowe	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Ograniczenie presji rolnictwa na wody	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczenie sptywu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa poprzez stosowanie kodeksu dobrej praktyki rolniczej oraz 	Zadania monitorowane: PODR, WIOŚ, ARiMR, właściciele gospodarstw rolnych,	Brak środków finansowych, brak zaangażowania poszczególnych

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			<p>racjonalne dawkowanie i przestrzeganie terminów stosowania nawozów i środków ochrony roślin</p> <p>- Realizacja działań wynikających z programów dotyczących zrównoważonego rolnictwa (w tym np. wspieranie rolnictwa ekologicznego, utrzymanie stref buforowych, miedz śródpolnych i zachowanie terenów bagiennych)</p>		podmiotów, niska świadomość ekologiczna
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania wodami	Tworzenia i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania i ochrony wód	Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów, brak odpowiednich uregulowań prawnych
		Monitoring wód	<p>- Monitoring wód zanieczyszczonych azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych - OSN</p> <p>- Monitoring jakości wód w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli</p>	Zadanie monitorowane: WSSE, WIOŚ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania,
		Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami	- Szeroko zakrojone działania edukacyjne promujące potrzebę ochrony wód, w tym, np.: budowa ścieżek edukacyjnych; wyposażenie placówek oświatowych w dystrybutory z wodą; ulotki, broszury, kampanie informacyjne, imprezy o charakterze edukacyjnym	Zadanie monitorowane: RDOŚ, parki narodowe, spółki wodociągowe	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			- Promowanie wody do picia jako alternatywy dla konsumpcji wód stołowych i napojów sprzedawanych w opakowaniach		
Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania	- Budowa/ przebudowa/ modernizacja ujęć wody - Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja stacji uzdatniania wody i infrastruktury towarzyszącej (w tym zbiorników wody uzdatnionej) - Przebudowa hydroforni wraz z infrastrukturą (w tym zbiorniki wyrównawcze)	Zadanie monitorowane: JST, spółki wodociągowe	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej z uwzględnieniem konieczności ograniczania strat wody	- Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci wodociągowej - Wymiana rur azbestowych na PCV	Zadanie monitorowane: JST, spółki wodociągowe	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę	- Przejmowanie w eksploatacje lub na stan spółki, obcej lub o nieuregulowanym stanie prawnym infrastruktury przesyłowej wodociągowej i kanalizacyjnej służącej zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków	Zadanie monitorowane: JST, Spółki wodno-kanalizacyjne	Bariery prawne, brak środków finansowych
	Poprawa jakości wód powierzchniowych	Realizacja projektów sanitacji w zabudowie rozproszonej	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
	h i podziemnych				inwestycji na inne lata
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej)	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej (w tym usprawnienie systemu odprowadzania ścieków) - Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci kanalizacji deszczowej (w tym montaż separatorów) 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadania własne - Zadanie monitorowane: JST, spółki wodno-kanalizacyjne, zarządcy dróg 	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja działań w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków (w tym wymiana/ remont przepompowni ścieków) - Budowa/ modernizacja stacji zlewnych nieczystości ciekłych i usprawnienie systemu odbioru nieczystości płynnych - Usprawnienie gospodarki osadowej 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadania własne - Zadanie monitorowane: JST, spółki wodno-kanalizacyjne 	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Monitoring wód oraz kontrola jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia	<ul style="list-style-type: none"> - Opomiarowanie i wizualizacja pracy studni w SUW - Opomiarowanie sieci kanalizacyjnej - Dalsza rozbudowa istniejącego monitoringu ciśnienia wody w połączeniu z przepływem i analizą chemiczną wody - Modernizacja i rozwój 	Zadanie monitorowane: Spółki wodno-kanalizacyjne, WIOŚ, WSSE	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			<p>zdalnych odczytów wodomierzy głównych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości wody - Badanie wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia oraz informowanie społeczeństwa o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi 		
		Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja imprez o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury, kampanie informacyjne, wycieczki - Prace badawczo - rozwojowe 	Zadanie monitorowane: JST, spółki wodnokanalizacyjne, uczelnie wyższe, parki naukowo-technologiczne	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym monitorowanie wydobycia	<ul style="list-style-type: none"> - Ochrona zasobów geologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin - Eliminacja nielegalnych eksploatacji kopalin - Aktualizacja bazy danych o surowcach na terenie powiatu, ustalanie zasobów złóż kopalin, a także ich ochrona - Prowadzenie bazy danych geologicznych - Koordynacja i wykonywanie prac z zakresu kartografii geologicznej na terenie 	Zadanie monitorowane: JST, właściciele gruntów, Państwowa Służba Geologiczna	Brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów, brak odpowiednich uregulowań prawnych

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			powiatu - Rozpoznanie i monitoring zagrożeń geologicznych na terenie powiatu		
		Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami	Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami	Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych
		Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi	Działania edukacyjne promujące racjonalne wykorzystanie kopalin	Zadanie monitorowane: JST	Brak środków finansowych
Gleby	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych	- Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów - Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów (w tym rekultywacja wyrobisk po „dzikich wysypiskach”) - Rekultywacja terenu po wydobyciu kopalin	Zadanie monitorowane: JST, właściciele/zarządcy składowisk, właściciele/zarządcy gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi	- Realizacja działań zapobiegających erozji - Prowadzenie właściwej gospodarki wodnej na terenach rolnych, łąkowych i wodno-błotnych - Zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin, z uwzględnieniem zasady zintegrowanej ochrony roślin - Realizacja działań wynikających z wdrażaniem	Zadanie monitorowane: JST, właściciele/ zarządcy gruntów, ARiMR, ODR, RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, brak zaangażowania właścicieli gruntów, brak zaangażowania poszczególnych podmiotów

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Dyrektywy Azotanowej		
		Monitoring gleb i powierzchni ziemi	<ul style="list-style-type: none"> - Rozpoznanie obszarów zanieczyszczonych - Monitoring gleb po rekultywacji składowisk odpadów 	Zadanie monitorowane: JST, jednostki podległe, ARMiR, podmioty gospodarcze, właściciele/ zarządcy składowisk,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie zachowań sprzyjających ochronie gleb i powierzchni ziemi 	Zadanie monitorowane: JST, PODR	Brak środków finansowych, brak zaangażowania społeczeństwa
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> - Zakup pojemników do selektywnego zbierania odpadów i organizacja miejsc ich lokalizacji - Budowa i wyposażenie Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów (w tym organizacja przy PSZOK punktów napraw i wymiany rzeczy używanych) 	Zadanie monitorowane: JST, jednostki podległe JST, podmioty odbierające odpady, zarządcy nieruchomości, osoby prywatne	Brak środków finansowych w budżecie JST, brak dofinansowania
		Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów odzysku i recyklingu (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych)	<ul style="list-style-type: none"> - Usprawnienie systemu recyklingu odpadów - Zapewnienie instalacji do odzysku i recyklingu odpadów remontowo - budowlanych - Budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych - Organizacja stanowisk rozbiórki odpadów 	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			wielkogabarytowych		
		Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury służącej składowaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa/ modernizacja pól składowych na odpady resztkowe, których zagospodarowanie przez odzysk/ recykling jest niemożliwe - Instalacja wzbogacania i oczyszczania gazów składowiskowych 	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa pól składowych na odpady niebezpieczne - Opracowanie/aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie/ aktualizacja programów usuwania azbestu na terenach gmin - Prowadzenie bazy azbestowej - Usuwanie wyrobów zawierających azbest (w tym demontaż, transport i utylizacja) 	Zadanie monitorowane: JST, Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Monitoring gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - Wydawanie pozwoleń w zakresie gospodarki odpadami - Monitoring w zakresie gospodarki odpadami 	Zadanie własne	Brak środków finansowych, Trudności w pozyskiwaniu informacji
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - Akcje związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów i gospodarką odpadami, konkursy, ulotki, 	Zadanie monitorowane: JST, podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania,

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			broszury, spotkania, szkolenia		
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków	Aktualizacja inwentaryzacji oraz stworzenie spójnego systemu informacji, opartego o technologie informatyczne, o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych wraz z wyceną wartości środowiska przyrodniczego	- Inwentaryzacja i waloryzacja zasobów przyrodniczych oraz stworzenie bazy danych o zasobach przyrodniczych	Zadanie monitorowane: Parki narodowe, parki krajobrazowe, RDOŚ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Planowanie działań ochronnych na terenach przyrodniczo cennych	Opracowanie/aktualizacja planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony parków narodowych, krajobrazowych i rezerwatów przyrody	Zadanie monitorowane: RDOŚ, Parki narodowe, Parki Krajobrazowe	Brak środków finansowych, przesunięcie realizacji na kolejne lata
		Zwiększanie powierzchni obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu	Powolywanie nowych form ochrony przyrody i krajobrazu	Zadanie monitorowane: RDOŚ, JST	Konieczność przełożenia realizacji zadania na kolejne lata z uwagi na procedury, opór społeczny itd.
		Ochrona siedlisk i gatunków	<ul style="list-style-type: none"> - Ochrona czynna siedlisk i gatunków - Ochrona bierna procesów w ekosystemach - Wykup gruntów na terenach chronionych - Przywracanie walorów przyrodniczych zabytkowym parkom 	Zadanie monitorowane: RDOŚ, parki narodowe, parki krajobrazowe, organizacje pozarządowe, JST, właściciele i zarządcy terenu	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Wielofunkcyjna, zrównoważona gospodarka leśna	Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu	Zadanie monitorowane: PGL LP	Brak środków finansowych
		Racjonalna gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska	Regulacja populacji zwierząt łownych	Zadanie monitorowane: PGL LP, PZŁ, kółta łowieckie, RDOŚ	Brak środków finansowych
		Minimalizacja ryzyka wprowadzenia do środowiska gatunków obcych oraz usuwanie, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych	Eliminacja i ograniczenie populacji występowania inwazyjnych gatunków obcych	Zadanie monitorowane: JST, parki narodowe, parki krajobrazowe, właściciele lub zarządcy terenu	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu	<ul style="list-style-type: none"> - Rewitalizacja zieleni - Zachowanie naturalnego charakteru rzek i dolin rzecznych oraz poprawa warunków wodnych 	Zadanie monitorowane: Parki narodowe, parki krajobrazowe, JST, właściciele lub zarządcy terenu, RZGW, RDOŚ, WZMiUW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja i rozbudowa bazy monitoringu przyrodniczego - Monitoring siedlisk i gatunków Natura 2000 	Zadanie monitorowane: Parki narodowe, parki krajobrazowe, RDOŚ,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Zarządzanie środowiskiem	Opracowanie powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska	<p>Zadanie własne</p> <p>Zadanie monitorowane: JST</p>	Brak środków finansowych w budżecie JST, przesunięcie realizacji na

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
					kolejne lata
	Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych	Racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenozy leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia	<ul style="list-style-type: none"> - Aktualizacja i sporządzenie (w miarę potrzeb) planów urzędzenia lasu i uproszczonych planów urzędzenia lasu (zgodnie z przepisami ustawy o lasach) - Realizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości - Ocena stanu lasów 	Zadanie monitorowane: PGL LP, JST, właściciele lasów	Brak środków finansowych, przeniesienie realizacji na inne lata
		Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów	Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów	Zadanie monitorowane: PGL LP, JST, PSP, właściciele lub zarządcy terenów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania środowiskiem	<ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony zasobów przyrody i krajobrazu - Utrzymywanie, ochrona i odtwarzanie korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej - Utrzymanie stref zalewowych w dolinach wolnych od zabudowy 	Zadanie monitorowane: JST, jednostki podległe JST, RZGW, zarządcy dróg, administratorzy cieków	Brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			- Uporządkowanie stanu prawnowłasnościowego nieruchomości w ewidencji gruntów		
	Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym	Podejmowanie działań edukacyjnych służących ochronie i zachowaniu bioróżnorodności i dziedzictwa kulturowego oraz zagwarantowanie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i dostępu do informacji o środowisku	- Organizacja konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursy, wystawy, warsztaty, publikacje o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury - Budowa ścieżek edukacyjnych - Budowa / modernizacja infrastruktury przy szlakach edukacyjnych - Budowa nowych i doposażenie istniejących obiektów edukacyjnych i rozszerzanie oferty edukacyjnej	Zadanie monitorowane: JST, parki narodowe, parki krajobrazowe, PGL LP, ośrodki edukacyjne	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
Zagrożenia poważnymi awariami	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym	Wspieranie działania jednostek reagowania kryzysowego	- Doposażenie jednostek ratownictwa, w tym OSP (zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu ratowniczego, itp.) - Usprawnienie systemu ratownictwa i zwiększanie skuteczności prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych - Ochrona przeciwpożarowa	- Zadania własne - Zadanie monitorowane: JST, PSP, OSP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
	Doskonalenie systemu zarządzania	Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez kompleksowe działania	- Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	- Zadania własne	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji

Obszar interwencji	Cele interwencji	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
	kryzysowego	prewencyjne	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja i doposażenie ośrodków szkoleniowych - Szkolenia i warsztaty w zakresie ratownictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadanie monitorowane: KWP, JST i jednostki podległe JST, GDDKiA, PSP 	inwestycji na inne lata
	Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii	Ograniczenie występowania poważnych awarii	<ul style="list-style-type: none"> - Aktualizacja powiatowego planu zarządzania kryzysowego - Prowadzenie kontroli instalacji na terenach zakładów przemysłowych - Prowadzenie i aktualizacja rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku występowania poważnych awarii 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadanie własne - Zadania monitorowane: WIOŚ, PSP 	Brak środków finansowych

Źródło: „Program Ochrony Środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

5.3. Zadania Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

5.3.1. Zadania własne

Zadania własne są to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu. Wykaz planowanych zadań własnych, wraz z terminem realizacji, jednostką odpowiedzialną, kosztami przedsięwzięcia i źródłami finansowania zawiera poniższe zestawienie tabelaryczne

Tab. 15. Wykaz planowanych zadań własnych związanych z ochroną środowiska w latach 2020 - 2027

Obszary interwencji	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania
Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach				
Zagrożenia hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1769B Koterka - Tokary - Klukowicze w km 0+015 - 9+741,50 (odcinek na terenie gminy Nurzec Stacja około 3,157 km)	2020 r.	2430855	Powiat Siemiatycki Gmina Nurzec-Stacja
	Przebudowa drogi powiatowej nr 1785B Mielnik - Mętna - Adamowo w m. Mętna dł. odcinka 0,850 km	2020 r.	457314	Powiat Siemiatycki Gmina Mielnik
	Przebudowa drogi powiatowej nr 2103B od drogi powiatowej nr 2101B - Miodusy Dworaki w km 0+000 - 1+772	2020 r.	1501560	Powiat Siemiatycki Gmina Perlejewo
	Przebudowa drogi powiatowej nr 2102B od drogi powiatowej nr 2101B do m. Borzymy w km 0+000 - 1+273	2020 r.	844267	Powiat Siemiatycki Gmina Perlejewo

Źródło: dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach

Przy wyborze pilności realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska należy brać pod uwagę następujące kryteria:

Kryteria ogólne:

- Gotowość zadania do realizacji,
- Brak negatywnego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000,

- Wkład własny jednostki realizującej projekt,
- Zgoda społeczeństwa na realizację przedsięwzięcia.

W zakresie inwestycji drogowych:

- Położenie na ważnym odcinku komunikacyjnym (z punktu widzenia społecznego),
- Sąsiedztwo ważnych obiektów publicznych,
- Nadmierne natężenie ruchu,
- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- Odległość do zbiorników wody pitnej, wód powierzchniowych i obszarów chronionych,

W zakresie gospodarki odpadami:

- Zgodność z obowiązującym Planem gospodarki odpadami województwa podlaskiego.

W zakresie gospodarki energetycznej:

Inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii, energooszczędne i dążące do ograniczenia emisji do środowiska.

5.3.2. Zadania monitorowane

Zadania monitorowane - koordynowane są to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom centralnym.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram realizacji zadań koordynowanych, wynikający z dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Określone zadania koordynowane są zbieżne z celami i kierunkami ochrony środowiska na terenie powiatu. W zestawieniu zawarto także najważniejsze priorytety ekologiczne.

Tab. 16. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Obszary interwencji	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania
Gmina Grodzisk				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Grodzisk	2020	500000	RPO WP, środki własne Gminy
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z tereny gminy Grodzisk	2020 - 2027	300000	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne Gminy
Gmina Mielnik				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych	2019-2020	4200000	Budżet gminy RPO WP
	Montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach gminnych/Urząd Gminy, przedszkole/	2019-2020	4200000	Budżet gminy RPO WP
Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa kanalizacji sanitarnej w Moszczonie Królewskiej	2019-2020	7500000	budżet gminy, RPO WP
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	2020-2027	1000000	Budżet gminy, WFOŚiGW, RPO WP i inne
	Likwidacja/usuwanie odpadów z miejsc nie przeznaczonych na ich składowanie	2019	20000	Budżet gminy
Zasoby przyrodnicze	Sadzenie drzew w pasach drogowych i miejscach publicznych	2019-2017	30000	Budżet gminy
Gmina Nurzec-Stacja				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy	2020-2023	200 000	Środki własne gminy
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2020-2027	4000000	Środki własne gminy + dotacja
	Instalacja zestawów fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych	2017-2023	2000000	Środki własne gminy + dotacja
Gospodarka wodno-ściekowa	Przejęcie i remont wieży ciśnień w Nurcu-Stacji	2020-2023	2000000	Środki własne gminy + dotacja
Gmina Perlejewo				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków Szkoły	2021	2 500000	środki własne (15%), środki UE (85%)
Zagrożenia hałasem	Droga Pieczyski - Miodusy Dworaki	2019-2020	511000	środki własne (50%), środki UE (50%)
	Droga Kruzy - Głębozec	2019-2020	81000	środki własne (20%), środki UE (80%)
	Droga Granne - Nowe Granne	2019-2020	107000	środki własne (20%), środki UE (80%)
	Droga Leśniki	2019-2020	71000	środki własne (20%), środki UE (80%)

Obszary interwencji	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania
	Droga Osnówka - Miodusy Dworaki	2020	2800000	środki własne (20%), środki UE (80%)
	Droga Perlejewo - Pieczyski - Twarogi Lackie	2021	1651000	środki własne (20%), środki UE (80%)
	Droga Perlejewo - Czarkówka Duża	2022	2012000	środki własne (20%), środki UE (80%)
Gospodarka wodno-ściekowa	Przebudowa Stacji Uzdalniania Wody Moczdyły Pszczółki	2020	2500 000	środki własne, środki UE (63%)
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie azbestu	2019-2020	50000	środki własne (15%), środki UE (85%)
Gmina Milejczyce				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2022-2025	2000000	Środki UE, Środki własne, kredyt
	Montaż fotowoltaiki	2022 - 2025	1000000	Środki UE
Zagrożenia hałasem	Przebudowa drogi gminnej nr 109099B na odcinku dr powiatowa nr 1750B - Choroszczewo kolonia	2020	3012170,77	Fundusz Dróg Samorządowych, Środki własne, kredyt
Zagrożenia poważnymi awariami	Zakup dwóch wozów strażackich	2019 - 2020	150000	Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina, środki własne
Gmina Siemiatyckie				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego	2020	360000	RPO, Środki własne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wymiana pokrycia dachowego z azbestu	2020	100000	RPO, Środki własne
Miasto Siemiatyckie				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku Szkoły Podstawowej nr 3	2019-2020	4000000	Środki własne, środki pochodzące z obligacji, dotacje z UE
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku po Gimnazjum Nr 1	2019-2020	4083000	Środki własne i dotacje UE
	Budowa PV na budynkach użyteczności publicznej	2020-2022	1500000	Środki własne i dotacje UE
	Budowa PV w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej	2020-2024	3 000 000	Środki własne i dotacje UE
	Montaż stacji elektrycznych ładowania pojazdów	2020-2024	900 000	Środki własne i dotacje UE
	Montaż instalacji solarnej w zabudowie jednorodzinnej	2020-2025	1 500 000	Środki własne i dotacje UE

Obszary interwencji	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania
	Montaż i wymiana kotłów CO w zabudowie jednorodzinnej	2020-2027	4 000 000	Środki własne i dotacje UE
	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na niskoenergetyczne	2020-2025	8 000 000	Środki własne, dotacje z UE i z ministerstwa
	Budowa świetlicy środowiskowej z wykorzystaniem OZE (PV, pompy ciepła)	2019	303 000	Środki własne, dotacje z UE
	Działania edukacyjne propagujące wykorzystanie OZE oraz efektywność wykorzystania energii elektrycznej i zrównoważony rozwój.	2019-2027	100000	Środki własne, dotacje z UE
	Budowa elektrowni słonecznej mocy 50 kw na hali produkcyjnej zakładu produkcyjno-handlowej	2020	325000	Środki własne Przedsiębiorstwa Komunalnego Spółka z o. o. , dotacje z UE
	Budowa elektrowni słonecznej mocy 20 kw na pompowni głównej zakładu wodociągów i kanalizacji	2020	130000	Środki własne Przedsiębiorstwa Komunalnego Spółka z o. o. , dotacje z UE
Gospodarowanie wodami	Przebudowa mostu wraz z jazem w ciągu ul. Spacerowej jako zapobieganie negatywnym skutkom zmian klimatu	2020-2022	1 500 000	Środki własne, dotacje z UE i z ministerstwa
Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa i przebudowa ciągów komunikacyjnych i sieci sanitarnych terenach osiedli domków jednorodzinnych	2020-2027	22000000	Środki własne, dotacje z UE i z ministerstwa
Zasoby przyrodnicze	Budowa Międzynarodowego Centrum Edukacji Ekologicznej Wschód-Zachód w Siemiatyczach	2018-2020	28300000	Środki własne, środki pochodzące z obligacji, dotacje z UE i ministerstwa
	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w mieście Siemiatycze	2020-2027	1000000	Środki własne, dotacje z UE i z ministerstwa
	Budowa placów zabaw z infrastrukturą zieloną	2020-2022	500000	Środki własne, dotacje z UE

Źródło: opracowanie własne EKOTON Sp. z o.o. na podstawie danych z gmin powiatu siemiatyckiego

5.3.3. Wytyczne dla samorządów w zakresie sporządzania gminnych Programów ochrony środowiska

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej Jednostki Samorządu Terytorialnego.

Przy sporządzaniu gminnych Programów Ochrony Środowiska należy uwzględnić ustalenia zawarte w:

- Strategii „*Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.*”
- „*Programie ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku*”,
- Niniejszym „*Programie ochrony środowiska powiatu siemiatyckiego 2020 - 2023 z perspektywą na lata 2024 - 2027*”,

Ponadto gminne programy ochrony środowiska powinny być spójne z:

- Lokalnym, miejscowym Planem (Planami) Zagospodarowania Przestrzennego,
- Lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię itp. o ile takie istnieją),
- Programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z „*Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*” (Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.) programy gminne powinny składać się z:

- zadań własnych samorządu (zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji gminy)
- zadań monitorowanych (zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych - będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie województwa/powiatu/gminy, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym).

Ważne jest, aby do prac nad gminnymi Programami Ochrony Środowiska były włączone wszystkie (ze względu na zasięg swojej działalności) instytucje, oraz przedsiębiorstwa oddziaływujące na środowisko jak również przedstawiciele społeczeństwa (organy samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego i ekologiczne organizacje pozarządowe obejmujące zakresem swej działalności daną gminę).

Na realizację Programów Ochrony Środowiska składają się następujące elementy: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści POŚ, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja.

Zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.) aktualizacja Programu Ochrony Środowiska nie może nastąpić po upływie okresu jego obowiązywania. Niedopuszczalne jest uchwalanie POŚ ze wsteczną datą obowiązywania. Przy sporządzaniu harmonogramu POŚ należy pamiętać o zarezerwowaniu czasu na jego zaopiniowanie i uchwalenie przez odpowiedni organ.

Należy pamiętać, że organ wykonawczy gminy sporządza co dwa lata raporty z wykonania POŚ, które następnie przedstawia radzie gminy. Organ wykonawczy gminy przedkłada raport także do wiadomości zarządu powiatu

W raporcie powinna zostać dokonana ewaluacja realizowanych zadań i poziomu osiągnięcia przyjętych wskaźników. W proces ewaluacji powinni zostać włączeni wszyscy interesariusze, w tym służby i inspekcje działające na terenie danej JST.

6. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. Zarządzanie i monitoring realizacji Programu

6.1.1. Monitorowanie Programu

Niniejszy „Program ochrony środowiska powiatu siemiatyckiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą na lata 2024-2027” jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w powiecie. Związane jest to z koniecznością monitorowania celów i zadań wyznaczonych przez Program. Realizacja Programu będzie wymagała współdziałania z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, Wojewodą i podległymi mu służbami, jednostkami gospodarczymi i społecznymi, które posiadają odpowiednie kompetencje, określone w przepisach prawnych, a także pozarządowymi organizacjami ekologicznymi. Proces wdrażania Programu wymaga kontroli i odpowiedniego monitoringu wdrażanej polityki, którego najważniejszym elementem jest ocena realizacji zadań z punktu widzenia osiągania założonych celów. W związku z tym, co cztery lata ocenie będzie podlegał

postęp realizacji *Programu*, w wyniku którego sporządzana będzie aktualizacja *Programu ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego*. W celu stałej kontroli, co 2 lata Zarząd Powiatu będzie ocenił stopień wykonania *Programu*, po którym sporządzony będzie każdorazowo Raport z realizacji powiatowego *Programu ochrony środowiska*.

W celu ułatwienia oceny realizacji *Programu* zaproponowane zostały wskaźniki monitorowania, wśród których możemy wyróżnić: mierniki ekologiczne, ekonomiczne i społeczne.

Tab. 17. Wskaźniki monitorowania *Programu ochrony środowiska*

Obszar interwencji	Wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku	Wartość bazowa (2017 r.)	Wartość docelowa
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	GUS	16041	Poniżej 16041
	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	GUS	15	Poniżej 15
Zagrożenia hałasem	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej (drogi gminne i powiatowe razem)	km	GUS	701,2	Powyżej 701,2
Pola elektromagnetyczne	Punkty w których zaobserwowano przekroczenia wartości dopuszczalnych	szt.	WIOŚ	0	0
Gospodarowanie wodami	Udział JCW o dobrym stanie	%	WIOŚ	0	Powyżej 0
	Udział JCW o stanie chemicznym dobrym	%	WIOŚ	0	Powyżej 0
Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej ogółem	dam ³	WIOŚ, GUS	2481,7	Poniżej 2481,7
	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	WIOŚ, GUS	36	Poniżej 36
	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	WIOŚ, GUS	42,2	Powyżej 42,2
	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM	osoba	WIOŚ, GUS	67551	Powyżej 67551
	Długość sieci kanalizacyjnej	km	WIOŚ, GUS	133,8	Powyżej 133,8
	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	WIOŚ, GUS	856,6	Powyżej 856,6
	Liczba eksploatowanych złóż kopalin	szt.	PIG	17	17

Obszar interwencji	Wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku	Wartość bazowa (2017 r.)	Wartość docelowa
Gleby	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych w ciągu roku	ha	Dane własne JST	1	Powyżej 1
	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Dane własne JST	179,32	Poniżej 179,32
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	GUS	1897,99	Powyżej 1897,99
	Odpady komunalne zebrane w ciągu roku	Mg	GUS	6214,91	Powyżej 6214,91
Zasoby przyrodnicze	Poziom lesistości	%	GUS	34,6	Powyżej 34,6
	Powierzchnia lasów	ha	GUS	50527,70	Powyżej 50527,70
	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	ha	GUS	78,51	Powyżej 78,51
	Powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione ogółem	ha	GUS	31290,58	Powyżej 31290,58
	Powierzchnia gruntów zalesionych	ha	GUS	56,07	Powyżej 56,07
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba wystąpienia przypadków poważnych awarii	szt.	WIOŚ	0	0

Źródło: Opracowanie własne EKOTON sp. z o. o. na podstawie „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.), danych GUS (Bank Danych Lokalnych), danych z opracowania „Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 r.” (PIG, Warszawa, 2018 r.), danych ze Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach

Ocena realizacji Programu powinna zawierać:

- kontrolę wykonania zadań, określonych w harmonogramie realizacji *Programu*
- ocenę realizacji celów i działań określonych w *Programie*, opartą na wskaźnikach charakteryzujących stan środowiska.

Przy nowelizacji *Programu* powinny być wykorzystane wyniki przeprowadzonych ocen realizacji niniejszego *Programu* oraz uwzględnione uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne.

6.1.2. Uwarunkowania realizacyjne Programu

Koordynatorem i głównym wykonawcą niniejszego Programu Ochrony Środowiska będzie Starosta, który wraz z Zarządem Powiatu jest organem władzy wykonawczej w powiecie. Realizacji programu służyć będą wykorzystywane przez władze samorządowe instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe i społeczne.

6.1.3. Uwarunkowania prawne Programu

Obowiązek opracowania programów ochrony środowiska zarówno na szczeblu wojewódzkim, powiatowym jak i gminnym nakłada ustawa prawo ochrony środowiska. Dodatkowo co 2 lata, Zarząd Powiatu zobowiązany jest do sporządzania Raportu z wykonania programu, który następnie przedstawia się Radzie Powiatu.

Do podstawowych instrumentów prawnych ochrony środowiska w Polsce należą: standardy, normy środowiskowe, pozwolenia oraz odpowiedzialność cywilna, karna lub administracyjna. Za realizację celów i zadań wyznaczonych w programie odpowiada samorząd powiatu, jednak bez współpracy z instytucjami mu podległymi, organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji, jak i samorządami gminnymi wcielenie w życie programu może okazać się bardzo trudne. Aby współpraca poszczególnych jednostek przynosiła efekty należy zadbać o sprawność w systemie wymiany informacji pomiędzy komórkami. Również niedociągnięcia i opóźnienia dotyczące powstających aktów prawnych będą miały niekwestionowany wpływ na terminowość przeprowadzanych działań.

6.1.4. Planowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne to dziedzina zmierzająca do zapewnienia prawidłowego rozwoju poszczególnych obszarów, sztuka organizowania przestrzeni na potrzeby człowieka, przy jednoczesnym uwzględnieniu wzajemnych powiązań poszczególnych regionów, a nawet nadrzędnych interesów ogólnokrajowych. Realizacja planowania przestrzennego przebiega w oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. 2018 poz. 1945).

Główne zadania powiatu w zakresie planowania przestrzennego to stworzenie Planu Zagospodarowania Przestrzennego, który jest dokumentem regulującym zasady ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów, oraz opiniowanie rozwiązań przyjętych w studiach uwarunkowań i Planach Zagospodarowania Przestrzennego gmin, uzgadnianie zadań samorządowych w projekcie miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,

uzgadnianie z administracją geologiczną i organami nadzoru górniczego problemów zagospodarowania terenów górniczych i zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

6.1.5. Uwarunkowania społeczne

Narzędziami o charakterze społecznym są:

- Dostęp do informacji,
- Komunikacja społeczna,
- Edukacja i promocja ekologiczna.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy zarówno wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu jak również przepływu informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a obywatelami (podmiotami gospodarczymi, jak również osobami fizycznymi). Zgodnie z ustaleniami ustawy każdy obywatel ma prawo do informacji o środowisku. W 2003 roku Polska ratyfikowała Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisaną w 1999 roku w Arhus. Postanowienia Konwencji odnoszą się do udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska i określają podstawowe obowiązki organów państwowych w zakresie zapewnienia udziału społecznego w postępowaniach dotyczących środowiska. Szczegółowe warunki udziału społeczeństwa w dostępie do informacji określa ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r.

6.1.6. Związek z integracją europejską

W celu stworzenia integralności polskiego prawa z prawem Unii Europejskiej Polska od czasu przystąpienia do Unii nieustannie prowadzi działania dostosowawcze w zakresie prawa krajowego.

Wdrożenie nowelizacji ustaw z zakresu ochrony środowiska jest czasochłonne, jednak docelowo jest warunkiem osiągnięcia stabilności zarządzania środowiskiem. Na szczególną uwagę zasługują następujące aspekty: udział społeczny i udzielanie informacji o stanie środowiska i jego ochronie, zmiany dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, rozwiązywanie problemów ochrony przyrody oraz gospodarka odpadami.

6.1.7. Efekt transgraniczny

Współpraca zagraniczna powiatu siemiatyckiego w zakresie ochrony środowiska sprowadza się do konsultacji w przypadku planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na powiat w kontekście oddziaływań transgranicznych.

6.2. Aspekty finansowe realizacji Programu

Uwarunkowania ekonomiczne stanowią istotny element realizacyjny niniejszego Programu. Brak funduszy na przeprowadzenie zaplanowanych inwestycji może przyczynić się do przeciągnięcia w czasie danej inwestycji bądź całkowitego jej zaniechania.

Realizacja zadań wymienionych w programie wymaga koncentracji znacznych środków w krótkim czasie. Jako najważniejsze potraktowano te zadania *Programu*, których realizacja prowadzi do spełnienia norm prawa ochrony środowiska i dostosowania do wymogów związanych z integracją Polski z Unią Europejską.

Zakłada się stosowanie takich metod realizacji poszczególnych zadań *Programu*, które charakteryzują się uzyskaniem optymalnych efektów ekologicznych i ekonomicznych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sporządzenie analiz finansowo-ekonomicznych oraz ekologicznych każdego z zadań. Taki tryb postępowania pozwoli na wybór optymalnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i finansowych.

Zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska głównymi instrumentami finansowo-prawnymi ochrony środowiska są:

- Opłaty za korzystanie ze środowiska (ponoszone za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków lub wód do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów),
- Administracyjne kary pieniężne,
- Podatki i inne daniny publiczne.

Innymi instrumentami finansowymi, pozwalającymi na właściwe zarządzanie środowiskiem są między innymi:

- Środki z budżetu państwa,
- Środki własne jednostek samorządowych,
- Pożyczki i dotacje (Fundusz Ochrony środowiska, itp.).

W województwie podlaskim głównymi źródłami finansowania inwestycji są:

Środki własne samorządów terytorialnych - środki pochodzą z opłat lokalnych, podatków własnych, oraz udziałów w podatkach wpływających do budżetu państwa

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - NFOŚiGW wraz z 16 niezależnymi (podlegającymi samorządom wojewódzkim) wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej stanowią trzon polskiego systemu finansowania przedsięwzięć służących ochronie środowiska, wykorzystujący środki krajowe jak i zagraniczne. Jednym z najważniejszych zadań Narodowego Funduszu jest sprawne i efektywne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej (głównie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko), Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu Zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme) oraz unijnego Instrumentu Finansowego LIFE+. Głównym celem wdrażanych przez Narodowy Fundusz instrumentów finansowych jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Wdrażanie projektów ekologicznych, które uzyskały lub uzyskają wsparcie finansowe ze środków zagranicznych oraz dofinansowanie tych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu, służy osiągnięciu założonych efektów ekologicznych, wynikających z podjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych. Główne obszary wsparcia udzielanego przez Narodowy Fundusz to:

- ochrona wód (inwestycje wodno-kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków)
- gospodarka wodna i likwidacja nadzwyczajnych zagrożeń (inwestycje przeciwpowodziowe, likwidacja skutków powodzi, osuwiska)
- ochrona ziemi (gospodarka odpadami, likwidacja szczególnych zagrożeń środowiska (tzw. bomb ekologicznych), rekultywacja terenów zdegradowanych), poszukiwania źródeł energii geotermalnej
- ochrona klimatu (poprawa efektywności energetycznej, odnawialne źródła energii, inteligentne sieci energetyczne)
- ochrona przyrody (współfinansowanie projektów PO IiŚ, LIFE+, wsparcie parków narodowych)
- edukacja ekologiczna (głównie projekty nieinwestycyjne realizowane przez organizacje pozarządowe, państwowe jednostki budżetowe, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, media)

Formy udzielanego dofinansowania przedsięwzięć określone są w ustawie Prawo ochrony środowiska i obejmują formy zwrotne (oprocentowane pożyczki) lub bezzwrotne - dotacje, w tym:

- nisko oprocentowane pożyczki preferencyjne (w niektórych programach z możliwością częściowego umorzenia)
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych
- częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych
- dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji
- dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 - to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020:

- Zmniejszenie emisyjności gospodarki - wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE); poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym; promowanie strategii niskoemisyjnych; rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.
- Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu - rozwój infrastruktury środowiskowej; dostosowanie do zmian klimatu; ochrona i zahamowanie spadku różnorodności biologicznej; poprawa jakości środowiska miejskiego.
- Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego - rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T; poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego; poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym; transport intermodalny, morski i śródlądowy.
- Infrastruktura drogowa dla miast - poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).
- Rozwój transportu kolejowego w Polsce - rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.

- Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach - infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.
- Poprawa bezpieczeństwa energetycznego - rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej; budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego; rozbudowa terminala LNG.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury - inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.
- Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia - wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego; wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

Z Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określany jest typ podmiotów, które mogą z niego korzystać. Możemy wyróżnić następujące grupy podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie:

- Jednostki samorządu terytorialnego,
- Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
- Administracja publiczna,
- Służby publiczne inne niż administracja,
- Instytucje ochrony zdrowia,
- Instytucje kultury, nauki i edukacji,
- Duże przedsiębiorstwa,
- Małe i średnie przedsiębiorstwa,
- Organizacje społeczne i związki wyznaniowe.

Ograniczenia mogą dotyczyć kompetencji i doświadczenia bądź też obszaru prowadzonej działalności.

Program Polska Wschodnia 2014-2020 (PO PW) - to instrument wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego 5 województw: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Program Polska Wschodnia wspiera powstawanie i rozwój startupów, międzynarodową działalność małych i średnich przedsiębiorstw, tworzenie innowacyjnych produktów lub usług oraz umiejętne zarządzanie wzornictwem w firmie. Fundusze Programu przeznaczone są także na inwestycje w komunikację miejską, drogi i kolej.

Dziedziny oraz rodzaje projektów wspierane w POPW (priorytety):

- Przedsiębiorcza Polska Wschodnia - Działanie 1.1. Platformy startowe dla nowych pomysłów, Działanie 1.2. Internacjonalizacja MŚP, Działanie 1.3. Wsparcie ponadregionalnych powiązań kooperacyjnych, Działanie 1.4. Wzór na konkurencję,
- Nowoczesna Infrastruktura Transportowa - Działanie 2.1. Zrównoważony transport miejski, Działanie 2.2. Infrastruktura drogowa,
- Ponadregionalna Infrastruktura Kolejowa - Działanie 3.1. Infrastruktura kolejowa,
- Pomoc Techniczna - Działanie 4.1. Wsparcie procesu wdrażania oraz promocja programu.

O dotacje z Programu Polska Wschodnia występować mogą przede wszystkim:

- przedsiębiorstwa typu startup,
- MŚP,
- ośrodki innowacji, jako animatorzy Platform startowych,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- PKP PLK S.A.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 (PROW 2014-2020) - celem głównym jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 - 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich. W ramach PROW 2014-2020 będzie realizowanych łącznie 15 działań.

Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego. Sektor ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i wymaga znacznego i odpowiednio ukierunkowanego wsparcia. Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premie dla młodych rolników, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne).

Do dalszego rozwoju sektora rolnego i wzrostu jego konkurencyjności przyczynią się także takie instrumenty pomocy finansowej jak: Transfer wiedzy i innowacji oraz Doradztwo rolnicze. Nowym instrumentem wspierającym wdrożenie innowacji w sektorze rolno-spożywczym będzie działanie Współpraca.

W ramach poprawy organizacji łańcucha żywnościowego przewiduje się wsparcie inwestycji związanych z przetwórstwem i marketingiem artykułów rolnych, dalszy rozwój grup i organizacji producentów oraz systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych. Ponadto, dla ułatwienia sprzedaży bezpośredniej artykułów rolnych, planuje się kontynuację wsparcia na rzecz budowy i modernizacji targowisk.

Planowana jest kontynuacja wsparcia pozwalającego na odtwarzanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych, jak również wprowadzenie nowego zakresu, którego celem będzie ochrona gospodarstw rolnych przed tego typu zdarzeniami.

Nowym działaniem będzie Rolnictwo ekologiczne, którego celem jest wzrost rynkowej produkcji ekologicznej. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolnośrodowiskowo - klimatycznych i zalesień. Kontynuowane będą płatności na rzecz obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych otrzymają gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 i na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich kontynuowane będą działania przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, odnowy i rozwoju wsi, w tym w zakresie infrastruktury technicznej, które będą realizowane zarówno w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader. Kontynuacja wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju (Leader) wzmocni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 - Z pieniędzy pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego są realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu. Dofinansowanie mogą otrzymać różnorodne rodzaje projektów. Do głównych obszarów i typów projektów, na które w najbliższych latach przeznaczymy dofinansowanie, należą:

- Konkurencyjność gospodarki regionu i przedsiębiorczość (np. inwestycje w infrastrukturę badawczą w przedsiębiorstwach; tworzenie miejsc pracy na obszarach Natura 2000, uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych typu brownfield w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych; wsparcie zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych do usprawnienia prowadzonej działalności gospodarczej)
- Rynek pracy (np. poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu m.in. poprzez kształcenie ich kadr; wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia; staże i praktyki zawodowe; tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3)
- Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna (np. budowa i przebudowa infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych; termomodernizacja w budynkach użyteczności publicznej, wielorodzinnych budynkach mieszkalnych oraz instalacje odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach; instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w gminach lub obiektach użyteczności

publicznej; budowa, przebudowa liniowej i punktowej infrastruktury transportu zbiorowego)

- Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów (budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych oraz wody deszczowej, oczyszczalni ścieków i systemów zaopatrzenia w wodę; budowa lub rozwój zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także instalacji do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych; unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest; ochrona różnorodności biologicznej poprzez budowę, modernizację i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej, kampanie informacyjno-edukacyjne)
- Transport (np. budowa i rozbudowa kluczowej infrastruktury drogowej regionu, czyli dróg wojewódzkich umożliwiających połączenie do sieć TEN-T oraz dróg lokalnych (gminnych i powiatowych), gdy zapewnią konieczne bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściami granicznymi, portami lotniczymi, terminalami towarowymi bądź centrami lub platformami logistycznymi; budowa, modernizacja i rewitalizacja sieci kolejowej wraz z infrastrukturą dworcową poza siecią TEN-T)
- Usługi użyteczności publicznej (np. budowa, przebudowa, remont oraz wyposażenie laboratoriów dydaktycznych, sal do praktycznej nauki zawodu; ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach i w ich otoczeniu; zwiększenie dostępności i jakości usług zdrowotnych poprzez zakup wyposażenia i modernizację placówek ochrony zdrowia; zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów oraz zdegradowanych budynków)

Bank Ochrony środowiska S.A. - udziela kredytów m.in. na zakup i montaż wyrobów służących ochronie środowiska, beneficjentami mogą być: osoby prawne i osoby fizyczne (w tym podmioty prowadzące działalność gospodarczą)

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - Finansuje projekty z zakresu ochrony środowiska poprzez kredyty, udział kapitałowy, gwarancje, przedmiotem kredytowania są głównie wodociągi, kanalizacja, odpady stałe, transport miejski, rewitalizacja, beneficjentami mogą być: gminy, przedsiębiorstwa komunalne, oraz władze lokalne.

7. SPIS TABEL

TAB. 1. LICZBA LUDNOŚCI POWIATU SIEMIATYCKIEGO W PODZIALE NA GMINY W 2018 R.	12
TAB. 2. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH W POWIECIE SIEMIATYCKIM.....	15
TAB. 3. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W POWIECIE SIEMIATYCKIM W CIĄGU ROKU.....	24
TAB. 4. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ W POWIECIE SIEMIATYCKIM W 2017 R.	26
TAB. 5. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	28
TAB. 6. PROCENTOWY UDZIAŁ GLEB BARDZO KWAŚNYCH I KWAŚNYCH W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM (NA PODSTAWIE BADAŃ OSCHR W BIAŁYMSTOKU W LATACH 2009-2012).....	32
TAB. 7. LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI W POWIECIE SIEMIATYCKIM.....	36
TAB. 8. POMNIKI PRZYRODY NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	51
TAB. 9. UŻYTKI EKOLOGICZNA NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	54
TAB. 10. STOPIEŃ REALIZACJI ZADAŃ NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO W LATACH 2012-2019.....	62
TAB. 11. STOPIEŃ REALIZACJI ZAPLANOWANYCH INWESTYCJI NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO W LATACH 2012-2019 ..	67
TAB. 12. ANALIZA CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH POWIATU.....	71
TAB. 13. ANALIZA CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH POWIATU.....	72
TAB. 14. ZESTAWIENIE CELÓW I KIERUNKÓW INTERWENCJI W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU SIEMIATYCKIEGO	111
TAB. 15. WYKAZ PLANOWANYCH ZADAŃ WŁASNYCH ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA W LATACH 2020 - 2027.....	129
TAB. 16. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.	131
TAB. 17. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	136

8. SPIS RYCIN

RYC. 1. POŁOŻENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.	9
RYC. 2. POWIAT SIEMIATYCKI.	10
RYC. 3. GRANICE POWIATU SIEMIATYCKIEGO NA TLE PODZIAŁU FIZYCZNOGEOGRAFICZNEGO POLSKI.	11
RYC. 4. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI POWIATU SIEMIATYCKIEGO W LATACH 2009-2018.....	12
RYC. 5. WYDAJNOŚĆ POTENCJALNA STUDNI WIERCONEJ W POWIECIE SIEMIATYCKIM.	23
RYC. 6. ZŁOŻA KOPALIN NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	30
RYC. 7. PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO NA REGIONY GOSPODARKI ODPADAMI ORAZ REGIONALNE INSTALACJE PRZETWARZANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH WRAZ Z INSTALACJAMI PRZEWIDZIANYMI DO ZASTĘPCZEJ OBSŁUGI REGIONÓW.	34
RYC. 8. POŁOŻENIE REZERWATÓW NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	40
RYC. 9. POŁOŻENIE OBSZARÓW CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W POWIECIE SIEMIATYCKIM.	41
RYC. 10. POŁOŻENIE OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW NATURA 2000 DOLINA DOLNEGO BUGU NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	43
RYC. 11. POŁOŻENIE SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 OSTOJA NADBUŻAŃSKA W POWIECIE SIEMIATYCKIM	45
RYC. 12. POŁOŻENIE SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 SCHRONY BRZESKIEGO REJONU UMOCNIONEGO W POWIECIE SIEMIATYCKIM.....	46
RYC. 13. POŁOŻENIE SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 OSTOJA W DOLINIE GÓRNEGO NURCA W POWIECIE SIEMIATYCKIM.....	50
RYC. 14. POŁOŻENIE ZESPOŁU PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWEGO GŁOGI.	58
RYC. 15. KORYTARZE EKOLOGICZNE NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.	59

9. SPIS LITERATURY

1. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, 2015 r.).
2. Program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.
3. Prognoza oddziaływania na środowisko program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.
4. Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022.
5. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022 oraz planu inwestycyjnego
6. Program rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku
7. Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego
8. Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2017 roku, czerwiec 2018.
9. Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2017 roku, kwiecień 2018.
10. Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017 roku, kwiecień 2018.
11. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH140011 Ostoja Nadbużańska, data aktualizacji: 2018-09.
12. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego, data aktualizacji: 2019-04.
13. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLH200021 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca, data aktualizacji: 2017-02.
14. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 - PLB140001 Dolina Dolnego Bugu, data aktualizacji: 2017-02.
15. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 września 2014 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w

Lublinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB 140001 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2014 poz. 3204), które zostało zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 2 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2016 poz. 3239).

16. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2014 poz. 3132).
17. Zarządzenie nr 20/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 22 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego PLH200014 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2013 poz. 3243).
18. Zarządzenie nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 września 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2013 poz. 3498) oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 grudnia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2018 poz. 4893).